

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-90.

Postatakarékpénztári
csokkszám: 25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

...gy érzi magát jól a szabadidejében, ha mozi, tár-
saság, kártya mindig kéznél van, elégtelent ad ma-
gának az önértékelésből, mert hiszen ezzel elis-
meri, hogy semmi és senki nem untatja annyira,
mint az önmaga társasága.

De még az ilyen ember is válassza inkább az unalmat, mint a kártyát. A céltalan ténfergés is elviszi valahogy az időt és senkinek sem török be tőle a feje, a kártyától azonban már könnyen. Előbb rendszerint csak babszemre, majd fillérekre megy a játék, aztán jönnek a pengők, a tizesek s amikor akad, a százások. Kezdetnek jó a durák is, de ha egyszer a nyeres-vesztés izgalmába az ember belekeveredett, az első unszoló szóra leül huszonegyezni, vagy mondjuk ferblizni és ott aztán már többnyire nincs megállás. Hol dagad a buksza a pénztől, hol meg nincs benne fitying sem. Ha sok a kártyán szerzett pénz, úgy megy, ahogy jött, ha meg üres a pénztárca, akkor már kölcsönt kell kunyorálni, mert arról a megoldásról, hogy akinek nincs pénze, ne kártyázzék, erről a kártyaraboknál szó sem lehet.

Ebben a rendszertelen, szeszélyes pénzhullámzásban aztán elúszik a józan szemmérték, beosztás. Apró pénzzavarokon kezdődik s mire észrevenné magát az ember, nyakig ül az adósságban. Akkor meg már úgyis mindegy, jöhet akár a vízözön, csak kártyacimbora akadjon mindig. Hogy azután a szolgálatnak, becsületnek, jövő boldogulásnak, családnak mi veszténivalója van ezen, arra akad példa több az elégnél.

Ha meg az óvatosabbját vesszük, aki félúton mégis fékezni tudja a kártyaszennvedélyt, annál azt a töméntelen időt sajnáljuk, amit okosabb, hasznosabb dolgok rovására a kártyának áldoz. Vannak úgynevezett mérsékelt kártyások, akik pénz dolgában mindig megmaradnak az apró tétéknél, az időt azonban nem sajnálják hozzá és ha nem szorítja őket munkára a muszáj, máris verik az asztalt a lapokkal. Eljátszanának ezek egyébként ártatlan alapon akár karáesonytól karácsonyig, ha csak rajtuk mulna. Az eleinte csak szabadidőre, unaloműzésnek szánt kártyajáték valóságos életemükké válik, beleharap a célszerűbb elfoglaltságok részére előírt időbe s aztán a munkaidőből is nagyokat fal. Természetes, hogy így egyre romlik, csökken a munkateljesítmény értéke, döcög az önképzés, itt is, ott is mulasztás, észrevétel. Apróságok, de hovatovább megbillentik az egyensúlyt.

Tolvajdolog hát a kártya, akárhogy vesszük. Meglopja az embert pénzben, időben; meglopja a bajtársiasságot is, mert nyerni mindenki szeret, de veszteni senki. Még akkor sem, ha csak babszemre megy a játék, a kártya ördögének az is elég.

Az ördög bibliája.

Harminckét lapja van ennek a sötét bibliának s a lapokon tökfilkótól makkhetesig színek, számok és figurák viritanak. Azt mondják, hogy aki belekóstolt ebbe a szenvedélybe, rabja marad. Munkáját félerővel és félszígyelemmel végzi, türelmetlenül lesve a pillanatot, amikor a kártyaasztalnak nekiülhet. Némelyeket tavasztól ősziig visszahagyta a kártyarabságtól a napsütés, csillagos ég, meg a lombos fa, de amint az első hideg eső lecsurog az égből, a korán sötétedő szobákban újra összeül a kártyaparti.

Ha megkérdezzük őket, mire való az időt ilyen haszontalansággal pocskékolni, azt felelik, hogy az unalom ellen védekeznek. Ha ezt munkanélküliek és munkakerülők mondják, elhiszük nekik, de hogy a csendörnek az unatkozásra is akadjon ideje, alig hisszük, feltéve természetesen, hogy a laktanyán kívüli és laktanyabeli feladatait becsülettel elvégzi. Ami kis ideje marad, az már nem unatkozásra, hanem éppen csak pihenésre elegendő.

Hogy viszont a pihenésnek egyik módja a szórakozás, az igaz, de szórakozni kártya nélkül is lehet és pedig nemcsak városban, de falun is. Könyv, beszélgetés, levelekkel — mikkel való babrálás, apró holmik rendezgetése és a könnyed, szórakoztató időtöltés sok más lehetősége mindenki számára kerül mindenütt, ha értjük a módját. Az unalom gyökere nem a környezetben és a körülményekben van, hanem inkább magában az emberben. Voltak, vannak és mindig is lesznek emberek, akik a szórakozás ezer módját fenékgig üritik, mégis folyton unatkoznak, mert belefásulnak a szórakozásokba, mások viszont estéket elüldögélnek egy-egy fényképalbum, vagy könyv mellett és fogalmuk sincsen róla, mi az unalom. Ugyanazon az órsón van csendőr, aki szabadidejében nem tud mit kezdeni magával, a másíknak pedig soha sem elég hosszú a nap, hogy mindent kedvére elrendezgesse maga körül.

Ez a különbség alapján született vonás, de azért ez is olyan dolog, amire mindenki rá tudja magát nevelni, ha akarja. Persze, aki az első olyan percben, amelyikre nincs valami kifejezett, mások-diktált feladata, elereszti a fülét és meg sem próbál körülnézni valami épkezláb időtöltés után, azt megeszi az unalom, de meg is érdemli. Aki csak

A kiderítetlen eset.

Írta: MIKROSKÓPUS.

Beszélgünk a Csendőrségi Lapok hasábjain a kiderítetlen esetekről is. Beszélgessünk ezekről a csendőrörsök munkáját beárnyékoló, kellemetlen adósságokról. Nem jó dolog, ha az ember éppen azt hallgatja el, ami talán a legjobban fáj. Amióta csendőrség van a világon és kiderítetlen esetek is születtek, azóta ez volt a takargatni való, ez volt a restelleni való, mint a szépségbiba a nő arcán. Hallottam régi, öreg csendőröktől, hogy a kiderítetlen esetektől úgy félték az őrsparancsnokok, mint az ördög a tömjéntől és sok keserves órát okoztak ezek az őrsőknek, mert a kiderítetlen esetek száma volt fokmérője az őrsők értékének. Ahol nem volt, ott büszke öntudattal várták az előjárót. — ahol pedig volt, vagy sok volt — ennek súlya alatt görnyedezve félték a fejmosástól, mintha éppen bűnt követtek volna el az őrsbeliek. Ki is alakult az őrsökön egy furcsa felfogás, amelynek jelszava az volt, hogy „nincs kiderítetlen eset”. Ez a jelszó azután még furcsább módszereket eredményezett és sok mesterkedéssel ölték meg a kiderítetlent. Az eltévelyedésig menő próbálkozásoknak se szeri se száma nem volt s okatlan féltelmükben még büntetendő cselekményeket is képesek voltak elkövetni az őrsők vagy járőrök. Nem elégedtek meg a minden lehetőséget kimerítő becsületes nyomozómunkával, hanem a sikertelenség után gyötrődve keresték az alakí módokat a kiderítetlen eltüntetésére.

Leírok néhány ilyen mesterkedést, — amellyel persze nem az a célom, hogy rávezessem bajtársaimat a szabálytalanságokra, a könnyű munkával megoldható — de büntetéssel járó — módokra, hanem éppen ellenkezőleg az,

hogy ezektől távotartsam őket. Ezt is ugyanazon szempontból teszem, mint amit a cikk elején írtam: 'beszélgessünk róla akkor is, ha kellemetlen, csúnya dolog s ha eltévelyedésről van is szó. Van egy példabeszéd, amelyik azt mondja, hogy a strucc-madár, ha veszélyt lát közeledni, beledugja a fejét a homokba. Ezzel azután úgy gondolja, hogy a veszély már őt nem érheti, — mert nem látja. Ne kövessük ezt az esetlen, buta madarat s ne hűnyjuk be szemünket ezek előtt az eltévelyedések előtt. Az őrsbeli csendőr pedig legyen vele tisztában, hogy ezek a mesterkedések, amelyek esetleg egy gyenge pillanatban kísértésbe hozzák, nem ismeretlen körülmények az előjárók előtt. Másrészt pedig erről beszélgetve, jusson eszébe az a mondás is, hogy a titköt még a tyúk is kikaparja. Az így eltemetett vagy agyonravasszkodott kiderítetlen eset is napvilágra kerül.

Nézzük hát, mik is voltak ezek a „megoldások”, amelyekkel szabadulni igyekeztek az őrsők vagy egyes csendőrök a kiderítetlentől.

1. A leggyyszerűbb, de egyúttal a legdurvább eltévelyedés az volt, amikor az őrs vagy járőr elhallgatta a panaszolt, de ki nem derült esetet. A panaszost hitegették, — de később már nem nyomoztak az ügyben. Olyan csúnya dolog volt ez, hogy nem is tartom érdemesnek tovább írni róla.

2. Előfordult az is, hogy a járőr rávette a sértettet arra, hogy jelentsen ki: megkerült az ellopott dolog, hogy ezáltal úgy tüntesse fel az esetet, mintha nem is történt volna bűncselekmény. A rábeszélés különféle módon: ígértetés, ámtítás, fenyegetéssel sikerült, — de tudunk olyan esetekről is, amikor a csekély kárt a járőr vagy az őrs megfizette a sértettnek. Az őrs tehát nem hallgatta el az esetet, be is jelentette illetékes helyre, de valótlansággal.

ÜZENET.

Levél jött a kis falumból.
Bár sohse jött volna!
Azt a kedves öreg házat
Tegnap verték dobra.
Kicsi kertünk közepében
Az a piros rózsza
Másnak nyílik. Többet már én
Nem téphetek róla...

Harangoznak kis falunkba...
Erre száll a hangja.
Az én szívem nagy bánatát
Strja, siratgatja.
Velem együtt panaszkodik,
Hogyne panaszkodna:
Falunkban a magyar szót is
Tegnap verték dobra.

Ne is írjon kis falunkból
Senki, senki többet!
Nem üzenek én se eztán,
Csak az árva rögnek,
Meg az Égnek küldöm könnyem
A földre borulva:
Küldj, Istenem, igazságot
Az én kis falumra!

MÓRA LASZLÓ.

Iván álma.

Írta: LAKATOS ISTVÁN főzsrőrmester (Mernye).

Iván, az ittragadt muszkafogoly, hivatalosan pedig Mélytő község és környéke kéményseprősegédje, aláírta velem a munkakönyvét, aztán összezsapva papucs sarkait, elköszönt. Kiment az ajtó melletti fogasnál megállott, megszövegezte koronmarta ujjaival a puskát és visszaszólott bölongatva, apró mosollyal:

— Tudjatok, ermester ur, nekem is volta fekete lova meg kardja a hetvenharom kozakoknál, de elvette nekedtől Csernovicnál magyar buszár, most itt is meglenni, de jó volna, ej, ej, moja mila pusku!

Valahányszor a laktanyában járt Iván kéményt tisztítani, mindig elmondta ezt és nekünk mindig kedvesebb lett ezért, mert a jó katonát láttuk benne, aki sajnálja nagyon a puskáját s azon keresztül a nagyon messze elmaradt szülőföldjét. Hiszen mi is lehetnénk így, ha úgy hozta volna a sors és ha elgondoljuk, há-

3. Gyakori eset volt az, amikor a kiderítelentől való rettegés és a lustaság arra csábította a járőrt, hogy a megtörtént esetet félreminősítse. Pl.: a közönséges lopásból magánindítványos lopást agyalt ki, vagy a lopást elferdítve, tulajdonelleni kihágásnak (Bn. 51. §.) minősítette.

Első esetben ráfogták a tettességet a magánindítványra jogosult előtt annak gyermekére vagy rokonára, szolgálatában álló egyénre olyanképpen, hogy bema-gyarázták neki, hogy senki más nem követhette el a lopást, mint a megnevezett egyén. Persze most már alá akarták iratni vele a bűnvádi eljárást kívánó nyilatkozatot. A ritka kivételtől eltekintve, a sértett ezt nem akarta s így most azt iratták vele alá, hogy nem kívánja az eljárást.

A második esetben a 10 pengőn aluli nyakba-való női kendőt életszükségleti tárgynak, — az ellopott vasúti talpfát tüzelőszernek, — a pipát élvezeti cikknek, a dagasztó-teknőt élelmicikknek minősítették s így lett a kiderítetlen lopásból kiderítetlen kihágás, amelyet persze nem kell nyilvántartani.

4. A leggyakoribb eset pedig az volt, hogy megelégedtek a járőrök a gyanúsított beismerésével, vagy pedig egy tanu bizonyító előadásával s ezzel az egyetlen bizonyítékkal már kideríltnek vették a bűncselekményt s abba-hagyták a nyomozást. Jól tudja pedig minden csendőr, hogy egyetlen bizonyító adat — különösen ha az személyi jellegű (beismerés), — nem elegendő a bizonyításhoz.

5. Az is előfordult, hogy egyetlen bizonyító adat sem merült fel a járőr által „kinevezett” gyanúsított ellen, mégis megkísérelte a járőr a feljelentés megjegyzés rova-tában nyakatekert okoskodással bizonyítékok nélkül is bizonyítani a tettességet, mondván: „A nyomozás során

kétséget kizárólag kiderült, hogy a gyanúsított követte el a bűncselekményt.” Azt hitte, hogy ezzel a puffogó, dörgő nagy mondásával már tényleg ki is derült a bűncselekmény és ezen az alapon a bíróság elítéli a gyanúsítottat, — pedig az ügyész vádat sem tudott emelni.

Ezek volnának a kiderítelentől való rettegés során leggyakrabban használatos „fogások”. Van természetesen sok más „megoldás” is, amelyek az egyes csendőrök egyé-nisége szerint más és más torzszülöttként látnak nap-világot.

Amint a fentiekből is látjuk, a kiderítelentől való fé-lelem sok eltévelyedésre kényszeríti a gyenge jellemű és gyenge tudású csendőrt s ezért nézzünk bát szembe ezzel a kérdéssel.

Mi az a kiderítetlen eset?

A Szut 470. pontja szerint a: „Hivatalból üldözendő bűntetteket és vétségeket, továbbá azokat a magánindítványra üldözendő bűntetteket, amelyek tekintetében a nyomozás megindítását kérték, ha azokat az első nyomozás, illetőleg a pótnyomozás során 30 napon belül kideríteni nem sikerült, továbbá, ha a feljelentett gyanúsított, vagy ha többen volnának, ezek mindegyikének bűnössége a vádemeléshez szükséges mértékben bizonyítva nincs, a büntető törvénykönyv (1878 : V. t.-c.) 106. §-ában meghatározott elévülésiüklg, illetőleg kiderítésükig mind az illetékes őrsparancsnokság, mind a szakaszparancsnok a csendőrségi ügyviteli szabályzat II. részében előírt módon nyilvántartja”. — Ha tehát a bűncselekményt az elköve-téstől számított 30 nap alatt nem lehetett kideríteni, akkor az eset kiderítelenné minősül. Ez tehát a kiderítetlen eset.

Most mingyárt tegyük fel a kérdést, egyáltalán meg szabad-e történnie annak, hogy egy bűncselekmény ki-

nyan lehetnek ma is így közülünk, nem csoda, ha köze-lebb jutott hozzánk ez a szegény ember.

Azaz, nem tudom, valóban szegény volt-e, mert kü-lönbön mindig jókedvűnek láttuk. Ahogy a kapun most kifordult, most is rákezdett a kedvenc nótájára:

— Jaszom pán, velki pán, toto je moj tulipán! — ami a mi nyelvünkön körülbelül azt jelentette, hogy nagy úr vagyok, nagy úr, enyim ez a tulipán! Kérdeztük is nem egyszer, mit is jelentsen ez a nóta, de Iván csak kacintott, száját meg széles mosolyra húzta. Csinos arca volt ilyenkor, amit az asszonyok is szívesen elismer-tek, miután bajusza se vadonított volt, hanem bogár-szinű, gondozott bajusz. Jól élt Iván, mert huncut is volt, ahány kéményt kitakarított, annyi asszonynál dicsérte meg a padlás drága „függelégeit”, a jószagú szalonná-kat, vidám kolbászatot és a komoly sonkákat, a dicsé-rettel kenegetett szívet meg adakozó jószag. Voltak, amiut mindig is lesznek, irigyek, különösen az asszonynép kö-zött, akik azt mondták, hogy a bíró lányától kapja Iván a legjobb falatokat. Nem hittünk a azóbeszédben, míg Iván is meg nem erősítette. Az meg így történt:

Rendes szolgálatba mentünk, alighogy Iván elhagyta a laktanyát. Egyik vasúti állomáson, délután, megint csak összetalálkoztunk vele. A szokottnál is jobb kedvű volt, amit reggel még nem láttunk rajta. Megkérdeztem az okát, azt felelte:

— Ejj, ermester úr, nem is mondtam? Nocsak, hát pofon kaptam! — harsogott a kacagása.

— Na, az ritka dolog, Iván, hogy attól jó kedve le-gyen az embernek.

— Nekem megvan. Bíró lánya adta pofon.

— Hogy-hogy?!

— Abizany. Este én mondtam neki: babám, ő meg a képemre vágta. — Nevetett Iván, aztán köszönt:

— Jötte a gőzös, menni Iván.

A vonat lépcsőjéről is visszaintett, mosolygott és szalutált. Elment és mentünk mi is. Mi azonban gyalog.

*

Most jut eszembe, tél volt, mikor ez a kis történet megesett. Tél volt, szép, napsütéses, fehér tél. Az egész határ fehér, benne a tanyák szürke foltok. A szürke fol-tok közepén füst szállott. Mozgás kevés kint, a levegőben varjak keringéltek. Ilyenkor a szolgálat se nehéz. Esti harangszóig jártuk mi is a tanyákat, a Herceg-tanyán aztán szusszantunk két órát.

Azért csak két órát, mert ha az ember ilyen jó levegő után aludni kezd, könnyen elalszik hosszabb időre is, abból pedig nem ered jó, őrszolgálati kötelességsértés már hamarabb...

Ivánra ez nem vonatkozik, mert biz ő a Herceg-tanya istállójában, a padraszórót sarjún nagyon jóízűen alszik, mikor mi betérünk oda. Paticsfalú az istálló, a jószág teste is adja a meleget, nem csoda, ba Iván meg se hallja jöttünket. Az istállólámpa félműködésben tartja az alvó embert, nem zavartuk mi se. Nem kaposdó ember a csendőr, mi is nyugodtan cihejődtünk, csendben. A béresgyerek amúgy is a tanyaházbell fosztókában, ágya üres volt, arra ereszkedtünk le. Aki benéz, észre se veszi, mert a lámpa errefelé le van takarva.

Minket se vett észre az a kuvasz kutya, amelyik be-somfordált az előbb. Feltúrta orrával a levegőt előbb, aztán meg a földre nyomta, úgy látszik, szagot vett.

derítetlenül marad? ... Másként: minden bűncselekménynek ki kell-e derülnie, mert ha nem, akkor a csendőrt büntetendő mulasztás terheli? ... Nem! Ezt így méreven kimondani nem lehet és nem is szabad. Igenis előfordulhatnak esetek, amelyeket minden törekvés és igyekezet ellenére sem lehet kideríteni. Lehet valaki kiváló nyomozó, lehetnek kiváló munkatársai, — mégis nem volt és nem is lesz a világon egyetlen csendőr vagy rendőr sem, aki elmondhatja, vagy elmondhatta magáról azt, hogy ő minden bűncselekményt kiderített. Az emberi teljesítőképesség nem végtelen. A nyomozás ezer meg ezer útvesztőjében való eligazodásban képezheti magát a csendőr jóra, igen jóra, kiválóra, mégsem deríthet ki olyan bűncselekményeket, amelyeknek a nyitjára csak gondolatolvasással és más emberfölötti tulajdonságokkal lehetne rájönni. Ilyesmí csak a mesék vagy a detektívregények világába való.

Egyébként pedig a különbség közöttünk csak annyi, hogy egyikünk tulajdonságainál és képességeinél fogva kimagaslik a többi közül, ez a kiváló nyomozó. — másikkunk az átlagnál jobb, vagyis igen jó nyomozó, az átlagosat jónak, az ennél gyengébbet pedig megfelelő nyomozónak nevezzük.

Rögzítsük tehát azt a megállapításunkat, hogy a legkiválóbb rátermettség, képzettség és szorgalom ellenére is előfordulhatnak kiderítetlen esetek. Ha pedig ez így van, akkor miért az az oktan félélem a kiderítetlen esetekkel szemben? Ha az előljárók tudják a csendőrökről, hogy szorgalmasan, becsülettel végezte a sikertelen nyomozást, a sikertelenség tehát nem a csendőrön múlt, ebből baj nem érheti őt. Még szemrehányást sem kap. Ha viszont hanyag tudatlanság és kényelemszeretet miatt nincs eredmény, hiába takargatja az ügyet a csendőr, a lólab vala-

hol ügyis kilóg. Annyi bizonyos, hogy ilyen eszközökkel senki sem szerezhet magának tartós becsületet, hiábavaló hazardjáték tehát minduntalan a fegyelmi fenyegetés, sőt ennél is erősebb rendszabályok határában billegni csak azért, hogy valaki többetérőnek mutassa magát a való-ságnál.

Általános emberi gyengeség, hogy szeretünk mindent a könnyebbit oldaláról megfogva elvégezni. Úgy gondolják s úgy hiszik az emberek, hogy ez, vagy az könnyű munka lesz, nem kell tehát valami nagy erővel hozzáfogni. Szeretnek bizakodni a véletlen és szerencse segítésében s csak akkor eszmélnek fel, amikor nem sikerül könnyen befejezni a munkát, — amikor megtorpannak, megakadnak. Hivatásunk, munkakörünk sok vonatkozásában nem jelent ez még nagy hibát, mert újra kezdhethetjük és most már nagyobb gonddal és figyelemmel el is végezhetjük jól. Csakhogy éppen a nyomozásnál, a bűncselekmények kiderítésénél nem tehetjük ezt meg, mert amint a Szt. 413. pontja mondja, meg amint tapasztalatból is tudjuk, a késelem ezen a téren eredménytelenségre vezet és így szereztünk magunknak könnyen kiderítetlen esetet. Elbizakodásunkban, vagy a munka, a feladat lekicsinylésében azután odajutunk, hogy mérhetetlen munka szakadt a nyakunkba és azonfelül még a felelősség-revonástól is rettegni kell. Az ilyen kiderítetlen esetek irányában persze nem oktan a félelem. Ez azonban nem azért van, mert eggyel több a kiderítetlen eset, hanem azért, mert a nyomozást könnyen vettük, — tehát mulasztásokkal és a kellő alaposág nélkül fogtunk hozzá és így természetesen pórul jártunk.

A nyomozásokra való előkészülés, felkészültség, — elméleti tudás, alaposág, teraszérőség, a lelkiismeretes törődés és akarat, a képességek fejlesztése — mint min-

Egyenesen Iván felé tartott. Ott szuszogott, majd hirtelenül végignyalta az arcát. Iván elmosolyodott, motyogott, a kezével kaszált. A kutya nem ijedt meg tőle, csak kitért, de visszatért megint és piros nyelvvel megint végiglegyintette Iván arcát. Iván mozgott, a szájával nagyot cuppantott, most már két karjával kaszált maga előtt a levegőben, mintha ölelné és azt mondta egész árthatóan:

— Na, Ruzsi!

Tisztán láttam, hogy boldog volt Iván. De a kutya úgy látszik azért, mert már lenyalta Iván arcáról a füstös zsirosságot, avagy a hangok riasztották-e meg, nem tudom, de az tény, hogy egyszerre nagyot vakkantott, aztán curikkolt egyet és Ivánra nézve, még egyet vakkantott és még egyet rukkolt hátra; mikor meg Iván szlnte ijedt arccal felszökött fekvőhelyéről, akkor még jobban ugatott, szinte vonyított, azt mondhattám, megbotránkozva már. Úgy vettem észre, olvasni tudott Iván arcáról, mert két oldalugrással kint volt az istállóból, hamarabb, mint Iván fekete papucsá...

Iván visszafeküdt, mi meg kiosontunk az istállóból.

Harmadnapra azután foglalkozás közben erős kopogás jelzi az ajtónkon, hogy valaki jött az őrre. Iván lép be:

— Aggyun Isten!

— No, Iván, mi újság?

— Nincs aza semmi újság, kapum aza harminc fillér seprus.

Míg az írásheli része a dolognak elintéződik, szót váltok Ivánnal:

— Miért nem nősül, Iván?

— Nyekem nenkell senki, ermester úr.

— Valaki maradt Oroszországban?

— Nyem.

— Hát öregségében mi lesz?

— Nyem kell, — makacszkodott. Láttam, így nem jutok zöld ágra. Oldaltamadást intéztem:

— Na, de álmában se jut eszibe senki?

— Nyem.

— Én úgy tudom, hogy magának van valami Rózsija.

— Nyekem nincs.

— Hiszen vele álmódott! — szegeztem neki a letagadhatatlant. Nem is tagadott. Elpirult. Kormos arca alól is kilátszott.

— Ermester úr, hunnan tudol?

— Én tudom, a csendőr mindent tud.

— Bozse moj, — vakarta a tarkóját Iván. — Na, ermester úr, mondok az egészet, igaz neki megvan, álmódta, na, a bíró Ruzsival álmódta, mikor jártam a Herceg-tanya. Aludtam istálló, igaz! — Csóváltá a fejét.

Rászóltam, mert láttam, nem akarja folytatni:

— Szépet álmódott?

— Kicsit szép, kicsit nen szép, fene dög, Sajó kutya.

— Az utolsó szavakat már csak motyogta és azt más nem is értette volna meg, csak én. Én meg nem mondtam el másnak, minek?

Ha most mégis elmondtam, annak az az oka, hogy a bétén volt a kézfogója Ivánnak Székely Rózsival, Mélytő községi bíró leányával. Ott voltunk mi is, néhányan, minden jót kívánni nekik.

den csendőr részére előírt előfeltétel — a Szut. 409—411. pontjában van tömör mondatokba rögzítve. Előfordult esetek nyomozására pedig a szabályok a 413—416. pontokban vannak megírva. Nem részletezem ezeket, mert nagyon elkalandoznék attól, amit meg akartam írni; olvassa el minden csendőr maga újból és újból és keresse ki a Csendőrségi Lapok régebbi számaiból az ezeket ismertető cikkeket. En csak megállapítom azt, hogy csak azokon az őrsökön félnek a kiderítetlen esetektől, ahol ezeket a szabályokat tudatlanságból vagy kényelemszeretetből, lustaságból nem tartották be.

Ki is mondhatjuk ezek után bátran, hogy nem a kiderítetlen esetek száma mutatja meg valamely őrs közbiztonsági értékét, hanem egyedül az, hogy a kellő időben és alaposággal megtett-e mindent az őrs a kiderítés érdekében. A kiderítetlen esetek száma csak ott fog feltűnően emelkedni, ahol az őrs tagjai felületesen, kevés igyekezettel és lelkiismeretlenül, elkésve kezdenek hozzá a nyomozáshoz és nem tartják be a Szut. 66. §-ának rendelkezéseit és irányelveit. Fején találva a szöveget pedig azt mondhatjuk, hogy csak ott feltűnően sok a kiderítetlen, ahol a csendőrök nem tanulnak, nem tudnak és nem elég lelkiismeretesek. Ezért mondja a Szut. 413. pont 3. bekezdése, hogy ott, ahol a kiderítetlen bűncselekmények számaránya feltűnően sok, a hiba mindég a nyomozókban rejlik.

A leírt gondolatok alapján elmélkedve kell, hogy egy tisztultabb felfogás alakuljon ki és erősödjék meg az őrsökön a kiderítetlen esetek tekintetében. Önmagunk megbecsülése és a belénk vetett bizalom fenntartása követeli, hogy a kiderítetlenektől való félelem megszűnjék, ezzel együtt eltűnjenek azok az eltévelyedések is, amelyek súlyosságukat tekintve, sokszor a Kfötk. egyes szakaszaiba ütköznek bele. Ezt a félelmet és a vele kapcsolatos praktikatájakat azonban csak szorgalmas tanulással és munkával lehet a fejünk felől elhárítani.

Az új erdőtörvényről.

Írta: BODROGAI ANDRÁS őrnagy.

(Befejező közlemény.)

Általánosságban véve a következő cselekmények képeznek erdei kihágást, amennyiben nem esnek súlyosabb büntető rendelkezés alá:

mindenféle erdei termék ellopása, vagy ellopásának megkísérlése (1. pont). Érdekes itt a törvénynek az az új rendelkezése, hogy az erdőben, vagy az erdőhöz tartozó egyéb területen termett mezőgazdasági vagy kertészeti termény, hangyabáb (hangyatojás) vagy pete ellopása nem a mezőrendőri törvény szerint minősül, hanem erdei kihágásként kell feljelenteni, amit nemcsak azért fontos jól megjegyeznünk, hogy a járőrök jogilag helyesen minősíthessenek ilyen lopásokat, hanem és főleg azért, mert mint a későbbiekben látni fogjuk, változtak az értékhatárok, történetesen magasabbak lettek s így a mezőrendőri törvényben szereplő értékhatárnál is magasabbak. Ezeknek a magasabb erdei kihágási értékhatároknak tehát olyan mezőgazdasági termények értékmegállapításánál is alkalmazást kell nyerniök, amelyeket erdőből vagy erdőhöz tartozó egyéb területről loptak el, vagy ellopni megkíséreltek;

erdei termékek különféle módon való megrongálása (2., 3., 4. pont);

üzemi épület, szállító vagy egyéb erdőgazdasági he-

rendezés, avagy kerítés, sorompó vagy kapu megrongálása, vagy hasznavehetetlenné tétele (5. pont). Ez is újszerű rendelkezése a törvénynek s ennél is arra kell ügyelnünk a magasabb értékbatárral kapcsolatban is, nehogy helytelen minősítés folytán ütdrendészeti, közlekedésrendészeti, mezőrendőri kihágás miatt jelentsük fel a tettest;

tárgyak és jelek megrongálása (6. pont);

talajrongálás, anyagodahordás (7. pont);

jogosulatlan csatorna, út, rakodó, munkahely-készítés vagy jel-alkalmazás, jogosulatlan mész-, szénégetés, kátrány-, hamuzsírfozés (8. pont);

növényzetnek és talajalkatrésznek meg nem engedett időben és módon való termelése, szedése, gyűjtése vagy elvitele és tiltott munkaeszköz használata (9. pont);

jogosulatlan csatorna-, út-, rakodó-, munkahely-készítés vagy jel-alkalmazás, jogosulatlan mész-, szénégetés, kátrány-, hamuzsírfozés (8. pont);

tilos úton járás vagy új út törése közlekedési eszközzel (11. pont);

10 évesnél fiatalabb állományban járás (12. pont);

meg nem engedett területek tartózkodás (13. pont);

tűzmegeelőzés és oltás körül teendők elmulasztása (14., 15., 16. pont);

idegen erdőben, mezőgazdasági területen vagy közhasználatú területen szemetelés (17. pont). Nem erdőhöz tartozó mezőgazdasági területről van itt szó, hanem bármilyen mezőgazdasági és lakott részekhez nem tartozó közhasználatú területekről s az itt való szemetelés mégis erdei kihágásként nyer elbírálást. Nem szabad tehát eltűnnie a járőröknek, hogy kirándulók, természetjárók, vadászok, vagy más okból a szabadban tartózkodók étkezéseik alkalmával vagy máskor ilyen területeken szemetelt visszahagyjanak. Sajnos, a mi közönségünkre még nagyon ráfér e téren a szigorú nevelés;

saját vagy más erdejében vagy mezőgazdasági területén forrás, patak, vagy tó vizének beszennyezése, vagy forrásba étel és italnemű helyezése (18. pont). Ezek a cselekmények szintén a szabadban való tartózkodás alkalmával követhetők el és erdei kihágásként való minősítésük a vizeknek tisztán maradását és azt célozza, hogy az ilyen vizek mindenkor élvezhető állapotban legyenek találhatóak;

a saját vagy másnak ingatlanán a természet védett tárgyainak elpusztítása, megrongálása, eredeti állapotának megváltoztatása, oltalom alá helyezett állat vagy növény elpusztítása, tenyészetében zavarása, forgalombahozatala, védett állat elfogása, fogságban tartása, vagy tojásainak, petéjének elszedése, forgalombahozatala vagy megsemmisítése (19. pont). A természetvédelem alatt álló állatokkal és növényekkel kapcsolatosan elkövetett ilyen cselekmények tehát szintén nem képeznek most már mezőrendőri vagy vadászati kihágást, hanem ezeket is erdei kihágásként kell feljelenteni. De azt már a joggyakorlat fogja eldönteni, hogy melyek lesznek a természet azon védett tárgyai, amelyeknek az erdőtörvényben meghatározott értékig való megrongálása erdei kihágásként és melyek azok, amelyekkel elkövetett rongálások a büntető törvények szerinti minősítése alapján vagyongrondálásként nyernek elbírálást;

a faállományok minőségi védelme és nemesítése, valamint a gyakori erdei lopások meggátlása érdekében kiadott azon rendelkezések megszegése, amiket a törvény 24. és 30. §§-ai felsorolnak (20., 21. pont);

barlang felfedezésének nyolc nap alatti be nem je-

lentése, vagy barlangnak földmivvelésügyi miniszteri engedély nélküli feltárása, vagy természetes alkatában való megváltoztatása (22. pont és 216. §.);

jogos útjelzés rongálása (23. pont).

Az erdei kihágások elbírálásánál „erdő” vagy „erdőter let” elnevezés alatt a következő területeket kell érteni a 259. §-ban foglaltak alapján:

a) amelyek az erdő fogalma alá tartoznak (1. §.),

b) azokat a nem erdőnek tekintendő termelő telepeket, csendereákat, egyes fásított legelőket és egyes államerdészeti kezelésbe nem tartozó erdőket, amelyekről e közlemény elején is említés történik (2. §. e)–h) pontjai),

c) az erdőhöz tartozó egyéb termékeny és terméketlen területeket (13., 14., 15. §.),

d) természetvédelmi területeket (212. §.) és

e) az alföldi erdőtelepítéseket és fásításokat (1923. XIX. tc.).

Az előbbieket során ismételtelen említett érték tárgyában a régi törvényben és a mezőgazdasági törvényben meghatározott 80 pengő összegtől eltérően ez az új törvény úgy intézkedik, hogy erdei kihágásnak kell tekinteni a 258. §-ban meghatározott valamely cselekményt, ha a lopott dolog értéke vagy az okozott kár összege 100 pengőt meg nem halad, hacsak nem olyan tárggyal kapcsolatosan követték el a cselekményt, amely miatt a büntető törvények szerint kellene eljárni (például lopás, vagy rongálás, gyújtogatás, közveszélyű megrongálás stb.). Asonban, ha erdei lopás esetében a lopott dolog értéke 100 pengő értéket nem is halad meg és olyan körülmény forog fenn, amelynek fogva a lopás a büntető törvények szerint tekintet nélkül a lopott dolog értékére büntet, a cselekményt a büntető törvények szerint büntettként kell büntetni, kivéve ha a lopást a dolognak bekerített helyről bemászás útján elvételéssel követték el. Az 1930. évi III. tc. 75. §-ának (új katonai büntető törvénykönyvnek) az a rendelkezése, mely szerint tekintet nélkül az ellopott dolog értékére büntet a lopás, ha felfegyverkezve vagy oly eszközzel felszerelve követték el, amely személyes ellenállás leküzdésére alkalmas: erdei lopás esetében csak akkor alkalmazható, ha a tettes löfegyvert viselt.

Ha a 258. §. 14., 15., vagy 16. pontjában meghatározott cselekmény következtében tűz támad, a cselekményt a büntető törvények szerint az eset körülményeihez képest mint büntettet vagy vétséget kell büntetni. (261. §.)

Annak meghatározásánál, hogy erdei kihágások esetében az ellopott dolog értéke, vagy az okozott kár összege a 100 pengőt meghaladja-e vagy sem, az ellopott dolog értékét az erdei árszabályzatban feltüntetett egyszeres értéket kell tekinteni. (262. §.)

Az erdei árszabályzatot még a régi erdő törvény hozta létre és ezt a mostani törvény is fenntartja. Mi a csendőri gyakorlatban nem alkalmaztuk eddig az erdei árszabályzatot, a jövőben azonban ezt nem mellőzhetjük, nehogy ezáltal akadályozzuk, hátráltassuk, vagy éppen meghiúsítsuk az eljárás lefolytatását. Értékként ezen túl nem azt kell venni, amit a sértett bemond, hanem amit az erdei árszabályzat feltüntet.

Az erdei árszabályzat nem más, mint hatósági árjegyzék. Minden törvényhatóság a saját területére külön árszabályzatot készített a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságával, de érvényességéhez földmivvelésügyi miniszteri jóváhagyás szükséges. Rendszerint három évenként készül új árszabályzat, de földmivvelésügyi mi-

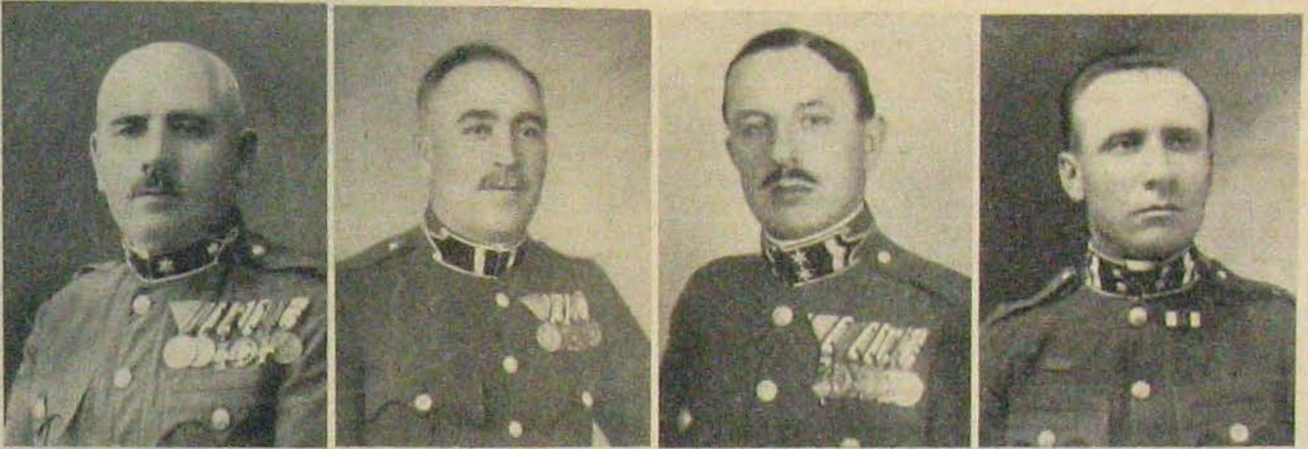
niszteri jóváhagyás mellett egyes adatok időközben is módosíthatók az esetleges áralakulásoknak megfelelően.

Terjedelme a szükséghez mérten három-négy nyomtatott oldal. Megtaláljuk benne a különböző méretű, korú és elnevezésű mészaki, tűzi és egyéb fák, csemeték, sarkak, husángok, erdei melléktermékek (gomba, boróka, málna, gubacs stb.) értékét, illetve árát, az ígás és kézinaszám és hajtópénz nagyságát és a különböző jószágok legeltetése esetén a különböző fásított területek után illetékes kártérítési összeget. Még azt is megmondja az árszabályzat, hány darab hasáb- vagy dorongfa ad átlag egy iirmétert s így azt is kiszámíthatjuk, hogy például 20 darab hasáb vagy 15 darab dorong fának mennyi az értéke.

Ha az erdei árszabályzat adatai a kárösszeg megállapítására nem elegendők, vagyis ha olyasminek kell az értékét megállapítani, aminek az ára az árszabályzatban nem szerepel, szakértőtől vagy tanútól kell azt beszerezni (265. §.), de ennek a körülménynek az örs jelentésében is kifejezésre kell jutnia. Például a mezőgazdasági termények értékei nincsenek feltüntetve az árszabályzatban; így, ha egy erdőben álló erdészlak kertjéből lopnánk burgonyát, ez erdei kihágást képezne és értékét a piaci ár szerint kellene megállapítani.

Eszerint beállott annak szükségessége, hogy minden örsöt el kell látni annak a törvényhatóságnak az erdei árszabályzatával, amelyiknek a területére az örs működési hatásköre kiterjed. Nézetem szerint az egyes törvényhatóságok közigazgatási bizottságának gazdasági albizottságától annyi példányban kellene kérni, ahány nyomozókulcs az örsre rendszeresítve van, mert így minden szolgálatba induló járőr magával viheti az erdei árszabályzatot is. Az említett gazdasági albizottságok költségmentesen fogják azokat rendelkezésre bocsátani és kellő megállapodás mellett hatályon kívül helyezés esetében az új példányt vagy az új árakat épp úgy fogják az örök megkapni, mint az egyéb törvényhatósági szabályrendeleteket, illetve vármegyei hivatalos lapokat kapják.

Mikor nem erdei lopás által elkövetett, hanem károkozás, vagy mindkét módon együttesen létrejött erdei kihágással állunk szemben, a kárérték megállapítása terén bonyolultnak látszó helyzet áll elő. Azt mondja ugyanis a törvény, hogy az okozott kár összegét az kell tekinteni, amit az erdei árszabályzat feltüntet, ám nem mindig az összeg egyszeresét, hanem olykor annak negyedét, máskor a felét, egy és negyedrészt, másfél-szeresét, kétszeresét, két és félszeresét, majd pedig a rongálás aránylagos hányadát, a sínlyödések mértékét, a sértetlen érték és a megrongálás folytán csökkent érték között mutatókülönbséget, vagy csonkítás esetében a faanyag értékének felerészét stb. Alom, tőzeg, televényföld vagy lápföld ellopása esetében a lopott dolog értékének egy és negyedrészt, facsemetének alkalmas husángok ellopásakor a husángok értékének másfélszeresét, utóbbi esetben pedig a kártérítéssel megállapítandó másfélszeres lopott dolog értékének összegéhez ültetési költségként férfi napszámért is hozzá kell számítani. A 258. §. 4., 8., 17. és 18. pontjaiban meghatározott kihágások eseteiben a megtérítendő kárt az eredeti állapot helyreállításával és a bekövetkező károk elhárításával járó költségekben, valamint a helyrehozhatatlan károknak megfelelő pénzösszegben kell megállapítani. És még számos esetet sorol fel a törvény, amidőn a kihágások elkövetése folytán szükségessé váló munkák elvégzésével járó költségeket a kárösszegbe be kell számí-

Kormányzó Ország Főnöksége köteleességül és érdemes szolgálataik elismeréséül Gáspár Dániel (IV. ker.) és Pataki Dénes (V. ker.) alhadnagyoknak, Kovács János I. tüzérmesternek (I. ker.), továbbá hét éven keresztül különleges szolgálatban teljesített felelősségteljes és kiváló szolgálatait elismeréséül Seregélyes János tüzérmesternek (III. ker.) a Magyar Bronz Érdeméremet adományozni méltóztatott.

tani. Közül három terjedelmes oldalon, sűrűn sorakoznak egymás alá a betűkkel teli sorok, amelyek az okozott kár összegének mikénti meghatározására adnak kötelező támpontokat. Isméltiem, ezek meglehetősen nehéz munkát rónak arra, akinek dolga van velük. De mint mindenre, erre is lehet megkönnyítő megoldást találni.

Amint az eddigiekből kitűnik, két tényezőnek az egybevetése után állapíthatjuk meg, hogy a törvényben körvonalazott valamely cselekmény erdei kihágással, vagy pedig egyéb jogszabály rendelkezése szerinti büncselekménnyé minősül-e. E két tényező közül az egyik a terület, a másik a kárösszeg nagysága. Amidőn a törvényben meghatározott valamilyen cselekményt az erdő- és természetvédelem-törvény hatálya alá tartozó területen követték el, erdei kihágás létesül, de csak akkor, ha a kárérték 100 pengőt nem halad meg, míg ellenkező esetben (például a kárérték túlhaladásakor) a cselekmény már másként fog minősülni. Ebből arra a megállapodásra kell jutni, hogy igen fontos érdekek fűződnek a kárösszeg nagyságának a megállapításához. A csendőri feljelentésnek illetékes helyre való eljuttatása végett a kárösszeg nagyságát már a nyomozás során az eljáró csendőr járőrnek kell megállapítania, mert ha ezt nem tenné a járőr, vagy nem tudná megtenni, nem lehetne az őrsőn eldönteni, melyik az a hatóság, amelyik az ügyben eljárni hivatott s ilyenkor legfeljebb „gondolom” után címezné meg az őrs a feljelentést, aminek legfőbbnyire az lenne a folyománya, hogy a rossz helyre jutott csendőri feljelentés egyik hatóságtól a másikhoz vándorolna, újabb nyomozásokat kellene elrendelni, idővesztéses állana elő stb.

Legfőképpen pedig azért nélkülözhetetlen minden ilyen ügyben az összeg nagysága, mert egyik hatóság sem ismerheti el illetékességét mindaddig, amíg az érték meghatározott összegben le nincs azögezve. Következésképpen elsőrangúan fontos érdeke ez nemesupán a csendőrségnek, de a dolog lényege is azon forog meg, hogy a kár összegszerű nagyságára nézve a járőr már a nyomozás során biztos adatok birtokába juthasson. Am — amint láttuk — ezt megtenni nem annyira egyszerű. Mindenekelőtt ki lenne képes arra, hogy huzamosabb ideig a fejében tartsa a törvénynek azt a rendelkezését, amelylyel a kárérték megállapítását tartalmazza, még ha jól meg is tanulta, hogy például mikor kell negyed stb. értéket venni kárösszegként, avagy hányszoros napszám-

értéket kell egy fatuskó kiásása folytán támadt gödör betöltése után a kárösszeghez hozzászámítani stb., mondom mindezt fejből a helyszínen képtelen lenne megtenni nemcsak egy csendőr-járőr tagja, de az ilyen téren gyakorlott és szakértő erdőszeti közeg is és ezt megkövetelni a csendőrtől valóban túlzás lenne. Elengedhetetlen tehát, hogy a csendőrnek állandóan valamilyen segítsége kéznél legyen.

Legalkalmasabbnak látszik az a megoldás, ha a törvény 273—277. §§-ig terjedő része tömör és könnyen megérthető formában a jegyzékkönyvecske általános részének az anyagába, mert így módja lesz a csendőrnek köteleességének ebből teljesíthetésére.

A továbbiakban a törvény afelől rendelkezik, hogy mely erdei kihágások üldözendők hivatalból és melyek magánindítványra.

Hivatalból indítandó meg a büntető eljárás, ha az erdei kihágást szigorítottan védett területen követték el, valamint a 258. §. 16., 15., 16., 19., 20., 21., 22. és 23. pontjaiban felsoroltak elkövetése esetében, úgyszintén amidőn a szemetelés közhasználatú területen történik (258. §. 17. pont) és ha a 258. §. 18. pontjában körülírt cselekmények közhasználatú területre kihatnak (például a beszennyezett forrás vize egy helyiség ivóvízszükségletének a fedezésére szolgál). Minden más esetben erdei kihágás miatt csak magánindítványra van helye büntető eljárásnak (264. §.). Ezek szerint a jegyzékkönyvecske általános részében a „Csak magánindítványra üldözendő büncselekmények felsorolása” című fejezetében az erdei kihágásokra vonatkozó rész helyesbítésre szorul.

Szigorítottan védett területeknek kell tekinteni a védterület, a természetvédelmi területet, az erdőtelepítés végleges befejezésétől számított tizenötödik év végéig a közérdeklő erdőtelepítésre kijelölt területet és az 1923. évi XIX. tc. alapján kijelölt és fenntartott gazdasági fásztásokat (260. §.). Ezeknek a területeknek a térképen sötétebb zöld vonallal való körülkerítése mutatkozik célszerű-

LLOYD GEORGE, ANGLIA HABOROS MINISZTER-ELNÖKE IGY NYILATKOZOTT:

Be kell vallanom, hogy a béketárgyalások idején egyes helyekről helytelen és hamis adatokat kaptunk s ezen hamis adatok alapján elkészítettünk határozatok és nemzetek felett.

nek, kisebb terjedelműeknek (barlang, fa, forrás stb-
nek) pedig az egyezményes jelét vagy a térképen levő
elnevezését lehetne ugyan olyan színű vonallal aláhúzni
a könnyebb felismerhetőség és megkülönböztetés céljából.

Persze, a magánindítvány körül is előfordulhatnak
zavarok. Mert lehet a csendőrnek az a véleménye, hogy
például a patak vízének, amelyiket beszennyeztek, köz-
használatú területre van kihatása, ezért nyilatkozatot
nem szerzett be és nem is csatolt a feljelentéshez. A bün-
tető eljárást lefolytató hatóság azonban ellenkező néze-
ten van s amikor ezt megállapítja, esetleg már eltelt a
kihágás elkövetésétől számított három hónap, a nyilat-
kozatot tehát jogszerű formák között beszerezni már
nem lehet s ilyenkor a bekövetkezett hiba a különben
jóhiszeműen eljáró csendőr számlájára kerül. És előfor-
dulhat még több ilyen eset is, mint ahogy ilyenekkel a
magánindítványos cselekményekkel kapcsolatosan ma is
elég sűrűn találkozunk. Ezeknek a bajoknak úgy vehet-
jük elejét, ha kétségesnek vagy vitathatónak látszó ese-
tekben inkább beszerezzük és esetleges felhasználás vé-
gett mellékeljük is a feljelentéshez a magánindítvány
tételére jogosult személy nyilatkozatát. Ilyen eljárásunk
ellen kifogást senki sem emelhet.

A magánindítványt az általános szabályok szerint
erre jogosítottakon felül meghatalmazás nélkül előter-
jesztheti és az erdőtulajdonost az eljárás folyamán is
képviseleti az erdőmérnök, ha arra az erdőre nézve,
amelyben a kihágást elkövették, az erdőgazdaság irányí-
tásával és vezetésével van megbízva s e megbízásából
folyóan hatósági esküt tett. Ha az erdő államerdészeti
kezelésben van, a magánindítvány előterjesztésére fel-
jogosított erdőkezelőnek az erdőfelügyelőség képviselőjét
kell tekinteni, aki a magánvádak képviseletére is önállóan
jogosult (284. §.). Ezek figyelembevételével a jegy-
zék-könyvecskének a „Magánindítvány-tételre jogosult”
feje te is kellő kiegészítést igényel.

A régi erdőtörvény rendelkezéseinek alkalmazása
során az a joggyakorlat alakult ki, hogy erdei lopások
halmazata esetében a lopott dolgok értékét összeadták
és ha ilyenkor megfelelő nagyságú összeget kaptak,
akkor lopás vétsége, illetve büntette miatt folytatódott
le a gyanúsított ellen az eljárás. Ennek a joggyakorlat-
nak most már véget kell vetni, mert abban az esetben
— mondja a 263. §. —, ha több erdei lopás kerül egy
ítéletben elbírálás alá, a lopott dolgok értéke vagy az
okozott kár egy összegbe nem foglalható, hanem mind-
egyik cselekményt külön-külön erdei lopásként kell el-
bírálni.

Erdei kihágások feljelentéseinek figyelemmel kell
lennünk arra is, hogy kit kell gyanúsítottknak tekinteni.
Mert ha családiag, gyámság vagy gondnokság alatt álló
személy, alkalmazott, cseléd, pásztor, iparossegéd vagy
tanonc, avagy gyárimunkás az erdei kihágást családfe-
gyám, gondnok, gazda, illetőleg munkaadó rendeletére
vagy utasítása folytán vagy tudtával és elnevezésével kö-
vette el, a kihágásért csak az utóbbiakat kell feljelen-
teni. Ha azonban a tettes az erdei kihágást hatósági kö-
zegnek vagy az erdészeti személyzetnek figyelmeztetése
ellenére követte el, az előbbi mondatban említett felelős
személlyel együtt a tettest is fel kell jelenteni (268. §.).

Ha az erdei kihágást erdőbirtokossági vagy legel-
tetési társulat tagja követi el annak a társulatnak az
erdejében, amelynek ő is tagja, a kihágást elkövető
egyént kell feljelenteni. Ha pedig a tag a cselekményt
a társulat közgyűlésének határozata alapján, vagy a
társulat többi tagjaival egyetértve, avagy a társulat el-

nökének vagy más tisztviselőjének hozzájárulásával
vagy elnevezésével követte el, feljelentést nem kell tenni
(269. és 243. §§.).

Feljelentésnek olyankor sincs helye, amidőn valaki
akár erdőben, akár annak közelében olyan helyzetbe
került, amely miatt kénytelen volt erdei kihágást elkö-
vetni, habár a végszükség feltételei nem forognak is fenn,
feltéve, hogy a kihágást az erdészeti személyzetnek a
helyszínen azonnal, vagy legalább a községi előjáróság-
nak huszonegy órában belül bejelentette. Nem lehet bün-
tetni továbbá legeltetési kihágás miatt azt, aki igazolja,
hogy a legelő állat közvetlenül feryegető veszély elől me-
nekült, vagy hajtattott az erdőbe. Ilyen esetekben is azon-
ban tegyen jelentést az őr a hatóságnak, hogy az eljá-
rási költség, a hajtópénz és az okozott kár megtérítésére
a tettes ilyenkor is kötelezhető legyen (270. §.).

Erdei kihágás az elkövetés napjától számított két év
elteltével évül el. (271. §.) Erdei kihágás miatt az eljárás
a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési
területén a m. kir. rendőrkapitányságnak a hatáskörébe
tartozik. De ha a kár 40 pengő értéket nem halad meg,
a feljelentés a községi bírónál is megtehető (81. §.), mégis
az a leghelyesebb, ha főszolgabírói területen — minden
erdei kihágást a járás főszolgabírájához jelent fel az őr.

A cigánykérdés.

Írta: BAKONYI ISTVÁN főhadnagy.

Még mindig feltűnően nagy a cigányok által elkö-
vetett bűncselekményeknek, főleg pedig a lopásoknak a
száma. Dologkertiűlő és kóborló hajlamuknál fogva a
létfenntartáshoz szükséges javakat engedély nélküli kol-
dulásból, kártyavetésből, különböző csalásokból és lo-
pásokból szerzik be. A közbiztonságot így gyakran ve-
szélyeztetik és mivel sok esetben állandó lakóhelyük
sincs, kisiklanak a hatóságok és csendőrség ellenőrzése
alól. Kóbor életmódjukkal meggyűlölik az érvényben
levő törvényes rendelkezéseknek velük szemben való
érvényesítését is. Megrendszabályozásuk így a kölgaz-
gatási hatóságoknak állandóan felszínen tartott problé-
mája. Bár az e tárgyú felsőbb helyről kiadott rende-
letek széleskörű jogokat biztosítanak az érdekelteknek,
a kérdés véleményem szerint mégis megoldatlan, mert
a jog gyakorlati alkalmazása már nehezebb kérdés.

Az 1927. évi 20. számú Cs. K-ben közzétett 2366/
Res. VI-b. 1927. számú B. M. körrendelet 4. §-a elren-
deli, hogy a kóborcigányokat a tartózkodási helyiül ki-
jelölt község előjárósága vegye nyilvántartásba és ró-
luk a rendelet 3. számú mintája szerint nyilvántartó
lapot fektessen fel.

A fenti rendelet 11. §-a ugyancsak a községi elő-
járóság kötelességévé teszi, hogy minden 12. életévét
betöltött cigányról a rendelet 4. számú mintája szerint
cigányigazolványt állítsanak ki, amelyet a cigány állan-
dóan magával vinni köteles.

Köztudomású tény, hogy a cigányok személyazo-
nosságát hamis nevek használata miatt csak a legrit-
kább esetben lehet kétséget kizáróan megállapítani.
Sok esetben szükséges valamely cigánynak a Nyé-ben
vagy a Nyomozókulcsban való körözése, ami éppen a
hamis nevek miatt aránylag kevés esetben vezet ered-
ményre. Nyomozás szempontjából már félsiker lenne az
is, ha a keresett vagy igazoltatott cigány személyazo-
nossága kétséget kizáróan megállapítható volna. Ter-

(Boldizsár Mihály csendőr felv.)

mészertes, hogy az elrendelt cigányigazolvánnyal rendelkező egyénnél ez nem is ütközne különösebb nehézségbe.

A tapasztalat szerint azonban ilyen községi nyilvántartások vagy egyáltalán nincsenek, vagy nagyon hiányosak, a cigányok közül pedig csak igen kevés van ellátva az előírt személyazonossági igazolvánnyal.

E téren nyilván elsősorban alkalom az örsök befolyásának érvényesítésére a községi előjáróságoknál. A községekben portyázó járőrök tapintatosan érdeklőhetnek, hogy a nyilvántartás fel van-e fektetve. A cigánytanyák ellenőrzése alkalmával pedig meggyőződhetnek arról, hogy az előírt igazolványok ki vannak-e adva. Amennyiben hiányosságot tapasztalnak, udvariasan kérik meg a községi előjáróságokat a nyilvántartás felfektetésére és az igazolványok kiadására. Aggályoskodás és a nyilvántartástól való idegenkedés esetén a bathatósabb érv — a B. M. rendelet parancsoló rendelkezése — mindig a csendőr kezében lenne. A tapintatos érdeklődést 3—4 hét múlva — mondjuk egy következő portyázás alkalmával — meg lehetne ismételni. Ha ez sem vezetne eredményre, célravezető eszköznek bizonyulna javaslatot tenni a szárnyparancsnoksághoz, amely átérzvéen a kérdés fontosságát, bizonyára meg fogja találni a módját annak, hogy a főszolgabírák útján célt érjenek. (Tudok róla, hogy több járásban is megcsinálták már ezeket a nyilvántartásokat és a lórtartási engedélyek ügyét is szigorúbbra fogták. Ezekben a járásokban a csendőröknek is bizonyára kevesebb goudjuk van a cigányokkal.)

Nehezebben megoldható kérdés az igazolványoknak

fényképpel való ellátása, mert ezt az idézett B. M. rendelet nem írja elő, holott a fényképes igazolványnak a személyazonosság megállapításánál döntő fontossága van. Ezt a kérdést úgy lehetne elintézni, hogy a szárnyparancsnok urak az illetékes főszolgabíráknál a költségek folyósítását kieszközölnék, mert véleményem szerint a rendelet 18. §-ában említett tolonckiadások terhére a főszolgabíráknak módjukban lenne a fényképezési költségeket elszámolni. Falusi fényképezéseket — esetleg amatőröket — igénybevéve, ez nem is jelentene tekintélyesebb összeget.

De menjünk egy lépéssel tovább. A kóborcigányok vándorlásának megakadályozását és ezzel kapcsolatban bűncselekmények elkövetésének megelőzését célzó 2366/Res. VI-b. 1927. számú körrendelet 3. §-ának utolsó bekezdése lehetővé teszi, illetőleg megengedi, hogy a cigány „különösen indokolt esetben” az elsőfokú rendőrhatalóság engedélyével lovat, szamarat, öszvért tarthat, illetve a markalevelet nevére átírathatja. A gyakorlatban ez a rendelkezés az egyéni megítélés különféleségéből folyóan — sajnos — nem mindig talál szerencsés megoldást.

Kétségtelen, hogy sok cigány a hatóság jóindulatával és a lórtartási engedéllyel visszaélve kóborol és alkalom szülvén a tolvajt, lopásokat és más bűncselekményt is követ el. Ha mást nem, takarmányt lop a lovának. Ezen a téren is alkalom nyílik az örsparancsnokságok közbelépésére oly irányban, hogy a cigányokat ebből a szempontból is ellenőrizzék. Ha pedig velük szemben bűncselekmények elkövetésének a gyanúja felmerült, még bizonyíték hiányában is tegyenek a szárny-

parancsnokság útján a főszozabírónak az engedély visszavonása iránt javaslatot.

Úgy hiszem, minden csendőr belátja, hogy ez az intézkedés nemcsak megelőzés szempontjából fontos, de meg lehetne akadályozni a büntetett cigány gyors menekülését is. Köztudomású, hogy a cigány kocsival rövid idő alatt is nagy utat képes megteenni. Ha a lótar-tását a gyakorlatban is megszigorítják, elesik a gyors menekülés lehetőségétől s ez csökkenti az általa elkövetett bűncselekmények számát is. Közvetve pedig — legalább is részben — megszűnnének a cigányok által elkövetett válsári családok (arzánnal való felhízlalás stb.)

Az 1931. évi 12. számú Cs. K-ben közzétett 141.113/1931. számú K. M. rendelet megengedi, hogy cigány részére az illetékes törvényhatóság területére korlátozott vándoripari és házalási engedély kiadható. A rendelet az ipar gyakorlását korlátozza, mert kimondja, hogy a cigány csupán egyedül járhat és segédet, valamint családtagjait magával nem viheti, sőt foglalkozása gyakorlásában jároművet sem használhat.

Tény, hogy a cigány ezeket a rendelkezéseket nem tartja be, mert rendszerint egész családjával és kocsi-val utazik. Nem egy esetben találkoztam magam is ilyen vándoriparossal. Amidőn valamely községbe megérkezik, a vándoriparos munkába kezd, a nők pedig házfőháza járva kártyavetésbe, koldulásba fognak, ahol alkalom nyílik, lopást követnek el, vagy pedig a későbbi lopáshoz terepszemlélt tartanak. Annak, hogy ez így van, sajnos nem utolsó sorban a csendőri ellenőrzés hiányossága az oka. Ezen a bajon is nem sok fáradsággal lehetne segíteni.

A vándoriparosnak a községi előljárásnál a rendelet értelmében jelentkeznie kell. Mi sem könnyebb, mint hogy az őrsparancsnok szolgálatai alkalmával személyesen vagy járőrei útján felkerje a községi előljárást a családdal vagy jároművel érkező vándoriparos érkezésének az őrsel való közlésére. Az őrsparancsnok pedig vegye magának azt a fáradságot, hogy vezényeljen ki járőrt a cigányok iszozlatására és további elintézésére.

Az ellenőrzés hathatossága érdekében tudnunk kell azt is, hogy az 1931. évi 19. számú Cs. K-ben közzétett 192.304/1931. számú B. M. rendelet szerint a szabálytalanságon tettenért cigánytól a vándoripari engedélyt őrizetbe kell venni és a kiállító hatósághoz felterjeszteni a visszavonásra vonatkozó jól megindokolt javaslattal együtt. Nem valószínű, hogy az így megrendszabályozott cigány még egyszer megkísérli a rendelet kijátázását, de az engedély visszavonása esetén nem is nyílik erre alkalma. Bizonyára sok lopás elkövetését lehetne megakadályozni, ha a vázolt ellenőrzést csak részben is foganatosítanánk.

A kóborlás kérdéséhez tartoznak még az alábbiak is: A már több zör említett B. M. rendelet intézkedése szerint a cigány a községet az előljárástól engedély nélkül nem hagyhatja el. Ennek a megszegése kihágás s úgy hiszem, hogy csendőr előtt sem ismeretlen, hogy milyen nagy ezeknek a kihágásoknak a száma. De a cigány engedély nélküli kóborlása kimeríti az 1931. évi XXI. t. c. 1. §-ába ütköző munkakerülés és csavar-gás tényálladékát is. Feljelentést pedig emiatt szintén kevés őrs tesz.

Az okokat kutatva megállapíthatjuk, hogy az őrs csak a legkritikább esetben értesül a cigány eltávozásáról. Ezt megszüntetendő, szükségessé válik a járőrök útján minél gyakoribb alapos ellenőrzés, legfőképpen pedig a cigányok személyes megismerése, amit külön-

ben a helyi és személyi ismerettel kapcsolatban a Szut. 53. §-a is előír.

Tökéletes cigány-személyi ismerettel misem könnyebb, mint percek alatt megállapítani, hogy a cigányok közül ki nincs otthon. Ha pedig valaki hiányzik, ne sajnálja egy járőrvezető sem azt a kis fáradságot, amibe a feljelentés elkészítése kerül. Természetesen feljelentendők azok az idegen cigányok is, akiket ellenőrzés közben találtak a járőrök valamely cigánytanyán. Itt azonban a hatóságok sokszor humánus elbánása szükségessé tenné a felsőbb hatósági közbelépést oly irányban, hogy a feljelentést büntetés is kövesse, mert a helyzet javulása csak a kiadott jó, de végre nem hajtott rendeletek naposabb érvényesítése útján volna várható.

Ha pedig a cigány többszöri büntetés dacára is kóborol, ezzel a ténykedésével a közbiztonságra közismert bűnözési hajlama miatt veszélyessé vált, így jöhet a szigorúbb eszköz alkalmazása, a rendőri felügyelet alá való helyezés. Ha pedig ez sem használ, az említett B. M. rendelet 13. §-a módot ad olyan javaslat felterjesztésére is, amely a cigányok kényszermunka telepre való internálását tartalmazza.

De honcoljuk a kérdést tovább. A 2366/Res. VI-b. 1927. számú rendelet előírja, hogy a cigányt csakis igazolvánnyal és a területileg illetékes községi előljárástól területén szabad közmunkára alkalmazni. Keresetüket s községi előljárástól visszatarthatja élelmicikkel, tüzelővel és ruházattal természetben elláthatja. Ha erre a célra keresetük nem volna elégséges, a kiadásokat a tolonkiadások terhére kell elszámolni.

Kétségtelen, hogy ez a kérdés legnehezebb oldala, mert a cigány és a munka nehezen fér össze. Ennek ellenére van sok községi előljárástól, amely ezt a rendelkezést foganatosíthatná. Talán elég rámutatnom arra, hogy sok községben a cigányok végzik a házépítéshez szükséges vályogvetést, egyéb ilyen munkákat s mi sem könnyebb, mint a munkabért nem a cigány kezéhez kifizetni, hanem a községi előljárástól átadni és a cigányok élelmészét, ruházatát ebből fedezni.

Ha pedig a községi előljárástól idegenkednének a cigányok foglalkoztatását az érintett irányokban szorgalmazni, meggyőzésükre a leghatásosabb érvel, a kérdés anyagi oldalát lehetne szembeállítani, hiszen a cigányokat a rendelet értelmében nekik kell eltartani s minden keresett fillérrel a község kiadása esökkenne.

De nézzük a kérdést cigányszemszögből. Nem valószínű, hogy a rendes élelemmel és ruházattal ellátott cigány bűncselekményre vetemednék s kitenné magát a szabadságvesztés büntetésnek, amelytől minden cigány közismerten fél. Meg lehetne ezáltal szüntetni az általuk elkövetett bűncselekmény indító okát s így a kérdést ott megoldani, ahol a legeredményesebb.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy a cigánykérés és az általuk elkövetett bűncselekmények megakadályozására vonatkozó B. M. rendeletek dacára is még mindig nagy azoknak a cigányoknak a száma, akik a fennálló rendelkezéseket lépten-nyomon kijátszva, bűncselekményeket követnek el.

Cikkemmel nem volt más szándékom, mint a teendőket felsorolni, azokat a bajtársaim emlékében felidézni és megmutatni azt az utat, amelyen cselekednünk kell. Mindenre van szabály, de minden jó csendőrnek törekednie is kell arra, hogy azoknak érvényt szerezzen már csak azért is, mert mindig könnyebb a megelőzés, mint az elkövetett bűncselekmény kiderítése.

Írta: RÉCZEY FERENC vkszt. őrnagy.

II.

A haditechnika útja.

Tömeg, anyag és technika adták meg a legutolsó világháború jellegét. Mégis — erkölcsi ellenállóképesség hiánya a központi hatalmak mögöttes országaiban tette végül lebetűvé a szövetséges entente győzelmét. De az erkölcs és a szellem fölényét az anyag és tömeg felett kell előrebocsájtani a jövő háborújának megírásakor, amelyről az is bizonyos már, hogy nemcsak az arcvonalakon fog lefolyni.

Franciaország volt az első, és a francia forradalom óta térnek át fokozatosan a többi európai államban is az általános védkötelezettségre. Százötven évvel ezelőtt még a hadsereg és a háború ügye általában távol állott a lakosság nagyrésztétől, mert a hadjáratokat többnyire kisebb-nagyobb hivatásos (soldos) katonákból álló hadereők folytatták le. A múlt században az államélet fejlődésével párhuzamos a véderendszer kifejlődése is. — A világháború kitörésekor sem nálunk, sem volt ellenfeleinknél nem használták ki úgy az emberanyagot, ahogy azt a háborúban gyorsan pótolni igyekeztek és ahogyan a jövő háborújából előrelátható. Százalékban kifejezve 1914 elején a lakosság felhasználása általában 3—6% között mozgott, mely azután a világháború alatt 15—18 százalékra, helyenkint, így Szerbiában és Franciaországban 20—21%-ra szökött fel.

Ma már a multat jelentik ezek a számok is a szabadon fegyverkező államoknál. Az új háború nemcsak a harcok háborúja többé, hanem résztvesz ebben képességének, eddigi polgári hivatásának és munkakörének megfelelően az állam minden rendű és rangú polgára. Az általános védkötelezettség helyét az új fogalom az általános hadszolgálati kötelezettség foglalja el, amely egyesíti az arcvonalak küzdőit, a gyárak és bányák munkásait, — az üzemek és laboratóriumok mérnökét és vegyészét, a kórházak orvosait és az ország vállalatainak megannyi más alkalmazottját is. Nem újság ezeknél a női munkaerő részvétele sem. Nemcsak fegyvernélküli szolgálatra alkalmazzák már őket, de az orosz szovjetnél fegyveres női zászlóaljok is vannak és állítólag ilyeneket terveznek az Egyesült Államokban is. Lengyelországban a segédszolgálatra kötelezett női erők száma meghaladja a másfélmilliót.

A fegyverben álló nemi ma az új idők követelménye, mert a lakosság egész tömegének kihasználását nem, vagy csak alig csökkentik a technikai új találmányok. A harceszközök tökéletesítése és az anyag jelentősége az ütközetben, legfeljebb a küzdő harcosok számát kevesbíti, de nem lesz kevesebb ezáltal a hadszolgálatra igénybevetettek összlétszáma. Sőt, az újszerű technika mind több és több embert foglalkoztat, ezek azonban az arcvonalaktól kezdve a hadművelési és hadtápterületen,

egész a mögöttes országrészig, mélységben vannak elosztva.

Már a világháború alatt is egyetlen harcos kb. hét fő mögöttes felsorakozó egyén esett. Hét embernek összteljesítménye volt szükséges ahhoz, hogy az arcvonalon egy puská vagy géppuska megszólaljon. A fegyverek kiszolgálása, az ellátás és utánszállítás szervei és az utánpótlás munkahadserege állott belőlük.

Ma is tévedés lenne azt gondolni, hogy a technika fejlődésével kevesebb emberre van szükség a hadvezetésnél. Az emberanyag ma sem kevesebb, de elosztása más, mint azelőtt. Egy géppuskás szakaszt két géppuskával szükség esetén két kezelő is működésben tarthat, — két jólirányított géppuska tüze pedig 30—40 fő puskás csatár tüzével is felér. Megtakarítható-e egy teljes szakasz így és növelni lehet-e eképpen a hadsereg számerejét? Nem, vagy csak igen kis mértékben, mert a két géppuska lö szerőnek és alkatrészeinek utánszállítására, az utánpótlás végrehajtására, a hátsó országban fokozódott lőszergyártás kielégítésére, további hátsó emberlépcsők szükségesek. A gyalogezred átűt erejét helyenként és bizonyos alkalmakkor harckocsikkal és repülőgéptámadásokkal lehet helyettesíteni. Egy harckocsi század 20—25 harckocsijában és egy bombázó század kilenc-tíz gépében összesen csak kb. 70—80 vezető és lövész foglal helyet. De a repülőszázad földi része 2—300 embert jelent és majdnem ugyanannyi a harckocsik egyéb gépkocsi és kísérő legénysége. De ez csak a közvetlen együttartozó személyzet. Hol vannak ezután még a gyárak és az üzemek működésben-tartásához szükséges vezetők, mérnökök és munkások légiói?

Látható ebből a kevés példából is, hogy minden technikai újítás dacára, az emberi erő szerepe ma sem kevesebb, csak változott formában alkalmazkodik az új hadvezetés követelményeire. A máai tényező, a technika viszont sokkal erőteljesebb alakban juttatja érvényre a maga jelentőségét, mint akár még a közelmúltban is. Az újkor háborúja valóban műszak és anyag mérkőzése az ellenfél anyagi és műszaki erejével. Már az egyes harcok felszerelése bonyolult és furfangos eszközök keveréke. Puska, kézigranát, géppuska, — páncél és lövedék — azután kísérő löveg és gyalogsági ágyú, — harckocsi és tankelhárító üteg — lángszórók és gázvetőkészülékek, aknazárak és elektromos védelem berendezkedések csak szemelvények ma már abból a sorozatból, amely a gyalogság harcerejét akarja növelni. A többi fegyvernem más újításokkal vetélkedik. Nehéz és messzehordó erejű tüzérség, elmésnél-elmésőbb célzó és irányzó készülékekkel,

Fegyverben a világ: Kína.

Fegyverben a világ: A spanyolok.

— lovasságot helyettesítő és terepen vágató egy-két emberes és nehezebb motoros osztagokkal, — felderítő, vadász és bombázógépek, ködben és sötétben, sőt helyenként pilóta nélkül önműködően irányíthatóan, — ellenük felsorakozva új védelmi ütegek csoportjai, melyeknek irányzó, fűlélő és jelző berendezései évről-évre újabb találmányokat tárnak elénk. De itt vannak dübörgő osztággalakkal a legújabb géporiasok, — a gépesített hadvezetés eszközei, — önálló harcsoportok páncél és vértetett mögött, támadó erejük lökeménck fokozásáa terepjáró gépkocsin szállított gyalogsággal megerősítve. Nehéz és legnehezebb harcokcsik törnek számukra utat az ellenfél védelmi rendszerén keresztül. A fedezékek mögé, ahová tűz és lövedékhatás el nem ér, a vegyi harcsoport gáz és kémiai eszközei kerülnek alkalmazásra, — a saját csapatot ugyanakkor gázvédelmi és fertőtlenítő osztagok kísérik és oltalmazzák. A gázharc nemcsak a földről folytatható, korszerű repülőgépek többszáz kilogramm teherbíró képességgel gázbombák tömegét vihetik magukkal. Elektromos gyújtóberendezésekkel fokozzák a gáz hatását.

Vízen és tengeren hatalmas csatabajókolosszusok mellett sürgén siklanak acélozott gyíktestű csónakok és páncélos naszádok. Láthatatlanul közelítik meg az ellenésget a búvárhajók és tengeralattjárók. Hollétükről csak rendkívül érzékeny berendezésű fűlélő készülékek adnak hírt és támpontot. A hujóraj a tengeri repülőflottával működik együtt, a felderítést ezek végzik és bombatámadásokkal csapaak le az ellenfél hajóira. Nagy távolságú tengeri utakra a repülőgépek számára anyahajók készülnek, melyeknek széles fedélzetéről tucatjával reppennek fel a gépek. A le- és feiszállás így a nyílt tengereken hidroplánszerűen vagy a fedélzeten lehetséges. Katapultberendezések is használatban vannak, ezekről előre és kifelé vetik a hajókról a repülőgépeket, elmaradhat tehát az emelkedés előtti nekifutás.

A harc vezetéséhez szükséges irányítást a rádió- és híradóberendezések korszerű újításai könnyítik meg. Parancsok és jelentések pillanatok alatt kilométerek százain suhannak át. A gépbe moadott intézkedés rövid percek múlva már írásban kerül az alparancsnokok kezébe. Felderítő repülőgépek távolbalátó készülékkel indulnak útra, — a felderített terület képe a repülőgépről a vezér és törzskara térképére varázsolódik, a jelentés mellé rádióon érkezik.

Az ellátást és utánszállítást vasúti szállítóvonalak, nagy gyorsaságú gépkocsioszlopok és teherrepülőgépek bonyolítják le. Ugyanezek végzik a csapat- és anyagszálli-

tást is. Lükettető forgalomban vágatnak és rohannak a gépek földön, vízen és levegőben. Az üzemanyagnehézségeken is átsegít a technika. Nehezen beszerezhető benzín, olaj és gumí helyett szénből nyerik lepárlás útján az üzemanyagot és celluloseból rugalmas kerékabroncsot. Az anyag és technika hőskora ez a hadászat és a harcászat birodalmában. Kérdés csak az, hogy lehet-e az így gépesített hadsereget megszervezni, kiképezni és vezetni, mint azelőtt?

*

Hatalmas tömeghadseregekkel fejezték be az európai államok a világháborút. A jövő nyíltá vált kérdéseit a központi hatalmakkal röviden hatalmaskodó szellemben megoldották. Ezek számára léletszámú, technikai és anyagi felszereléssel csak gyéren ellátott hadsereget engedélyeztek. De a győztes hatalmak is megoldásra váró problémák elé kerültek. A technikai újítások következtében a világháborús méretekben megszervezett tömeghadseregek fenntartása óriási anyagi, főleg pénzáldozatokba kerül. Melyik állam él ma olyan gazdasági viszonyok között, hogy milliós tömegei számára a korszerű újítások folyton és folyton fokozódó kívánságának eleget tegyen. De még ha ez el is képezhető, érdemes-e vajjon beszerezni és tömegesen tárolni mérhetetlen pénzbe kerülő olyan hadianyagot, melyet a holnap új találmánya és tökéletesebb kivitele könnyen túlszárnyalhat. A gyorsan mozgó harcokcsik egy-két év múlva lomtárba lehet tenni, mert jobbak és gyorsabbak kerülnek piacra. Félelmetes repülőgéporiasok tehetetlenek, mert a mérföldes csizmákkal haladó technika villámgyors, 4–500 km-es vadászgépeket szerkeszt ellenük. A legkorszerűbb gázvédelmi felszerelés nem állhat ellent a még újabb összetételű ismeretlen harcágnak.

Egyetlen állam sem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy ebben a versenyben tömeghadseregei számára egészében résztvegyen. Új megoldást kellett keresni és új utakra kellett lépni.

Az elmélet tudása a tömegek alkalmazását és a technika kihasználását úgy véli összeegyeztetni, hogy az állam a korszerűsítés minden kívánságát csak a haderő egy kisebb, azonnal alkalmazásra kész részénél teljesítse. Ez a hadseregrész hivatásos, tehát hosszú szolgálati idővel rendelkező, jól kiképzett és begyakorolt emberekből álljon, akik állandóan útrakészek és nemzetközi feszültség esetén külön mozgósítás bevárása nélkül az ellenfél határára indíthatók. Gyorsmozgású, gépesített földi seregekből és repülőflottákból álljon ez a hivatásos haderő, amely így a háborút az első időponttól kezdve már messze az ellenséges ország területére helyezheti. Azonnali alkal-

Fegyverben a világ: Az oroszok.

mazása és működése megakasztja az ellenség felvonulását, megbénítja egész közlekedési gépezetét. Ugyanakkor azonban működésének oltalma alatt háborítatlanul mozgósíthat és vonulhat fel a saját hadsereg.

Ennek az elméletnek — mint minden újításnak — buzgó követői és heves ellenzői akadtak. Az eszme felkarolása egy nagynevű német tábornoknak, Seeckt vezérvezetésének a nevéhez fűződik, — bár ez az elgondolás az irodalomban már a világháború előtt ismeretes volt. A gondolat ellenzői azt tartják, hogy csupán a német hadsereg kónyszerrel szűkre szabott méretei érlelték meg Seeckt tábornokban ezt a hadseregszervezési elvet és törekvést.

A hivatásos hadsereg követői sem mondanak le a tömegek alkalmazásáról. Egyetlen vezér sem akadt még, aki sokallotta volna a rendelkezésre bocsájtott haderőket, de ezt a tömeget egymáskövető lépcsőkben akarják alkalmazni, ahol legelől a résttörő korszerű hadsereg megrohanásszerűen támad az ellenségre.

Ha nem is ilyen határozott formában, de többékevésbé észrevehetően ilyen irányú törekvés látszik a legtöbb szabadon fegyverkező európai államnál. Az orosz szovjet sörhadosztályokat tart állandóan fegyverben, néptömegei pedig területi hadosztályokba vannak összevonva. Franciaország különleges „fedező hadsereget” szervezett meg, amelynek feladata az ellenség megrohanása még a mozgósítás előtt, — Olaszország gyorsanmozgó hadosztályokra alapozza ezt a szándékot, Lengyelország és a kisebb európai katonai államok, ha kicsiben is, de követik és utánnozzák őket. A támadást repülőflották kísérik és a földi seregekkel működnek együtt.

III.

Páncélos seregtestek és légi haderők.

Állásharc vagy mozgóháború? — e kérdés felett vitakoztak hosszú ideig a harcászok a világháború után. A tűzhatás és a technika miatt merevültek állásokká és földalatti erődítményekké az arcvonalak és újra a technikához kellett folyamodni, hogy ebből kiutat találjanak. A harckocsik első szereplése a világháborúban 1916-ban a Somme-menti csatákra esik, ahol arra használták őket, hogy az élő harcosokkal szemben bevehetetlennek látszó tereperődítéseken törjenek keresztül. Páncélozott testű gépkocsik ezek, becsükből néhány kezelővel, közepes és nehéz géppus-

Fegyverben a világ: A románok.

kával, meg egy, esetleg két löveggel. Tűzhatásuk, illetve az ellenséges tűz ellen páncélozás mellett főszerepük, hogy mindenfajta akadályon, a csatatér számos terepakadályán, szárazon és vizen is keresztülhaloljanak. Árkon, bokron, keresztül-kasul a terepen, mint ahogy a hajók szelik keresztül a vizet, úgy kell haladniuk a korszerű harckocsiknak és harckocsiegységeknek.

Nem hiába angol eredetű a harckocsi, a tank-elmélet leghangosabb hirdetői angolok, akik a fejlődés kezdeti időszakában a tengeri harcászatot akarták a szárazföldre is átültetni. Csatálánccok áttörő kísérleteit ilyen harci szekerekkel kell szertintük pótolni, ahol kerek helyett többsoros görgőkön vagy lánccos hengerezettel gördülnek tovább a harckocsik a terepen. Technikai tökéletességük szerint áthatolnak mindenfajta akadályon, szakadékon, erdőn és sziklás, mo-csaras területen és tölcsérmezőn, sőt különleges be- rendezésük révén kisebb-nagyobb vizeken is átúsztat- hatók. Páncélszatuk ellenséges tűzhatás és gáztámadás ellen is megvéd bizonyos mértékig. A világháború első otrombatestű harckocsijai óta nagyot fejlődtek. Sebességük meghaladja ma már a 45–50 km-t órán- ként. Kúszó szerkezetek segítségével meredek (40–50°) töltéseken is felkapaszkodnak, — mozgásközben fá- kat, bokrokat és fedezőket döntenek fel.

Alkalmazásuk kivételesen egyenként, rendszerint harcsoportokként (4–5 harckocsi egy szakaszt, 12–16 harckocsi egy-egy századot alkotva) történhet. Főfel- adatuk, hogy váratlan megrohanással, rendszerint lep- lező ködfal mögött támadják meg az ellenség védelmi rendszerét. Betörésük így utat nyit a közvetlen mögöt- tük nyomuló gyalogságnak.

Az angol technika és fejlődés még tovább ment ezen a téren. A gyalogságot kísérő és támogató fegyver- ből önálló fegyverneminé leptette elő a tankokat, ame- lyek önálló egységekbe, egész seregtestekbe egyesítve, gyalogság nélkül hajtják végre és folytatják le a táma-

Fegyverben a világ: A lengyelek.

A rokkantak ellátása a régi világ vezetőinek sok gon- dolat okozott, de anyagi eszközök hiányában nem bírták ezt a kérdést megoldani. Széchenyi György gróf, esztergomi prinás, vetette meg alapját 175.000 forinttal a rokkant kat- nák segélyezésének 1692-ben, mely alaphoz a hadsereg tagjainak illetékéből levont összegek és újabb nagylelkű adományok járultak úgy, hogy a rokkantak rendszeres ellátása a XVIII. század elejével megkezdődött. Addig a szegény rokkant bizony csak koldulásból élt, ha ugyan éhen nem halt.

dást. A világháború befejezésétől egészen körülbelül 1926—1927. és 1928. évekig tartott ez a fejlődési irány, mely a különböző harcokcstípusokat közös egységekbe vonta össze. Az elnevezés és a fogal ak, kis, közép és nehéz harcokcsi, önkényes meghatározás, melyet a különböző hadseregek és szervezők eltérőleg alkalmaznak. A kis harcokcsi általában főleg utakon és könnyebb terepen mozgásra képesített két (egy) emberes szerkezet, a felderítés és az összeköttetés eszköze. A közepes kocsi 15 tonna súlyig nagyobb ellenállóképességgel és támadó fegyverzettel. A nehéz koci a szárazföld Dreadnought-ja ellenséges nehéz tábortörődítmények elleni betörésre.

Eddig még nem sikerült olyan szerkezetet találni, amely a különböző harcokcsik előnyeit egyesítette volna. Az egyemberes tank, amely arra volna hivatva, hogy teljesen helyettesítse a gyalogos csapatát, általában alkalmazásra még sohasem került.

De a kísérletek és páncélos seregtestekkel folytatott gyakorlatok azt is megmutatták, hogy a gyalogság elő erői nélkül végrehajtott hadműveletekkel tartós eredményt elérni nem lehet. A győzelem végleges megtartása és az ellenség erejének teljes megsemmisítésére elő erőkre van szükség továbbra is. Az ellenzők és egymással vitázók szembenálló tábora így két útra terelte a fejlődést. A teljes mechanizálás, gépesítés hívei a harcot ezután is páncél és vértetel mögött akarják lefolytatni, ahol a támadás lökőerejét is egy-kétemberes harcokcsik alkotják. A mérsékeltbb és valószerűbb irányzat a páncélos tüzerőt és a lökőerők lökését célszerűen egymásba akarja olvasztani. Ezek a szervezők motorizált egységeket állítanak fel. A motorizált seregtest kis és közepes harcokcsikból, motorizált gépkocsi vontatású tüzeréből és gépkocsikon szállított nehéz gyalogsági egységekből áll. A mozgás tehát gépkocsikkal történik. Ez természetesen gyors eltolásokat és a harc változó helyzetéhez való alkalmazkodást tesz lehetővé. A harcot magát azonban az általános harci elvek szerint gyalogság hajtja végre a páncélos kocsi támogatásával.

Ilyen irányú fejlődés várható olyan gyorsanmozgó seregtestek számára, amelyeknek feladata a hadjárat kezdetén az ellenség földi váratlan megtámadása.

Vezetési nehézségek és üzemanyag-utánpótlás a szervezésnél itt is mértéket parancsol. A gyorsanmozgó páncélos seregtest 120—150 kilométer napi teljesítményre is képes ugyan, de légítámadások, elrombolt útszakaszok és az üzemanyagpótlás megszakítása folytán könnyen kelepcébe kerülhet. Ezért a szervezés inkább kisebb egységekkel próbálkozik.

A harcászati egység ennek folytán egy-két, legfeljebb három motorizált zászlóaljából álló kötelék, páncélos felderítő és jelentő osztagok és gépkocsi-vontatású, terepjáró tüzerésszel.

*

Közleményemben már reámutattam a szabadon fegyverkező államoknak arra a törekvésére, amely a fegyverben álló nemzet mellett egy kisebb, de korszerűen felszerelt és hivatásos katonákból álló haderőt is készszenlétben kíván tartani. A hivatásos haderő szerepe: lerohanás még az ellenség mozgósítása előtt. Ennek a célnak megfelelően, a megrohanásra tervezett hadsereg főleg gyorsanmozgó, páncélos és szállított seregtestekből álljon, amelyek azonnali alkalmazása biztosítja egyben a mögöttes országrész felkészültségét.

Ma már ott tartunk, hogy ezeknek a seregtesteknek a szervezése és kötelékei nagyjából előre láthatók.

Rohamhadosztályokból, szállított osztályokból és páncélos alakulatokból állhatnak.

A rohamhadosztályokban harcokcsi egységek, motorizált gyalog harcsoportok és egy terepjáró tüzerdandár van összevonva, kiegészítve a felderítés, vezetés és összeköttetés céljaira különleges osztagokkal.

Feladatuk a hadjárat kezdetén gyors előretöréssel a betörés színbélyén váratlan fellépéssel az ellenséget megzavarni és védelmi előkészületeim rajtaítni.

A szállított hadosztályok gépkocsi vontatású és terepen is mozgásra képesített gyalogos- és tüzerharcsoportokból állnak. Követik a rohamhadosztályok útját, kimélyítik a betörést és az ellenséges területet mélyen, messzelekvő céllal rohanják meg.

A páncélos dandárok főleg közép és nehéz harcokcsicsoporthokból szervezve, arra való, hogy a betörés ellen létesített ellenséges védelmi és akadályrendszeren át, ahol szükséges, átlendítsék a roham- és szállított hadosztályokat.

A földi megrohanással párhuzamosan a levegőben légtörők törnek előre.

*

Feltételezhető, hogy a háborúnak légi hadvezetése lényegesen el fog térni attól, amit a legutóbbi világháború képe mutatott. Ahogyan ma már szakemberek nyilatkozataiból és a közkezen forgó irodalomból megállapíthatjuk, a légi erőkkel való első kísérletek mindenesetre arra fognak irányulni, hogy csapást mérjenek az ellenséges lelki beállítottságra a hátszázagra való sorozatos és féleletes támadások útján. Ebben az igyekezetükben nem fogja a hadviselő feleket semmiféle előzetes nemzetközi megegyezés, vagy más hatalmak tiltószavú közbelépése sem megakadályozni. Az egyetlen talán, ami itt mérséklőleg hathat, az a tudat, hogy az ellenséges mögöttes országrész elleni légi bombázás hasonló veszélyt fog kivívni a saját polgári lakosság számára is.

Ezen elgondolás alapján a szabadon fegyverkező államok légi szervezési törekvései általában két irányban vezetnek. Központosított vezetésnél a polgári és katonai légügyek egy kézben, legtöbb helyen egységes légi miniszteriumban futnak össze. Céljuk, hogy az anyagbeszerzést, a személyi utánpótlást, a kiképzést és a háborús alkalmazást is egységes irányelvek alapján készítsék elő. Ilyen értelemben beszélhetünk Anglia, Franciaország és Olaszország légi erőinek egységesítéséről. A katonai repülésügy rendszerint a szárazföldi hadsereg, a haditengerészet és a gyarmatok légi erőit foglalja egybe. Még a kisebb katonai államoknál is fellelhető azonban a centralizáló akarat. Ezenél is a légügyek valamilyen közös szervezési és alkalmazási elvek alapján a hadügyminiszterium hatáskörébe tartoznak.

A legutolsó esztendő légi szervezési változásai technikai és részben pénzügyi okokkal magyarázhatók. A technika és a legújabb találmányok hatalma juttatták és juttatják még mindig előbbre a repülőgépek békés és háborús alkalmazását. Ez az oka annak is, hogy ma már mindenütt éles és határozott különbség keletkezett a fegyveres légi erők alkalmazási módja között. A repülőgépek alkalmazását tekintve, harci repülőerőket és felderítő kötelékeket különböztetünk meg. A harci repülőerők pedig bombázóerőkre (nappali és éjjeli bombázógépek) és a tulajdonképpen légi barcot megvívó vadászgépekre tagozódnak. A bombázó- és vadászgépekből alakul meg az önálló hadműveleti céllal útrakészen álló „légi baderő”, ahol a bombázók, a háborús célok érdeké-

ben, messze az ellenséges mögöttes országrészben működnek, míg a vadászgépeknek a védekezés, a légelhárítás és az ellenséges bombagépek távoltartása és leküzdése jut feladatul. E kettős alkalmazás a gépekkel szemben természetesen különböző technikai követelményeket támaszt. A bombagépek nagy teherbírású, meszai utakra képesített, korszerű célzó- és ledobóberendezésekkel vannak felszerelve, míg a vadászgépek a fürge, gyorsan emelkedő, villámgyorsan megjelenni és eltűnni tudó harci légi eszközök típusai. A követelmények jórészt arra irányulnak, hogy lehetőleg egységes jellegű gépeket szerkesszenek. A vadászgépek konstrukciója ugrás-szerű javulással elérte ma már a 350 óra kilométeres sebességet, ami elsősorban a hátországok légvédelmének nyújt újabb biztató kilátásokat. Viszont éjjeli bombázógépek hasznos teherbírása 5—6 órás repülési időtartam, tehát körülbelül 1000 kilométer teljesítmény mellett eléri, sőt meghaladja az egy tonnát is. A védekező és támadó eszközöknek ebben a párharcában határozott véleményt azért is nehéz mondani, mert újabb és újabb géptípusok a jövő háborújára vonatkozó elgondolásokat és előkészületeket teljesen halomra dönthetik.

*

A légi háború legfontosabb eszközét, a légi bombát, háromféle alakjában, úgymint: robbanó, gázbomba és gyújtóbomba, ismerik. A támadást magát az ellenséges mögöttes országrész ellen nappali vagy éjjeli bombázó repülőrajok hajtják végre, amelyeknek hatóképességét a gépek működési sugara és az úgynevezett hasznos bombasúly alapján mérlegelhetjük. Működési sugár alatt a gép által egyhuzamban megtehető út hosszának a felét értik, ami szükséges ahhoz, hogy a repülő még hazai repülőalapjához visszatérhessen. A technika mai állása mellett, ahol bombázóknál az óránkénti átlagos gyorsaságot körülbelül 250 kilométerrel számíthatjuk, a bombázó kötelékek körülbelül 3 óráig maradhatnak a levegőben, ami azt jelenti még, hogy a hadüzenet pillanatában az ellenséges országrész körülbelül 350—375 kilométeres körzetben van veszélyeztetve.

Egy 100 kilogrammos bomba körülbelül háromszor annyi robbanóteljesítményű, mint egy hasonló tömegű tüzérségi lövedék. Egyetlen találat elegendő egy négyemeletes ház rombadöntéséhez. A gázbombák hatása még nagyobb a tüzérségi lövedékeknél. A gázbomba nem ütközőszerkezettel érkezik a földre, hanem a gázanyagot

permetező eső alakjában bocsátja ki magából. Igaz, hogy fantasztikus hatásképesség ellen szól az a körülmény, hogy körülbelül 10 gr. mustárgáz szükséges egy négyzetméter terület elgázosításához. Egy 100 négyzetkilométernyi területre tehát 1000 tonna mustárgáz bevetése válnék szükségessé, amihez legkevesebb 1000 repülőgép kellene. Még kisebb viszonyoknál sem lehet tehát teljes elgázosítást elképzelni.

A bombák harmadik fajtája a gyújtóbomba, amely legújabb szerkezetében elektrobomba néven ismeretes. Az elektrobombának az a tulajdonsága, hogy vízzel érintkezve, újabb és újabb robbanásokat okoz. A kigyuladt házak és telepek vízzel való oltása ezért célhoz nem vezet.

Persze nemcsak a repülőgépek fejlődnek. A légelhárítás és légi honvédelem elmés bemérő és iránymutató-készülékekkel állapítja meg jóelőre a támadás lehetőségeit és mindenütt törvényekkel gondoskodnak már a légi védelemnek mindenkire nézve kötelező szabályairól. Így akarják meggátolni a városokból való pánikszzerű menekülést, ami a mozgósításra és a kezdő hadműveletekre erkölcsi megrázkódtatással járhat. A helyzetnek ilyen felismerése teszi azután szükségessé, hogy az állam erőforrásait, a mögöttes országrészt és a polgári lakosságot a várható légi háború veszélyére kellőképpen előkészítik és megszervezik.

Nemcsak a légi erő fejlődik. A légi honvédelem elmélete kilépett már a gyermekcipőből és máris olyan nagyarányú tervek és lehetőségek körvonalai bontakoznak ki előttünk, amelyeknek megvalósításával légi támadások kilátásai nagyrészt csökkenni fognak. A mögöttes országrész háborús központjainak védelme légvédelmi körzetek felállítását teszi majd szükségessé, amelynek gerincét szaklégvédelmi tüzérség és vadászrepülők fogják majd képezni. A légi biztosítás is ki fog épülni. A mult vártüzéreinek és partvédő lövegeinek szerepe légvédelmi gócpontok tüzérségére hárul, akik a figyelő és jelentő szolgálat, valamint a passzív védekezés sokféle elmés módszereit fogják alkalmazni. Elég, ha rámutatunk arra a máris nagyszerűen kiépített légvédelmi szervezetre és előkészületre, amely a légi erő fejlesztésével párhuzamosan éppen Angliában és Olaszországban érte el tetőpontját.

Az eszközök és módok tökéletesbedését technikai téren itt is bizonytalán várhatjuk.

Nézzük, hogyan talál Bandur próbacsendőr?

(Manton Gyula (Hagy. felv.)

Cállövészet.

(Nakóti 2. gy. t. no. Gerecsai Lajos őrn., felv.)

Csendőrtiszt, mint hadvezér.

Nemrég olyan értékes munka jelent meg a bécsi könyvpiacra, mellyel éppen csendőrszempontról bővebben kell foglalkoznunk. Fischer Eduárd „Krieg ohne Heer” című emléknöve*) beszámol tevékenységéről, mint Bukovina védelmének a megszervezőjéről. A kétévi román internálásól, a sok szenvedéstől testben és lélekben összeroppant derék tiszt már nem érte meg művének megjelenését, néhány hónap előt húnyt el Bécsben. A mű előszavát már Secliger alezredes írta meg, megemlékezve az elhunyt tábornok egyéniségéről.

Tényleg, tevékenysége egészen különös, a világháborúban párját nem találjuk. Beszélnek a „Marne”-i csodáról, amely a németek győzelmes offenzíváját máról holnapra megakasztotta, de erről a tényleg csodás teljesítményről, hogy egy csendőrnagy, akinek a harcászati és hadászati nem kenyerre, néhány száz csendőrével és néhány ezer népfelkelővel, akik azonban csak lassan gyülekeztek parancsnoksága alatt, akinek „vezérkara” és zászlóaljparancsnoka 6 csendőrtiszt volt s ezekkel 2 orosz hadtestet hónapokon át tartóztatott fel, — erről eddig komoly mű, legalább is ilyen tanulságos módon összefoglalva, nem számol be.

Fischer őrnagyot 1914 áprilisában nevezték ki Bukovina tartományának csendőrpáncsnokává, noha még csak két éve volt törzstiszt, tehát rangban még igen fiatal. A kinevezés eddigi érdemeinek elismerése volt.

ischer őrnagy vérbeli csendőr volt, kitűnő emberismerettel rendelkezett, mindig tudta: kit, milyen helyre kell állítani, hol fog az illető egyéniségének megfelelően a legjobban működni.

Tartományát, annak lakosait kitűnően ismerte, pedig ez nem volt könnyű dolog, mert Bukovina lakosságának túlnyomó része rutén és román volt, kisebb része német, de volt néhány tiszta csángó-magyar köze is, a „jid-dsch” tájszólást beszélő nagyszámú zsidó lakosságról nem is szólva.

Fischer őrnagy beszélt a lakosság nyelvét, ismerte szokásait, helyesen bánt velük. Így történhetett, hogy míg a szomszédos Kelet-Galicia rutén lakosságának túlnyomó része monarchiaellenes, rus ophil érzelmű volt, addig az ő ruténjai, néhány kivételtől eltekintve, vitézül küzdöttek hazájukért.

Békében éveken át szolgálva Bukovinában, hamar felismerte az offenzív. a felderítő hírszolgálat és a kémvédelem fontosságát. Egész erélyével, tudásvágyával mekifeküdt, hogy a ha almas pénzüsszeggel dolgozó orosz kémrendszert megbénítsa, vagy legalább is tevékenységét nagyon korlátozza.

Kitűnően szervezte meg híradó-, kémszolgálatát, a lakosság minden részét felhasználta úgy, hogy mindig idejekorán értesült az oroszok minden szándékáról, mozgásáról, stb. Intelligens, az oroszokat mondhatni fanatikusan gyűlölő kémei nagy dolgokban is tájékoztatták. Ő ezeket a végzetesen fontos jelentéseket tovább is adta, sajnos, részben nem érkeztek be, részben nem vették figyelembe. A kémszolgálat megszervezéséről, annak eredményeiről külön közlemény keretében fogunk beszámolni.

Fischer csendőrnagy főhadiszállása egy vasúti kocsin

* *Krieg ohne Heer. Meine Verteidigung der Bukowina gegen die Russen. Von Gendarmeriegeneral Theresienritter Dr. h. c. Eduard Fischer. Mit einem Geleitwort von Oberleutnant Emil Secliger. 1 Kartensätze, 2 Textskizzen und 13 Kinstdruckbeilagen. — Militärwissenschaftlicher Verlag G.M. d. R. Franz Schubert Wien III. Salesnergasse 1. B. — Verlagsbuchhandlung Josef Lenobel (M. J. Rainer) Wien I. Seilerstätte 22.*

volt hónapokon át, onnan intézkedett. Az volt az irodája, táviró- és távbeszélő hivatala, lakása. Ezt a mozgó főhadiszállását csak akkor hagyta el, ha személyesen kellett valahol a hadműveleteket vezetni.

Különösen a háború elején — mikor nemcsak az események kaleidoszkopszerű alakulása folytán változott a helyzet úgyszólván óráról-órára — volt szükséges az állandó, éjjel-nappali szolgálat, hanem a sok rögtönzés miatt is, melyek képzett szakembéretet híján folytonos, gyors intézkedéseket kívántak, pl. új alakulatok szervezése, ellátása, Telfegyverzése, utánpótlás rendezése, sebesültek ellátása stb. stb.

Fischer őrnagyot a tartomány főnöke mindenben támogatotta, a közigazgatási hatóságok útján iparkodott kívánságait teljesíteni, igényeit kielégíteni. Csak így volt lehetséges, hogy Fischer őrnagy néhány száz csendőrével, 78 pénzügyőrével, öreg népfelkelőivel és buczulparasztjaival, összevissza alig 9000 emberrel, kiknek jórészt régi Werndl-puskájuk volt, 100 km-nél szélesebb arcvonalon 80.000 orosz tudott 5 hónapra át feltartani. Ezáltal nemcsak Bukovinát mentette meg a Monarchia számára, de igen nagy érdemei vannak Magyarország megóvásában is, mert ha ő nem küzd hajálmegvetően maroknyi csapatával a Mesti Canestie-i hágón, Kimpolungot át az út a Felső-Tisza völgyébe nyitva állt volna. Fősergűnknek ezáltal a jobb szárnyát fedezte. Nemcsak katonailag, de külpolitikailag is rendkívül fontos volt Fischer őrnagy szereplése, mert mint gróf Czernin bukaresti követünk jelenti 1914 őszén: „Bukovinának páratlan, makacs és vitéz védelme erősen bénítólag hat a orosz propagandára és a románok háborús hangulatára”.

Hogy mennyire szerették volna az oroszok Fischer kezéből Bukovina védelmét kivenni, arra jellemző, hogy falragaszokon 100.000 rubelt (ami akkor kb. 250.000 koronának felelt meg) és jó állami állást ígértek annak, aki Fischer őrnagyot élve valamelyik orosz parancsnokságnak beszoigálatja...

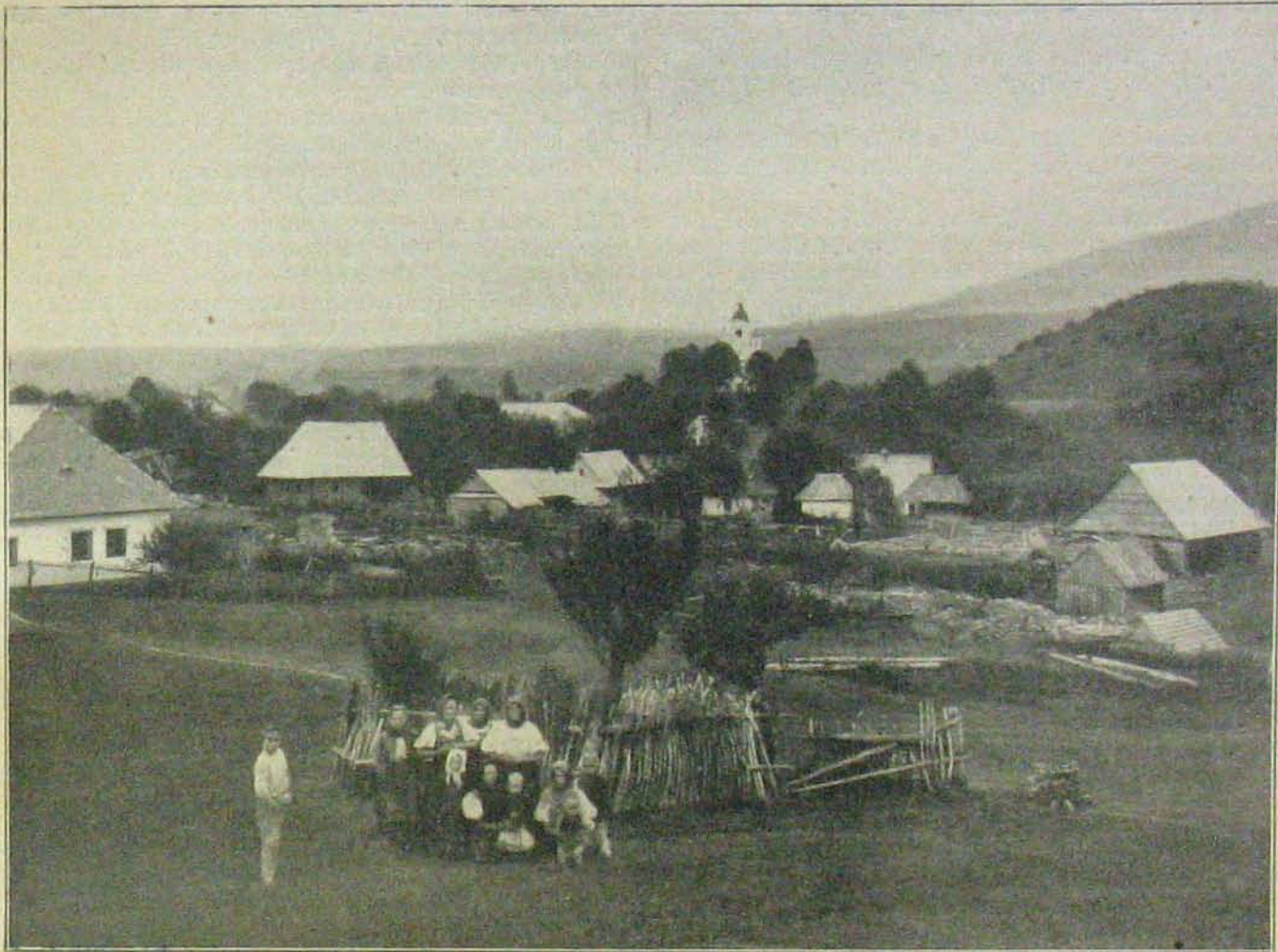
Fischer őrnagy augusztus elején alezredes, 1914 őszén már ezredes, később tábornok, a modern guerilla harc, a „kis háború” megszervezője, ennek nagymestere.

Mivel minden csendőrszűnk kerülhet adott alkalommal abba a helyzetbe, hogy túlerős ellenfelével szemben a „kis háború” elveihez alkalmazkodva álljon helyt, bővebben óhajtunk egyes részletekkel foglalkozni, hogy Fischer őrnagy tevékenységéből, leleményességéből okuljunk és kövessük őt annak idején.

1914-ben Bukovinában a 13. sz. csendőrpáncsnok (megfelelt a mai kerületi parancsnokságnak) székhelye Czernowitz volt, míg az 5. osztályparancsnokság (magyar szárnyparancsnokságok) Czernovitz, Radautz, Suczawa, Kimpolung és Wiznitz voltak és ezek élén 1—1 csendőrszázados állt.

1914 július 25-én Fischer őrnagy, őrszeit szemlélvén, még Karlsberg-ben értesül a Monarchia Szerbiának küldött ultimátunáról. Már ezen a napon értesítik őt kémei, igaz, hogy még bizonytalanul, az orosz mozgósításról. 27-én azonban már orosz katonaszökevények lépik át a határt. Július 28-án már jelenti a es, és kir. vezérkar nyilvántartó irodájának Bécsbe, hogy a orosz határőrsök olyan előkészületeket tesznek, melyeket számukra a mozgósítás elrendel se idejéte írnak elő.

Július 30-án reggel 4 órakor a nowosielicai csendőrpáncsnok telefonon jelenti, hogy az orosz Nowosielicában kiragasztották a mozgósítási falragaszokat, melyek szerint a július 29-ről 30-ra hajló éjjel elrendelték az általános mozgósítást. Nemsökára az őrsparancsnok be

Amit vissza kell szerezniük: Sztropkó.

is küldött egy eredeti falragaszt. Fischer őrnagy ezt a fontos hírt bejelentő eljáróinak. Az osztrák csendőrség felügyelőjéről lávirati parancsot kap, hogy győződjék meg személyesen a bír valódiságáról. A külügyminisztérium diplomatái ugyanis nem akartak a jelentésének hitelt adni, rémlátomásnak minősítették, mer: ha az oroszok tényleg mozgósítottak volna, akkor ezt a Monarchia Szt. Pétervár-i követe biztosan jelentette volna. Dacára annak, hogy a felelős tartományi csendőrpáncsnok kezében volt a mozgósítási plakát, a bécsi külügyminisztérium tudós diplomatái nem hitték el, hogy az oroszok tényleg 30-ra és nem 31-re rendelték el az általános mozgósítást, mint ők a Monarchia hivatalos piros könyvében is állítják...

Ezzel megdőlt a háborús kérdés vétsége is, mert Oroszország tényleg 24 órával előbb mozgósított, mint mi. Ezt a körülményt, szemfüles és lelkiismeretes csendőrtiszt eredeti okmányokkal bizonyította be.

*

A csendőrség ezalatt tervszerűen mozgósított. 1914 augusztus 6-ig a 48 km-es határsávon Nowosielicától (a Pruth mentén) Onuth-ig (a Dnyeszter mellett) 56 csendőr, 596 népfelkelővel, mint „csendőrkarhatalom”-mal látta el a határbiztosítási szolgálatot. Vagyis 652 fő volt elszórva 2 napi járőföldön, azaz kereken 100 lépésre 1 puska...

Tartalékul a 2. és 3. vonalban, a tartomány belsejében lévő csendőrőrsök szolgáltak, összesen 900 fő a népfelkelőkkel együtt, ezeken kívül még 78 pénzügyőr állt rendelkezésre. Utóbbiak csak a régi Werndl (nem ismétlő) fegyverekkel, zöld egyenruhájukkal igazán nem voltak katonai szolgálatra különösen alkalmasak.

Mindent összevéve, Fischer alezredesnek mindössze 1600 fő állt rendelkezésre géppuska, mozgókonyhák, vonat nélkül. A lőszerutánpótlás kérdése nem volt rendezve. Az egészségügyi szolgálatot népfelkelő-köteles polgári orvosok látták el, sebkötöző csomagok, sebesültvívők megvoltak. Az élelmezést készpénzért a lakosság szállította. Szerszámokat, tüskésdrótot rekvirálni kellett a kocsikra rakva küldötte az egyes osztagokhoz. Robbantószert az utolsó pillanatban kapott.

Legelső dolga volt Fischer alezredesnek, hogy szétszórt csapatainak országos járóművekből vonatot szervezett. Az őrsök között a távbeszélő összeköttetés megvolt, azonkívül működött az optikai összeköttetés is fény- és füstjelek segítségével.

Fischer alezredes „vezérkara” ekkor 3 csendőrtisztből és 1 tartalékos hadnagyból állt. Mindenekelőtt három harccsoportot képezett Fischer embereiből a határ mentén. A legészakibb Dobronoutz, Toporoutz-nál 218 puska, 30 lovas, a középső Bojun-nál 174 puska, 22 lovas és Nowosielicá-nál a harmadik (osztrák-országi vasúti határálló-

más) 198 puská, 26 lovas. A csoportparancsnokok csendőr-mesterek voltak.

Ezalatt Czernowitzban megatakult a 35. osztrák népfelkelő dandár géppuskák és tüzérség nélkül. (Ezt is elvitték hamarosan.)

Az oroszokról tudta, hogy a 20. és 21. határőrdandár alakulatai állanak vele szemben, hátrább pedig két hadtest gyülekezik.

A határvédelmet legjobban a támadással vélte megoldani. Ezért csoportjával Orosz-Nowosielicát kora reggel megrohanta. A támadás sikerült, az oroszokat visszadobták, az uralgó magaslatokat megszállják, bő hadizsákmányt, anyagot szerezve, melyet azonnal visszaküldenek; 8 halottja van támadó csoportjának.

Vállalkozásai mindenütt sikerülnek, az orosz határőrök nem képesek a lendületes támadásoknak ellenállni, mindenütt visszadobják őket.

Csendőrei azon első megrohanás után még 331 kisebb-nagyobb ütközetben mérték össze fegyvereiket az oroszokkal s minden alkalommal túlerővel szemben harcoltak.

Augusztus 6—19-ig tartanak a határmenti harcok az orosz határbiztosító csapatokkal. Augusztus 13-án pl. 83 kocsirakomány fegyvert, lőszert, egyenruhát, nyeregszerszámot zsákmányolnak emberei.

Augusztus 19-én olyan híreket kap, hogy hamarosan számolnia kell nagyobb orosz haderők, több hadosztály támadásaival; 3. határvédő csoportját — parancsnoka a derék Krzezinski csendőrőrmester — most már félzászlóaljjá fejleszti ki, illetve szervezi át. Felállítja mindenütt a századkötelékeket. A századparancsnokok csendőrtalitsztek.

Időközben az orosz zöm támadása tényleg megindul, mely elől Fischer alezredes emberei lassan, lépésről-lépésre hátrálnak. Augusztus 21-én azt a parancsot kapja, hogy túlerős támadás elől térjen ki s vonuljon Lembergbe. Fischer alezredes azonnal kéri, engedjék meg neki, hogy továbbra is tarthassa Bukovinát, védelmi állásból — védelmi állásba vonul vissza. Ezt megengedi neki a hadseregparancsnokság azzal az utasítással, hogy túlerővel szemben dél felé térjen ki.

A visszavonulás alkalmával minden községben megbízható lakosok maradnak vissza, mint kémek. Ezek az oroszok minden mozgalumáról tényleg idejekorán értesítik Fischert.

A 43. osztrák Landwehr-hadosztály segítségére jön. Parancze tájékán augusztus 23-án megütköznek az oroszokkal, ezek 1000 foglyot, 6 géppuskát, 3 lőszerkocsit visszahagyva, visszavonulnak úgy, hogy Fischer csendőr-különítményei ismét elfoglalják régi helyüket az ország-határ mentén. A 43. hadosztály azonban időközben elvont Zaleszczykibe.

Augusztus 29-e új dicsőséget hoz Fischer alezredes embereinek. Ezen a napon akarja u. i. három hét óta folyton harcoló s bizony alapos veszteséget szenvedett csoportjait a Bukovina belsejéből előrevont 552 gyalogossal és 42 lovassal felváltani. Időközben azonban határbiztosító csapatait egy teljes kozák-hadosztály és egy orosz gyalog-dandár megtámadja. Derék csapatai azonban helyt állanak, e támadást (1:20 ellen) kivédik és csak lassan, lépésről-lépésre vonulnak vissza.

Augusztus 31-ig tart a küzdelem. Akkor érkezik a hadseregparancsnokság rendelete — mivel az oroszok Kelet-Galiciában erősen tért nyernek —; Czernowitz kiürítendő. A 35. népfelkelő dandár legutolsó osztagait is elvonták.

1914 szeptember 1—december 31-ig Fischer alezredes maroknyi seregével többnyire egyedül védi Bukovinát, szűkebb hazáját. Első feladatának tartja a védelmet úgy megszervezni, hogy az oroszok előnyomulását minél tovább megakadályozhassa s a Kárpátoknak Magyarországra felé vezető szorosait és hágóit elzárja.

Szeptember elején Czernowitz közelében Fischer alezredes már 2100 puskával és 100 lovassal rendelkezik. Elhatározza magát, hogy a tartomány fővárosától délre már megkezdí az ellenállást. „Hadsereg”-ét most már át-szervezte. A zömét 2 zászlóalj képezte Preisser csendőrfőhadnagy és Buga hadnagy parancsnoksága alatt, szárnyain és különleges feladatokra század-erősségű önálló osztagokat alkalmazott. Azonkívül volt már 100 lovasa is egy századba alakulva. Ezzel az erővel kellett 85 km. bosszú vonalat megvédenie. Géppuskája még most sem volt, tüzérsége sem. Az utóbbit templomi mozsarakból szervezte. Egy-egy mozsarat a lőszerrel együtt egy országos járóműn helyezett el. Hat ilyen kocsi képezett egy „üteget”. A mozsarak jó erősen megtöltve, hatalmasat durrantak s a fegyverropogás közben az oroszok nem vették észre a csalafintaságot és lépre mentek, ha egy-egy ilyen „hatlövéses ösztüzet” kaptak. Persze nappal csak fedett állásokból, erdőből „löttek” s a kocsikat mindig ponyvával letakarva mozgatták, hogy vulami kém el ne árulja őket. A géppuskákat templomi kereplők helyettesítették. Elfogott orosz jelentések így aztán ütegekről és géppuskákról számoltak be.

Fischer alezredes „főhadiszállását” Gura Humora-ba tette át, míg védelmi vonala Czernowitztól alig 4 km-re húzódtott végig Bukovinán. Szeptember 11-én kapja az AOK (hadseregparancsnokság) utasítását távirati úton, hogy a „kis háború”-t, a „guerilla” harcokat szervezze meg az oroszok előtt és azok hátában. Erre a parancsra csak azt jelentheti, hogy a „guerilla” harcok már szeptember 2. óta folynak.

Időközben Kämpolungban 200 ágyas tartalékkórházat állít fel s sikerül neki a visszavonulás alkalmával 23 mozdonyt és 700-nál több vasúti kocsit biztonságba helyezni.

Szeptember 2—11-ig a védelmi vonalat hol itt, hol ott támadják az oroszok rendszeren több zászlóaljjal, de áttörni sehol sem tudnak. Igaz, hogy Fischer alezredes ügyesen terjesztette el azt az álhírt, hogy sokkal erősebb ellenféllel állanak szemben, mint az ő kis seregével. Az ellenség mind erőteljesebbé váló támadása és a Monarchia általános hadihelyzetének következtében lassan a Szereth—Czeremosz-vonalába megy vissza és szeptember 11-től október 3-ig ezt az új védelmi állást tartja.

Szeptember 12-én az oroszok egy teljes hadosztállyal támadnak, két belyen át is törnek a vonalat, ekkor azonban Smereczynski és Dobrovolszky csendőrőrmesterek századainak lendületes szuronytámadásán ismét helyreállítják az arcvonalat, az oroszokat az állásokból kidobva.

Ez időszak alatt Terentiak csendőrőrmester a Bukovina és Galicia között tátongó orosz fronthézagon besompolyog az ellenség háta mögé. Három éjjel halad így az oroszok hátában az erdőkben, a hegyekben rejtőző szétugrasztott katonáinkat, népfelkelőinket, egyes csendőrőrsöket összegyűjtve. Végül is 1000 embert szed így össze és az orosz arcvonal egy gyenge pontján áttörve, visszahozza őket Fischer alezredeshez, aki ezt a váratlan megerősítést persze örömmel üdvözi. Terentiak az arany vitézségi érmét kapta tettéért, igazán rászolgált.

A könyv egész sorozatát sorolja fel az egyes, vakmerőbbnél vakmerőbb vállalkozásoknak, melyeket a derék

csendőrök a népfelkelőkkel együtt az ellenség oldalába és hátába végeztek. Meg kell még jegyezni, hogy a lakosság mindenütt segítette őket.

Úgyes ellentámadásokkal, amelyekre most már zászlóaljakat alkalmaz, sikerül neki október 1-én és 2-án az orosz előnyomulást megakasztani. A Szereth-frontot nem támadják többé, mert azt hiszik, hogy legalább egy gyaloghadosztály tartalék van mögötte.

Ekkor azonban Fischer alezredes csapatai olyan válalkozást visznek véghez, amely még sor-ezredeknek is díszére válnék és túlmennek a kis-háború keretein.

Arjutinow orosz tábornok megerősített hadosztálya a Tatár-hágón benyomult Magyarországra és megszállotta Máramarosszigetet. A Kárpátokat védő gyenge, öreg népfelkelőkből álló alakulatainkat szétszórta. Két orosz ezred már a Szamos-völgyében levő Borsát is elérte, sőt lovasaik már Beszterce környékén mutatkoztak. Ezeket az oroszokat akarja Fischer hátbatámadni, nehogy Magyarország szívébe elő tudjanak nyomulni.

Eddigi állásait már csak fátyolszerűen szállja meg, hamis híreket terjeszt, ezeket az oroszok elhiszik és nem veszik észre, hogy erejének a zömével a Kárpátokban küzdő Schuler tábornok segítségére siet.

Október 6-án Jakobény-nél együtt áll a kis hadsereg, 4500 puská (7 zászlóalj), 200 lovas, 350 kocsi. Erőltetett menetben kel át az 1450 m. magas Prislop hágón erős hófúvásban. Október 8-án 78 km-es menetteljesítmény után eléri Borsát. Midőn október 9-én előnyomulását folytatja, megkapja az értesítést, hogy gróf Attems, Schuler tábornokok és Rácz ezredes sebtében összeszedett alakulatának sikerült az oroszokon rajtaütni és szétugrasztani őket. Az erőltetett 36 órás menet után kénytelen csapatának Borsán 2 napi pihenőt engedélyezni. Azután visszamegy Bukovinába, ahol minden erejét összehozza úgy, hogy október 17-én Jakobény-nél 6500 puská áll rendelkezésére.

Ezzel az erővel, neve most már „Fischer bukovinai csoportja” megindítja az ellentámadást és október 21-én ismét visszaveszi Czernowitzot, a lakosság tomholó lelkesedéssel fogadja.

Minden idejét felhasználja, hogy seregét továbbépítse. Most, amikor a Pruthot ismét eléri, már 80 főből álló utászosztága is van.

November 23-ig folynak a harcok a Pruth mentén. Boldogan írja, hogy október 27-én kapja az első igazi tűzértséget. Akkor vonul be a 18 éves, néhány hónappal előbb a Ludovikáról kikerült Bolner Béla hadnagy parancsnoksága alatt a 3. honvéd ágyúezred 2 lövege hozzá. A fiatal tiszt kitűnően dolgozik, mindjárt az első ütközetben szétlőnek ágyúja egy orosz űteget.

Időközben az oroszok ismét csapatokat vontak össze, hogy az annyira hirhedt és terhes Fischer csoportot Bukovinából végleg elűzzék. Arra számítottak, hogy ha ez a tartomány is orosz kézre kerül, a románok azonnal a Monarchia ellen fordulnak és bevonulnak Erdélybe. Bukovina védelme tehát ránkézve fontosabb volt, mint valaha.

A harcok újból fellángolnak a november 24. és december 2. közötti időben. A Pruth és Czeremosz fronton az oroszok nagy erővel megisméttlik támadásaikat. Így pl. a Waschkoutz-i hidat akarják mindenáron elfoglalni, ugyanakkor 2 zászlóalj, 9 lovasszázad és 2 űteg támadja meg Lackinger csendőrszázados 900 főből álló zászlóalját. A zászlóalj ellenáll, míg utolsó töltényét is kilőtte, akkor 2 km-nyire visszavonul. Időközben a lőszerpótlást meg-

kapja és ellentámadásba megy át, az orosz dandárt visszadobja.

Lackinger csendőrszázados 19 halottat, 33 sebesültet veszít, 7 embere eltűnt (badifogoly), ezzel szemben az oroszok vesztesége 208 halott, 216 sebesült, akik fogságunkba estek.

November 13-án megengedi a hadsereg főparancsnokság az időközben soronkívül ezredessé előléptetett Fischer csendőrezredesnek, hogy a Bukovina hegyes vidékén élő „huczulokból”, akik nem voltak még katonák, vagy már népfelkelőkötelesek, önkéntes csapatokat toborozzon. Róluk mondták, hogy ők a kelet tiroliai. A huczulok scythia eredetű törzs, melynek körülbelül 3000 tagja élt még a Kárpátok lábainál. November 19-ig 2500 ember jelentkezett, részben 16--17 éves ifjak, részben fehérhajú öreg emberek. Ezekből 1360 főt soroztak be és képezték ki az egyes csendőrörsökön. Két évi háborúskodás után alig 100 fő maradt meg belőlük. Fischer ezredes a legnagyobb szeretet hangján emlékezik meg róluk. Ugyanakkor az önként jelentkező román nemzetiségű lakosságból is egy zászlóaljat szervez, ezt azonban inkább csak hadtáp- és őrszolgálatra használja. November közepén végül még egy öreg, 1 darab 75. mintájú hegyiágyúból alakított űteget is kapott.

November 27-én Czernowitzot ismét fel kell adni. December 5-én rendeli el az időközben beérkezett báró Pflanzler-Baltin-féle hadseregcsoportparancsnokság, kinek Fischer csoportját is alárendelték, hogy a Kárpát-hágók védelmére a visszavonulás dél felé megkezdendő.

Kemény hidegben, —18 fokot mutatott a hőmérő, hátrálnak szívós védelemben Fischer emberei. November 24. óta csoportja 142 halottat, 120 nehéz sebesültet veszített, 613 ember hadifogságba került, 368 a kórházakban volt, 430 könnyen sebesült, 3 tisztje megsebesülve hadifogságba került, 5 súlyosan megbetegedett.

Téli felszerelésük nem lévén, sem mozgókonyhájuk, a csapatok sokat szenvedtek a hidegtől, néha napokon át nem jutottak meleg ételhez sem.

December 5—28-ig Fischer ezredes csoportja a Szucawa vonalat védi az orosz tömegtámadások ellen. Két hegyi ágyúját az oroszok egyszer, az állásokba betörve, elveszik, de 200 embere két csendőrtiszt vezetése alatt negyed órán belül visszafoglalja őket.

December 17-én Károly trónörökös érkezik állásai és csapatai megszemlélésére. Három napig kalauzolja őt, büszkén mutatva be nekik derék öreg népfelkelőit.

1915 január elején vezette Fischer ezredes derék csoportját, akkor súlyosan megbetegedik és Bécsbe szállítják. Helyette Papp őrnagy veszi át a parancsnokságot.

Dacára súlyos megbetegedésének, már hét hét múlva hazament, hogy átvigye ismét a csendőrpáncsnoki teendőket, amelyeket most már a világháború befejeztéig tart meg.

Fischer ezredes a világháborúban a csendőrtiszt eszménye, mintaképe, aki nemcsak a közbiztonsági szolgálatát látta el kiválóan, hanem mint gondolkodó, öntevékeny, emberismerő parancsnok a tartományt katonailag is megvédte. Magára hagyva és caakis magában és derék csendőreiben bízva, úgy szervezte meg a lakosságot a „kis háború”-ra, hogy azt szinte mintául mutathatjuk be. Mert még ma is, a technika fénykorában, a „kis háború” mindig eredményteljes módja marad a védekezésnek a túlhatalmas ellenféllel szemben, ha a terep is kedvező és, ami a fő, a lakosság hazafias érzésű.

Szakács János tiszthelyettes.

A brassói csendőrkerület alsó ömösi őrsének volt a parancsnoka. A világháború kitérése az őrs feladatait megsokszorozta. A kémek, agitátorok, csempészek előszeretettel járták a nehéz, alig izmert, havasi utakat. De ott vigyázták a határt a magyar csendőrök!

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Gyermekölés kiderítése.

Írta: MOGYORÓSI JÁNOS (tiszthelyettes (Monok)).

A tibolddaróci őrsön 1927 december 19-től 1934 április 1-ig teljesítettem szolgálatot. Hosszú egyhelyen tartózkodásom alatt bő és kiterjedt helyi és személyi ismereteket szereztem. Az őrskörletben lakókat úgy szólván kivétel nélkül mind ismertem.

Az őrskörlethez tartozó egyik tanyán lakott Béres Simon* uradalmi felesjubász feleségével és három felnőtt leányával.

1934 január havában feltűnt, hogy a három Béres-leány egyike, a 21 éves Berta, ki eddig mindig barátságosan elbeszélgetett velünk, csendőrökkel, ha a tanyát érintettük, feltűnően kerül bennünket. Ha a tanyán megjelentünk, eddigi szokásától eltérően, sohasem mutatkozott.

A Béres-család viszonyait jól ismertem. Azt is tudtam, hogy Béres Bertának egy Berkes András nevű tiszadorogmai legény a szeretője, aki katonai szolgálatra január 2-án vonult be Budapestre.

Előbb arra gondoltam, hogy Béres Berta szeretője után bánkódik, a dolgot mindamellert gyanúsnak találtam. Arra gondoltam ugyanis, hogy a szerelmi viszonyok következményei lehetnek s a leány azért kerül bennünket, hogy állapotát észre ne vegyük. Ebből a feltevésből kiindulva, egy nőismerősömmel (B. egyén), aki bejáratos volt a Béres-családhoz, Bertát meggyeltem.

A megbízatás után 3-4 hét elteltével ismerősöm közölte velem, hogy Béres Berta terhes állapotban van, de terhességét titkolja. Felkértem, hogy a figyelmet folytassa és ha valamit észlel, azonnal tudassa velem.

1934 március 19-én a kora reggeli órákban ismerősöm hírül hozta, hogy Béres Berta terhessége megszűnt, de lakásukban még csak nyomát sem észleli a gyermekszülésnek, Béres Berta pedig éppen úgy végzi a házi teendőket, mint azelőtt.

Az értesülés vétele után Bajáki István csendőr, járőrtársammal szolgálatba indultunk és két bizalmi egyén kíséretében felkerestük lakásukon Béreséket, ahol előbb a gyanúsítottat, majd a családhoz tartozókat nyomban kikérdezés alá vontuk. Valamennyien tagadtak. A gyanúsított kikérte magának a gyanúsítást, sőt feljelentéssel fenyegetőzött. Csak akkor vált csendesebbé, mikor kilátásba helyeztem, hogy megvizsgálás végett orvoshoz fogom kísérni. Most már annyit beismer, hogy tényleg terhes állapotban volt, körülbelül

*A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A románok betörésekor az őrs legénysége a 82. gyalogezred egyik zászlóaljához csatlakozott.

Mint szabadszparancsnok vett részt a románok elleni dicsőséges harcokban. Ott volt Báránkyutnál, Homoródkőhalomnál.

Különösen kitüntette magát Bereck község felett, itt embereivel fergetes szuronyrohammal a lövészárokból vetette ki a románokat s tőlük 2 ágyút és géppuskát zsákmányolt. A románok ellentámadását pedig nemcsak visszaverte, hanem szakaszával üldözőbe vette s már román területen fekvő Herza község feletti hegyen, az időközben kapott megerősítéssel, újra szétverte a románokat.

Szakács János tiszthelyetteset vitéz magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel és a koronás ezüst érdemkereszttel, a vitézségi érem szalagján, tüntették ki.

egy héttel ezelőtt a lakásuktól mintegy 200 méterre fekvő erdei kútra ment vízért. Visszatérőben a vödör vízzel együtt elesett, mely alkalommal erős vérzése támadt. Az alvadt vércsomót a kút közelében erdei alommal betakarta és otthagyta. Ezekután a leánnyal a helyszínt mentünk, de a megjelölt helyen még csak vérnyomokat sem találtunk. A leány arra hivatkozott, hogy a vérnyomokat az eső elmoshatta, az alvadt vércsomót pedig valami erdei vad megehette. Dolgunkban biztosak voltunk, csupán a tárgyi bizonyítéokra volt szükségünk, ezért alapos kutatáshoz kezdtünk. Előbb a lakóházat és a mellékhelyiségeket, majd egy trágyadombot kutattunk át. 5—6 órás munkánk hiábavaló volt, mert a csecsemőt vagy magzatot sehol sem találtuk. A leány ágyában vérnyomos szalmazsákokat és két véres alsósoknyát találtunk, ezzel azonban nem mentünk sokra, mert a leány kikérdezésekor azt adta elő, hogy ezek még akkor lettek véresek, amikor a kútnál elesett és vérzése támadt.

A kutatást azután kiterjesztettük a tanya környéke, különös súlyt helyezve a közeli erdőrészek alapos átvizsgálására. Hatórai alapos és türelmes munka meghozta az eredményt. A lakástól 200 méter távolságra, egy vízmosásos száraz árokban, fedetlenül megtaláltuk a köldökzsinórt. Attól 10 méterre, az árok oldalába behásva, 8—10 centiméter földréteg alatt pedig egy mezitelen, 55 centiméter hosszú, teljesen kifejlődött, zömök fiúgyermekhullára bukkantunk.

Béres Berta most már felhagyott a tagadással és beismerte, hogy március 14-én, 21—22 óra közötti időben, szobájában, ahol egyedül szokott aludni, szülési fájdalmakat érzett. Felkelt, elment a vízmosásos szárazárokba s ott körülbelül egy óra eltelte után, rendes körülmények között élő fiúgyermeket szült. A szülés azon a helyen történt, ahol a köldökzsinórt találtuk.

A gyermek nyomban sírni kezdett, ezért száját tenyerével befedte, majd a köldökzsinórt pusztakézzel elszakította. A köldökzsinórt a szülés helyén felejtette, míg a gyermeket a szárazárok oldalába élve elföldelte, visszatért szobájába és lefeküdt. A lakásig tartó útja egész ideje alatt hallotta az elföldelt gyermek halk sírását és nyöszörgését.

Másnap reggel 5 órakor felkelt és rendszeren végezte napi teendőit, nehogy elárulja magát. 10 óra tájban titokban ismét felkereste elföldelt gyermekét és arra kézzel még több földet kapart. Előadta még, hogy szülei és testvérei is tudták, hogy terhességétől megvált, de azoknak sem mondotta meg a valót. Nekik is ugyanazt a mesét mondotta, amit nekünk adott elő a nyomozás kezdetén. Szülei és testvérei állítását el is hitték.

Beismerése szerint szeretőjétől, Berkes Andrásról, esett teherbe. Az esetnek tudomásulvétele után április havában Berkes csapattestétől megszökött, gyanúsított szüleit felkereste és ott a gyanúsított atyjának vadászpuskájával föbolotta magát. Azonnal meghalt.

Ez ügyben is én ejtettem meg a nyomozást. Először arra gondoltam, hogy Berkes gyilkosságnak esett áldozatul, de a nyomozásnál sikerült kétségtelenül megállapítani, hogy önkézével oltotta ki életét.

A gyermekhullát a miskolci kir. törvényszék bizottsága felboncolta és megállapította, hogy a gyermek élve lett elföldelve és halálát fulladás idézte elő.

Béres Bertát cselekménye miatt elfogtuk és a miskolci kir. ügyészségnek átadtuk. A debreceni kir. ítélőtábla másodfokon 1 évi és 3 havi börtönbüntetésre ítélte.

A megelőző szolgálat és a nyomozó szolgálat szervecen egymásba kapcsolódnak. A megelőző szolgálat mintegy egyengeti a talajt a nyomozó szolgálat számára. Első helyen kell említeni a helyi és személyi ismereteket, melyeket a csendőri főleg a megelőző szolgálat keretében gyűjt. E két szolgálat szoros összefüggése talán egyetlen büncselekménynél sem olyan szembeötlő, mint a magzatelhajtásnál és a gyermekölésnél. A leirt nyomozás is emellett tanuskodik. A jó személyi ismeret felőleli az örskörletben történő — nem bűnügyi eseményekre vonatkozó — állandó tájékozottságot is.

További tanulság, melyet a leirt esetből meríthetünk, az, hogy házkutatásnál a ház környékéről sem szabad megfeledkezni.

II.

Villabetörés kiderítése.

Irta: KANTOR ISTVAN törzsőrmester (Kapos).

1932 április 8-án 9—10 óra tájban a csopaki vasútállomásról a kiadóőr a balatonfüredi örsöt távbeszélőn arról értesítette, hogy Neumann Aladárnak a csopaki villatelteken levő villáját feltörték. A kiadóőr nem tudta megmondani, hogy a betörők mit vittek el, mivel a sértett Budapesten lakott.

Őrsparancsnokom az ügy nyomozására Takács Imre II. törzsőrmesterrel engem vezényelt ki.

A helyszíntre 11—12 óra között megérkeztünk. A lopásra vonatkozólag felvilágosítást senkitől sem kaptunk, mert a sértett hazaérkezését — kit a kiadóőr táviratilag értesített — csak aznap esteire várták. Este, megérkezése után, a villában alapos helyszíni szemlélet tartottunk és megállapítottuk, hogy a tettes az ajtót vasrúddal feszítette be. A villa egy rétség közepén áll. Sértett a lakás átvizsgálása után megállapította, hogy a villából egy, 7,65 mm öbméretű Frommer-pisztoly, egy látszó, egy pár fekete férfi-félcipő, egy pár fekete harisnya és egy kis doboz cukorka hiányzik. A kár 4—500 pengő.

A részletes helyszíni szemle megtartása alkalmával ujjnyomokat találtunk. Biztosításukra és értékesítésükre a szombathelyi nyomozó alosztálytól helyszínelőt kértünk, aki 9-én a délelőtti órákban meg is érkezett. A helyszínelés nem nyújtott olyan támpontokat, melyekből a tettes kilétére következtetni lehetett volna, így a nyomozást feltevésekből indítottuk meg. A villatelteken több épülőfélben levő villán körülbelül 15—20 könnves és ács dolgozott. Első feltevéseink részük vonatkozott. Valamennyiüktől ujjlenyomatot vettünk, de azok egyike sem volt azonos a helyszínen talált ujjnyomokkal.

Második feltevéseink idegenből jött emberek tettségére vonatkozott, ezért következő feladatként annak megállapítását tűztük ki, hogy a betörés idejében, illetve az előtt vagy után idegen emberek megfordultak-e a környéken. A sértett villájától való távozásunk alkalmával a villa közvetlen szomszédságában egy 23—25 év közötti, földműves kinézésű fiatalemberrel találkoztunk, aki marhákat őrzött. Tőle is érdeklődtünk idegenek után. Beszélgetés közben gyufát kért tőlünk, hogy cigarettájára rágyújthasson. Gyufásdobozomban volt még néhány szál gyufa. Odaadtam neki dobozostól, majd tovább mentünk.

Balatonkövesd községbe érve, idegen egyének után puhatoltunk. Kérdőzösködésünk itt is eredménytelen maradt.

18—19 óra tájban a község utcáján találkoztunk a község kondásával. Kérdeztük tőle, hogy az erdőn, ahol a sertéseket őrizni szokta, nem fordult-e meg idegen egyén. A kondás azt mondta, hogy idegát nem látott, de találkozott Vég Imre balatonkövesdi lakos férfi-cselédjével, kit látásból ismer. Felkerestük Vég Imrét, megtudandó, hogy cselédje hova ment. Vég kérdésünkre azt felelte, hogy cselédje két nap óta igen izgatottan viselkedett. Aznap reggel hirtelen, minden ok nélkül, felmondott és azzal távozott el a lakásról, hogy könyvéért és fizetéséért később vissza fog jönni.

A visszahagyott cselédkönyvből megtudtuk, hogy a cselédet Zajta Józsefnek hívják, 1902. évi, kővágóörsi születésű. Nevét és adatait feljegyezve, Véget kérdeztük, hogy Zajta hol szokott aludni, majd a megjelölt ágyat, mely az istálló egyik sarkában, állt, Vég beleegyezésével átkutattuk. Az ágyban cukorkát találtunk. A cukorkát magunkhoz vettük, a munkaadót pedig felkérjük, hogy Zajtának ne adja ki a cseléd önyvét, ha visszajön, hanem értesítsen bennünket, mi lent leszünk a csopaki villatelkeken. Zajta visszatérésére megfigyelésével még egy másik ismerősün et is megkértük. Vég lakásáról ezután a csopaki villatelkekre, a sértetthez siettünk, akiknek a cukorkát megmutattuk. A sértett a cukorkát felismerte.

Még a sértettel beszélgettünk, midőn kerékpáron megérkezett az az ismerősünk, akit Zajta visszatérésének megfigyelésével bízunk meg és közölte, hogy Zajta megérkezett a munkaadójához.

Azonnal Vég lakására siettünk. Ott találtuk Zajtát is, ki legnagyobb meglepetésünkre nem volt más, mint az a 23—25 év körüli fiatalember, aki a nyomozás első napján a sértett villája mellett a marhákat őrizte és tőlem gyúfát kért.

Találkozásunk igen meglepte Zajtát. Felismertük lábán a sértettől elloptott fekete félcipőt. Megmotoztuk. Kabátja belső zsebéből előkerült a 7.65 mm-es Frommer-pisztoly is.

Most már semmi kétség sem férhetett ahhoz, hogy jó nyomon vagyunk. Zajtát elfogtuk és a községházára kísértük, ahol két bizalmi egyén jelenlétében a cipő, valamint a pisztoly felszerzésére nézve részletesen kikérdeztük. Zajta tagadta, hogy a cipőt és a pisztolyt lopta volna. Előadása szerint mindkettőt 8-án reggel a Balaton partján vette egy arra haladó ismeretlen egyéntől 5 pengőért. Ezt a mesét természetesen nem hittük el és Zajtát a helyszínre kísértük, ahol a sértett a pisztolyt és a cipőt sajátjának ismerte fel. Zajta a betörésről először egyáltalán nem akart hallani, de később beismerte, hogy a bűncselekményt ő követte el. A látcsövet a mun aadója szülőjében levő csöszkunyóban rejtette el.

Elindultak a megjelölt csöszkunyó felé. Utközben Zajtától több ízben megkérdeztem, hogy a kunyhóban nem rejteget-e még más lopott holmit is, mire beismerte, hogy van a kunyhóban még egy kétsövű vadászpuska is, melyet a csopaki villatelken egy másik villából lopott el. A kunyhóban különböző lopott holmikkal telt hatalmas zsákok találtunk.

A bűnjelekkel visszatértünk a csopaki villatelkekre, hol Zajta megmutatta a másik villát is, amelybe betört. A tulajdonos segítségével — kit táviratilag értesítettünk — megállapítottuk az eltűnt tárgyakat. A feneketlen zsákból minden előkerült, úgy, hogy mindkét betört bűnjelei teljes szárnban biztosítva voltak.

Zajta a két betörést beismerte és előadta, hogy már több ízben volt büntetve hasonló lopások miatt.

A nyomozás lefolytatása után a járőr Zajtát tény-

vázlattal a veszprémi kir. ügyészségnek átadta. A veszprémi kir. törvényszék tekintettel arra, hogy Zajta hasonló lopások miatt már több ízben büntetve volt, 5 évi dologháza ítélté.

*

A helyszíni szemle alkalmával mindig alaposan szemügyre kell venni mindazokat, akik a közelben tartózkodnak, mert sohasem lehet tudni, hogy a tettes nincs-e köztük. Kürten Péter, a düsseldorfői többszörös kéjgyilkos több gyilkosságának helyszínelését végignézte. A tettes érdeklődése érthető, hisz a vásár az ő bőrére megy. A járőr hibázott tehát akkor, midőn a helyszínt közvetlen közelében talált ismeretlen fiatalember kilitét nem tisztázta.

Érthetetlen, hogy a többszörösen büntetett előletű emberről miért nem volt figyelőlap az örsön. A gazda cselédjét elmulasztotta bejelenteni. Az ilyen mulasztásokkal számolni kell, éppen ezért a portyázó járőröknek minden munkabélyen érdeklődniök kell az újonnan felvett munkaerők kiléte után. Előző tantózkodási helyén való érdeklődés vagy prioritátása feltárja az illető multját s így az örs megtudja, hogy vele szemben mihez tartsa magát. Az természetesen könnyen előfordulhat, hogy a járőrök egy-egy gazdánál beszegődött új cseléd-ről nem szereznek közvetlenül tudomást. Erre való azonban a jól megszervezett hírszolgálat, melynek révén az örsnek közvetve mindenről tudomást kell szereznie, ami örskerületében történik.

Csendőrsírok látogatása és a hősi halottak iránti kegyelet. November 1-én a csendőrség kegyelettel adózott a hősök, valamint az elhalt csendőrök emlékének. A csendőrség képviseletében tiszti és legénységi küldöttség kereste fel a Farkasréti, a Rákoskeresztúri és a Kerepesi temetőben levő csendőrsírokat. November 1-én 16 óra 30 perckor a Rákoskeresztúri hősi temetőben gyászszolozsoma volt, amelyen a csendőrséget tiszti és legénységi küldöttség képviselte. A csendőrség volt felelőseinek sirjánál egész nap egy-egy ártiszt állt kegyeletőrséget. November 2-án 9 órakor a Kapisztrán helyőrségi templomban a Hősi Halottak lelkiüdvéért ünnepélyes gyászistentiaztélet volt, melyen a csendőrség küldöttségileg képviseltette magát.

Szlatinay-Szopkó Győző az, ezredes búcsúztatása. A szombathelyi „Vasvármegye” a. napilap november 5. számában jelent meg a következő híradás: „Hírt dtünk már róla, hogy Szlatinay-Szopkó Győző csendőrezredes, a szombathelyi csendőrkerület kilenc éven át volt parancsnoka, teljes szolgálati évének kiltötésével nyugalmába vonul és november elején Budapestre költözik. Tegnap, hétfőn délután az öt-órás budapesti gyorsal hagyta el Szlatinay-Szopkó ezredes Szombathelyt. A szombathelyi helyőrség tisztikara, a szombathelyi polgári társadalommal együtt, bensőséges meleg ünnepséggé avatta ezt a búcsúzkodást. A gyors vonat indulása előtt a helyőrség úsztikara, élén Szabzy Imre altábornagy, vezénylő tábornokkal, tes illelileg megjelent a pályaudvaron, hogy ott vegyen búcsút a távozó ezredesétől és családjától. Magánt a vezénylő tábornok felesége és vele a helyőrség többi tisztiaszonya is. A hölgyek és a tiszti családok gyermekei szinte elborították virágcsokrokkal Szlatinay-Szopkó ezredes és feleségét. Kivonult a pályaudvarra a katonai zenekar is, amely a petronon tárzenével tette még

Ünnepélyesebbé a búcsúzás percelt. Megjelentek ott többen a hatóságok vezetői közül is, úgy, hogy a katonaság és a polgárság egybefonódott nagyrabecsülése szinte ünnepélyé melegítette a búcsúzás percelt. *Szalainay-Szopkó* ezredest, az érzékenyülésig meghatotta bajtársainak és polgári tisztelőinek ez az ünnepése: megindul az vett fölük búcsút és mondott köszönetet a szeretet eme megható megnyilvánulásáért *Suhay* altábornagyok és *Kintzig Ferenc* Máv. üzletigazgatóknak. Mikor a vonat megindult, felbarsant a Rákóczi-induló és *Szalainay-Szopkó* ezredest katonasápták lengetése, a tisztikar tisztulása, a döglyek kendőlobogtatása és polgári barátainak meleg búcsúntetése kísérte el budapesti útjára."

Csendőrségi Hubertus Budapesten. Október 31-én, verőfényes napsütéses reggelen, már a kor iórákban gyülekezett a csendőrtisztikar az ország minden tájáról, hogy résztvehessen a vadászok védszentje — *Hubertus* — tisztelőjére rendezett vadászlovaglason. A Bőszörményi-úti laktnyában, a jó erőben lévő, edzett csendőrllovak türelmetlenül

várták a vadászat kezdetét. A vadászok csakhamar meg is indultak Budaörs déli kijáratá felé, ahol a Meet helye volt. A vadászatot *vitéz Súrny Ferenc* alezredes vezette. *Kricsfalussy-Hrabár Sándor* százados a falkamesteri tisztséget vitte. Mellette lovagoltak *vitéz Bíró József* százados és *Torbágyi József* főhadnagy mint ostorosok. Résztvettek a lovaglásban: *Fonyó László* és *Huba Ferenc* alezredek, *Szűcs Gyula*, *Szentoléry Richárd*, *vitéz Sallécz József* és *vitéz Békefy Sándor* őrnagyok, dr. *nemes Mikecz Béla* törzsállatorvos, *vitéz Péterffy Jenő*, *Nemesmonostory Jenő*, *Sáróy Kálmán*, *Bereny János*, *Zékány Zoltán* századosok, dr. *Hosszú László* ezredorvos, *Pallós András*, *Lengyel László* főhadnagyok és *Argay Ferenc* g. főhadnagy. A vadászat Budaörs déli kijáratától nyugatra haladt, majd onnan a Kamaraerdőtől nyugatra elhúzódo völgyben, keleti irányban

fordult vissza. A harmadik kör a Keserűvíz-forrásnál elterülő hullámos, változatos terepen, sok mesterséges és természetes akadállyal tarkítva, kb. 10 km távolságon folyt le. A három kör gyorsan követte egymást. Halalt az Istenkői csárdánál volt. A jóslkerült vadászlovaglás után a résztvevők a tisztelőkezdében társasbédre gyűltek össze, ahol a m. kir. csendőrségi felügyelője képviselőjében *Kézdicsentföldi Volencs István* ezredes mondott köszöntőt a Kormányzó Or. é Főméltóságára.

Hubertus vadászlovaglás Kiskunhalason. A kiskunhalasi csendőr lovas tanosztályparancsnokság október 30-án szép és változatos terepen, napsütéses időben, igen jól sikerült Hubertus vadászlovaglást rendezett. A lovas tanosztály lak-

tanyájából 1/2 10 órakor indultak el a vadászlovaglásra *Fonyó László* alezredes vezetése alatt: *Huba Ferenc* alezredes, *Ressóháry Boldizsár* őrnagy, *Kricsfalussy-Hrabár Sándor*, *Mariska György*, *vitéz Kiss László*, *Bíró József* századosok, *Pallós András*, *Simon Jenő*, dr. *Boda József* főhadnagycik.

Argay Ferenc g. főhadnagy és *Tóth István* hadnagy a m. kir. „Zrínyi Miklós” 7. honvéd gyalogezred II. zlj. 161. Résztvett a vadászlovaglason 16 fő legénység is a kiskunhalasi 1. és 2. lovas tanosztálytól. A vadászul a Kötöny-úton kezdődött és a Járószéki réten ért véget. A falkamesteri tisztséget *Fonyó László* alezredes, míg a falkamesteri tisztséget *Huba Ferenc* alezredes látta el. Ostorosok voltak: *Mariska György* és *vitéz Kiss László* századosok. A vadászlovaglás kb. 10 km-es távon, 3 szakaszból állott s 12 természetes akadály tette változatosná, melyeket az összes lovak hiba nélkül ugrottak. A változatos, gömbös, bokros, erdős terepen mászó és ereszkedő is volt, melyet a mezőny hiba nélkül hagyott maga után. A mezőny 11 órakor érkezett a Járószéki rétre, ahonnan *Huba Ferenc* alezredes visszahagyott az utolsó szakaszon visszahagyott legénységi állományú egyérek csoportjához, amely a Járószéki réten egy kör megtétele után kifutót lovagolt. A kifutóban első: *Tasonyi András* lov. thts., második: *Farkas*

Mátyás lov. cső., harmadik: *Miklósszegi Ferenc* lov. cső., negyedik: *Sári Imre* lov. őrn., ötödik: *Bokor László* lov. thts. és hatodik: *Réz István* lov. cső. A vadászaton résztvevők a kifutó után a lovas tanosztály laktanyájába lovagoltak, ahol a helyzetekhez *Fonyó László* alezredes buzdító szavakat intézett, azután kiosztotta a díjakat. *Tasonyi András* lov. thts. a Csendőrségi Lapok szép és értékes — asztali óra — tiszteletdíj át, *Bokor László* lov. thts. a kiskunhalasi lovas tanosztály tisztikarának tiszteletdíját, *Farkas Mátyás* és *Miklósszegi Ferenc* lov. cső.-k értékes ezüst zsebdóráit, a többi helyezettek szép bronzérmel kaptak. A vadászlovaglást a lovas tanosztály laktanyájában villásreggel zárta be.

A szombathelyi helyőrség tisztikarának Hubertus lovaglása. A szombathelyi h. v. ddr. parancsnokság a honvéd főparancsnoksághoz (Sportosztály) a következő jelentést tette: „Október 27-én lovagolták a szombathelyi helyőrség tiszt el két csoportban a hagyományos Hubertus-vadászatot.

A) csoport 20 lovas, Master *Suhay Imre* altábornagy, a 3. vegyesdandár parancsnoka. A kifutóban 23 lovas vett részt: 1. *Kásza Andor* vkszt. főhadnagy, 2. *Perey László* csendőr-alezredes, 3. *Korcsay József* alezredes, 4. *Varró Miklós* főhadnagy, 5. *Brokes Mátyás* százados.

B) csoport: Master *Húrny Aladár* tüzérezredes, 21. lovas. A kifutóban 18 lovas vett részt. 1. *Gruber László* főhadnagy, 2. v. *Grassy József* vkszt. alezredes, 3. *Szöke Barnabás* főhadnagy, 4. *Pósfay Sándor* hadnagy, 5. *Havas Reső* hadnagy.

A két csoport kifutója közös volt a Perint-i gyakorló-téren kb. 2000 főnyi köz nség jelenlétében. A jury tagjai voltak: *Ferenc* bajor királyi herceg, *Festetics György* herceg, *gróf Erdődy Sándor*, báró *Wimpffen Irán*, *Vedser* és *Pitroff* nyugállományú tábornok, *Balogh Aladár*, *Schmidt Frigyes* nyugállományú huszárezredek, *Szlatinay-Szopkó Győző* ny. csendőrezredek, *Isschutz Lajos* huszárezredek stb., stb.

A közönség soraiban ott láttuk *Ferenc* hajor királyi herceget és családját, *Erdődy*, *Eszterházy* grófi családokat, *Oettingen-Wallerstein* és *Battyányi-Stratmann* hercegeket, báró *Haupt-Buchenrode-éket*, *dr. Ostffy* főispánt, *dr. Horváth* alispánt, báró *Szegedy Sándort*, stb., stb.

Figyelemreméltó teljesítmény volt a csendőrtisztek szereplése, mert az A) csoport kifutójában résztvevő 23 lovas közül nemcsak *Percy* alezredek, hanem *Jörök Dező* csendőrszázados is kapott tiszteletdíjat. Az iram és a pálya nem volt könnyű."

Lovas vizsga Kiskunhalason. A kiaknázási 1. lovas tanfolyámnál kiképzett 38 lovas csendőri gyakorlati vizsgáját *alt. sz. Szalay Béla* tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője jelenlétében október 28-án és 29-én tartot-

ták meg. A vizsgázók közül 5 kitűnő, 11 jeles, 13 jó és 9 kielégítő eredménnyel végzett. Rangelső: *Simon József* pusztamérgesi őrsbeli lov. csendőr. Kitűnően végeztek még: *Réz István*, *Coelenyi János*, *Elek Sándor* és *Balázs Gábor* csendőrök.

Dicséreték. A Belügyminiszter Úr dicsérelő okirattal látta el: A miskolci VII. kerületben; *Madaras Elek* és *Gyiljót József* alhdgy-akat, mert hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt őrs- és szakaszparancsnok minőségben teljesítettek értékes és hasznos szolgálatokat. *Coördás András* thts.-t, mert 29 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, 25 év óta irodai beosztásban igen értékes és hasznos szolgálatot teljesített, példás magaviseletet tanusított. A m. kir. csendőrség felügyelője dicsérelő okirattal látta el: A szombathelyi III. kerületben: *Szekely Domokos* alhdgy.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban mindenkor, legutóbb pedig egy állami és társadalmi rend ellen irányuló szervezkedés nyomozásában, alaposan átgondolt és tervszerű közreműködésével igen eredményes tevékenységet fejtett ki. *Orbán György* II. thts.-t, mert csendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkor, különösen pedig mint őrsparancsnok, úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjeinek oktatása és fegyelmezése terén ernyedetlen szorgalommal, igen jó eredménnyel működött. *Temesvári Lajos* thts.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, de különösen az utóbbi 7 évben, mint őrsparancsnok, teendőit mindenkor nagy buzgalommal és lelkiismeretességgel végezte, alárendeltjeinek kiképzése és

nevelése terén teljes odaadással működött. *Tuba Ferenc* thts.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt, különösen mint nyomozó alosztálynál beosztott külső csoportvezető, majd m. kir. őrsparancsnok, úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjeinek kiképzése és oktatása terén nagy szorgalommal, igen eredményesen működött. A *miskolci VII. ker.-ben: Olajos József* alhdgy.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot ernyedetlen szorgalommal és igen eredményesen teljesítette, utóbbi 2 év óta mint szakaszparancsnok alárendeltjeinek kiképzése, nevelése és oktatása terén ige jó eredménnyel működött. *Gódró József* thts.-t, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, de különösen mint őrs- és ideiglenes szakaszparancsnok teendőit ernyedetlen szorgalommal és igen eredményesen végezte, alárendeltjeinek nevelése, oktatása és fegyelmezése terén igen jó eredményt ért el. *Imre István* thts.-t, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, de különösen az utóbbi 7 évben mint őrsparancsnok teendőit mindenkor nagy buzgalommal és lelkiismeretességgel végezte, alárendeltjeinek oktatása, nevelése és fegyelmezése terén igen jó eredményt ért el. *Szűcs Kálmán* thts.-t, mert 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, de különösen mint őrsparancsnok a közbiztonsági szolgálatot nagy szorgalommal és igen eredményesen teljesítette, alárendeltjeinek kiképzése és hazafias szellemben való nevelése terén igen jó eredményt ért el. *Vitéz Mester Miklós* thts.-t, mert 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot nagy szorgalommal és eredményesen teljesítette, az utóbbi 4 évben pedig mint őrsparancsnok alárendeltjeinek kiképzése és nevelése terén példaadó buzgalommal működött. *Székely István* thts.-t, mert 18 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, de különösen az utóbbi 4 évben mint őrsparancsnok teendőit mindenkor ernyedetlen szorgalommal, igen eredményesen látta el, őrsét minden tekintetben példás rendben tartotta, alárendeltjeinek oktatása, hazafias szellemben való nevelése terén igen jó eredményt ért el. *Vitéz Székely Lajos* thts.-t, mert 18 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot fáradhatatlan buzgalommal, eredményesen teljesítette, mint őrsparancsnok alárendeltjeinek kiképzése, nevelése és oktatása terén lelkiismeretes odaadással és jó eredménnyel működött. *Szakály Imre* thts.-t, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt teendőit mindenkor nagy buzgalommal és lelkiismeretességgel végezte, 3 éven át pedig mint az igen mozgalmás és nagy létszámú ódi őrs parancsnoka, alárendeltjeinek oktatása, hazafias szellemben való nevelése és fegyelmezése terén igen jó eredményt ért el. *Pálhidai Győző* thts.-t, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, később pedig mint irodai segéd munkás, teendőit mindenkor lelkiismeretes kötelességtudással és fáradhatag nem ismerő odaadással, igen jó eredménnyel végezte. *Dante Mihály* szv. thts.-t, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt, előbb a közbiztonsági szolgálatban, különösen mint őrsparancsnok, később pedig mint gazdasági hivatalba beosztott irodai segéd munkás, teendőit mindenkor ernyedetlen szorgalommal, példás kötelességtudással és igen jó eredménnyel végezte. *Bojtár András* szv. thts.-t, mert 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, főként azonban mint gazdasági hivatalba beosztott irodai segéd munkás, teendőit mindenkor nagy buzgalommal, lelkiismeretes és igen jó eredménnyel végezte. A szombathelyi III. kerületi parancsnokság dicsérelő okirattal látta el: *Horváth József* IV. thts.-t, mert az őrsparancsnokképző iskolánál 4 éven át mint gazdálkodásvezető szolgálati kötelességet feleltető és az áttagot meghaladó illybuzgalommal és szakértelemmel működött, melynek eredményeként a legénység igen jó és bőséges élelmezése mellett a közgazdálkodás vagyona letemesen gyarapodott. Odaadó, kiváló fegyelmezettségével és önfeláldozásig menő kötelességtudással előjáróinak megbízható támasza volt és bajtársainak mindenkor követendő példát mutatott. *Klebercz Ferenc* thts.-t, mert hosszabb csendőrségi szolgálati ideje alatt hivatalbeli kötelemének teljesítésében mindenkor, de különösen mint őrsparancsnok a közbiztonsági szolgálati ideje alatt, alárendeltjeinek kiképzése, oktatása és fegyelmezése terén fáradhatag nem ismerő buzgalommal, odaadással, igen jó eredménnyel működik. *Varga János* VII. törén.-t, mert több évi csendőrségi szolgálati ideje alatt hivatalbeli kötelemének

teljesítésében nagy buzgalmat tanusított. 1934. évi aguszatus-tól 1935. évi szeptember hóig terjedő időben mint járőrvezető közbiztonsági szolgálatban lankadatlan szorgalommal, teljes odaadással, igen eredményesen működött. Ezen idő alatt 28 büntett és vétség, valamint 51 kihágás tettesét juttatta az igazságszolgáltatás kezére. **Tókos János** thts.-t, mert mint őrsparancsnok 1934. évi május hó 4-én Sérsekszőllős községben előfordult szándékos emberölés büntettségének tettesét a nyomozó alosztály egy járőrének közreműködésével igen nagy körültekintéssel és szorgalommal kiderítette és a bűnjelket biztosította; minek alapján a kir. törvényezék a tettest 12 évi fegyházra, mint főbüntetésre, 10 évi hivatalvesztésre, mint mellékbüntetésre ítélte és **Fenekes János** thts.-t, mert mint őrsparancsnokhelyettes Sérsekszőllős községben 1934. május 4-én előfordult szándékos emberölés büntetéseinek kinyomozásánál őrsparancsnokát hathatósan támogatta és nagymértékben elősegítette, hogy a tettes a bűnjellel együtt a bíróságnak átadatott. **Kovács György** II. őrm.-t, **Simon József** cső.-t és **Kerkai Sándor** prb. cső.-t, mert mint járőrtársak Sérsekszőllős községben 1934. május 4-én előfordult szándékos emberölés büntetéseinek kinyomozásánál járőrvezetőjüket hathatósan támogatták és nagymértékben elősegítették, hogy a tettes a bűnjellel együtt a bíróságnak átadatott. **A miskolci VII. kerületi parancsnokság dicsérető okirattal látta el: Lantos János** thts.-t, mert 26 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt 14 évig mint őrsparancsnok, egy év óta pedig mint szakasparancsnok, a közbiztonsági szolgálatot lankadatlan buzgalommal és igen eredményesen teljesítette, alárendeltjeinek hazafias szellemben való nevelését, valamint fegyelmzését celtudatosan és igen jó eredménnyel végezte. **Mészáros János** és **Kovács Dániel** thts.-ket, mert 23 évet, **Rónasszéki János** thts.-t, mert 22 évet, **Szederkényi András** thts.-t, mert 21 évet, **Érdős Pál** és **Kalmár Sándor** thts.-ket, mert 14 évet, **Gócze József**, **Vida Márton** és **Szakál Elemér** thts.-ket, mert 12 évet, **Hajdu András** I. thts.-t, mert 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot buzgón és eredményesen teljesítette, mint őrsparancsnok a szolgálat irányítása, alárendeltjei vezetése, nevelése és fegyelmzése terén lelkiismeretes szorgalommal működött és igen szép eredményt ért el. **Puzsai Sándor** őrm.-t v., mert 15 évet és **Darvas József** őrm.-t v., mert 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki. fiatalabb hajtársait és alárendeltjeit személyes példájával igen helyes irányban befolyásolta, s mint ideiglenes őrsparancsnok, ebbeli kötelemét is lelkiismeretes szorgalommal és példás igyekezettel végzi. **Vincze János**, **Apostol Lajos**, **Oldh Sándor** és **Várnagy János** v. őrm.-ket, mert 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén

igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, a szolgálatkezelés, alárendeltjei nevelése és vezetése terén őrsparancsnokát odandóan támogatta és alárendeltjei, valamint fiatalabb hajtársaira igen jó befolyást gyakorolt. **Koncz Antal** őrm.-t, mert 23 évet, **Hajdu András** őrm.-t, mert 22 évet, **Tóth Lajos** I. és **Adám Lajos** őrm.-ket, mert 12 évet, **Szűri József** őrm.-t, mert 11 évet, **Darvas András** és **Kasza Lajos** őrm.-ket, mert 10 évet, **Dobó József** és **Szikla József** őrm.-ket, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, szorgalmával és példás magaviseletével fiatalabb hajtársaira igen jó befolyást gyakorolt. **Kereskes István** őrm.-t, mert 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, különösen azonban az utóbbi 3 év alatt a fonyi örskörletben a vadorzás meggátítása és az engedély nélkül tartott fegyverek felkutatása körül fáradságot nem ismerő igen eredményes tevékenységet fejtett ki. **Harmal István** thts.-t, mert 14 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint őrsparancsnok minőségben és irodai segéd munkái beosztásában is teendőit igen nagy ügybuzgalommal, teljes megbízhatósággal és pontosan látta el. **Pirányi József** szv. thts.-t, mert 15 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen mint gazdasági hivatalba beosztott segéd munkái szolgálatát mindenkor emyedetlen szorgalommal, igen lelkiismeretes teljesítette és példás magaviseletet tanusított. **Szabó Lajos** II. őrm.-t, mert 12 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, egy a közbiztonsági szolgálatban, mint az utóbbi időben irodai segéd munkái beosztásában szolgálatát mindenkor igen nagy buzgalommal és pontossággal látta el és igen jó magaviseletet tanusított. **Földes Ferenc** őrm.-t, mert 4 évben egymás után teljesített különleges szolgálatát például buzgalommal, lelkiismeretes kötelességtudással és megbízható pontossággal, eredményesen látta el. **Nyilvánosan megdicséret: Békefi József** thts.-t, mert 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint a legutóbbi 2 év óta ügyész segéd munkái beosztásában, szolgálatát mindenkor a legnagyobb buzgalommal és hozzáértés-

BERZÉKI fényképészeti műterme és
fotó-cikkek kereskedése
DEBRECEN Ferenc József-út 38. szám

(Udvorban) Telefon: 31-35. Fiókküldet: „FOTO” Ferenc József-út 18. szám
Amatőr munkák feldolgozása, nagytitása.

Mielőtt vásárol...

Ha női kabát, ruha,
gyermekkabát, szövet,
selyem, vászon, sző-
nyegre, függönyre
van szüksége, *kérje a*
REFORM RUHÁZATI
nagy képes ár-
jegyzéket.

Reform Ruházati Rt.
Budapest, VI.,
Vilmos császáros-út 5.

EGYÉNI és csapat
SPORT felszerelés

sí és korcsolya,
hó és sárcipő

Budapest, IV, Váci-u. 9.

Wiva

ELŐLEGNEKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZSONOK TAKARÓVAL P 05-161
EBEDLŐSZÖRVEG P 28-161

Felülágak, paplancok, vasutórok, futószőnyeg, „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet

nyergok, fémbermészesek, ruházatok, Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak aranydíjnyerője!

HALÁSZ NÁNDOR
drás és ékzerész
DEBRECEN • PIAC-UTCA 24

Fizetési legnagyobb drás- és ékzerész — Nagy vá-
laszték — Olcsó árak — Répálásra kész-árden vasútiállás

sel, igen jó eredménnyel látta el. **Borbély Tamás, Lakatos Sándor, Hajnal József, Hegedűs István** törm.-ket, mert 12 évet. **Kalyó József és Tóth József** IV. törm.-Ret, mert 10 évet. **Kállai János, Tamás János** törm.-ket, **Zétényi Mihály, Lantos István és Pankas Mihály** örm.-ket, mert 9 évet, **Baróth Sándor, Tóth Imre, Tóth József** VI., **Széke Sándor, Zsolnai Imre és Bíró Lajos** örm.-ket, mert 8 évet. **Dombóvári Ferenc, Juhász József, Tihanyi Lajos, Halász István Kovács György és Takács István** örm.-ket, mert 7 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki és kifogástalan megáviteltet tanusított.

Megítamadott járó. A lakyteleki őr állományába tartozó **Nyári Pál** törm. jv. és **Kertész Károly** csb.-ből állott járó október 30-án **Géró János** szikrai lakos ellen lopás gyanúja miatt nyomozott. A járó az őrizetbe veendő tárgy kézrekerítése végett **Géró János** lakásán bizalmi egyének jelenlétében megjelent és **Géró János**ot a lopott tárgyak kiadására szólította fel. **Géroné** előbb kapát, később vasvillát ragadva a járónek ellenszegült. **Kertész** csb. **Géroné** kezéből kicsavarta a villát, a megbilincselés könnyebb végrehajtása céljából pedig a jv. **Géroné** ruháját mellé megragadta. Ez alkalommal **Géroné Nyári** törm. kezét megharapta. **Nyári** törm. sérülése könnyebb természetű. **Géronét** a járó elfogta és a kecskeméti rendőrkapitányságnak átadta.

Sérülés csendőrségi fejevőtől. Az aszádi őr állományába tartozó **Vitéz Tajthy Gáspár** törm. jv. és **Vitéz Hadi József** csb.-ből állott járó október 22-én a **Szob** községhez tartozó **Csörögán Horváth János** cigány és családja ellen lopás gyanúja miatt nyomozott. **Horváth Arankát** elfogta s meg akarta bilincselni. **Horváth János** látva ezt, telemelt kézzel közeledett a járó felé. **Vitéz Tajthy** törm. a puskáját kész helyzetbe vette, amikor **Horváth Aranka** odaugrott és a szarobyról oldalt rádőlt. **Vitéz Tajthy** törm. egy erőteljes hátrító mozdulatot hajtott végre, minek következtében a szurony **Horváth Aranka** hasát megsértette. Orvosi vélemény szerint sérülése 8 napon belül gyógyul. A járó tagjai nem sérültek meg. A kivizsgálás folyamatban van.

Csendőrségi Közlöny 21. szám. **Kormányosi elhatározás.** A **Kormányzó Úr** ó Pótméltósága 1935 október 19-én kelt legfelsőbb elhatározásával **Tomory Endre** ezr. nyugállományba helyezését a saját kérelmére elrendelni méltóztatott. Egyben elrendelte, hogy a 33 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt igen eredményesen végzett szolgálatáért **Dicsőítő dísméltósága** tudtul adassék. **Miniszteri rendelkezések:** Állandó nyugállományba helyezettek: **Barta János** budapesti I. kerületbeli alhdgy., **Mészáros Gyula** I. székesfehérvári II. kerületbeli alhdgy., **Kovács Imre** I. székesfehérvári II., **Karsai Mihály** és **Várszegi Boldizsár** pécsi V. kerületbeli thts.-ek. Névváltoztatások: **Viszka József** prb. csb. családi nevét „**Várfoldi**”-re,

Csipók József törm. „**Cselényi**”-re, **Polyák Máté** thts. „**Pál-falvi**”-ra, **Sulyán Mihály** prb. csb. „**Sóvári**”-ra, **Huber József** prb. csb. „**Bósi**”-re és **Huber Mihály** prb. csb. „**Harasztos**”-ra változtatta belügyminiszteri engedéllyel. **Szabályrendeletek:** 1929. évi XI. tc. a múzeum, könyvtár- és levéltárügy némely kérdéseinek rendezése, 1933. évi XI. tc. a pénzhamisítás elnyomásáról szóló nemzetközi egyezmény becéklyezése, 1935. évi XII tc. a légvédelemről. Szakaszparancsokok berendelése **szarvasz** helyekre. „Cs-1” jelzésű utasítáa 24. mellékletének kiadása. A „Cs-1.” (Szut.) szolgálati könyv helyesbítése. Csekk-kezelésre vonatkozó rendelet helyesbítése. A parádi fürdőkülönbítmény működésének besztintetése, Örsök rendszeresített létszámának megállapítása. Faiskolai termények belföldi forgalombahozatalának újabb szabályozása. Tej legkisebb termelői árának megállapítása és tejtermékek árának biztosítása. Szarvasbikák ez évi levélesi idejének módosítása. Múzeum-, könyvtár- és levéltárügy némely kérdéseinek rendezése. **Bozsánovics Mihály** volt örm. 913/gh.—1932. számú leszerelési igazolványát a pécsi IV. kerületi parancsnokság érvénytelenítette. Pályázat **Komárom** város nagyközségben egy községi írnoki állásra és **Debrecen** város törvényhatóságánál egy gyalogkézbesítői állásra.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt. javít **Várfai (Vlahina) Mihály** nyug. szakálltazt, Budapest, I., Márvány-utca 29, III. em. 8., vagy **Dél József** nyug. thts. Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, vagy **Fekete Imre** nyug. törzs-örmeister, Uj-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új disztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

SZEMÉLYI HIREK.

Kinevezettek: **Alhadnagyjái:** A szegedi V. kerületben **Bóér János, Tóth Sándor, Bussi Sándor, Fuvagó Sándor, Bányai József, vitéz Erdélyi István, Szigeti István és Lajos Dénes** thts.-ek. **Tiszthelyettesek:** **Mészáros László, Fekete Miklós, Barna János, Tóth Lajos I., Fűzesi Márton, Bartók János** v. törm.-ek.

Előléptek: **Törzsörmeisterre:** A szegedi V. kerületben **Vincze Ferenc, Nyitrai János, Dobó József, Jászai György, Szobó Tamás, Bagi Balázs, Földi István, Szamos István, Turzó Imre, Lukács Gábor, Takács Árpád, Kormányos József, Leuti László, Turós István és Lohoda Zsigmond** örm.-ek; **örmeisterre:** **Halász József, Takács József, Kovács Imre, Koszák János, Ficz József, Várnagy Mihály és Rédey Ferenc** csb.-k.

Cj szakaszparancsokok. A miskolci VII. kerületben: **Szilcsa Kálmán és Imre István** thts.-ek.

Cj őrsparancsokok: a budapesti I. kerületben **Légrádi Károly** törm. v., a miskolci VII. kerületben **Kovács Lajos, Veres József, Erdős Károly, Oláh Sándor és Apostol Lajos** v. törm.-ek.

Házasságot kötöttek: a budapesti I. kerületben **Kiss István** törm. **Adám** Máriával **Jászkarajenőn** és **Vereb András** thts. özv. **Pécsé Istvánné**, sz. **Szalapszky Pirokával** Forrón; a székesfehérvári II. kerületben **Losonczy József** thts. **Thalabér Annával** Répcszemere községben és **Taródi István** törm. v. **Lukács Irmával** Bogyoszló községben; a szegedi V. kerületben **Belényi József** thts. **Molnár Katalinnal** Makón. **Karasz László** törm. **Kecskeméti Iónával** Körös-

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-ltr 1.

Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a hónap végéig alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Videki megbízottak

SZENTKÉPEK, orodell OLAJFESTMÉNYEK, a leghíresebb magyar művészek RÉZKARCAI, Olcsó és izléses KÉPKERTEZÉS. Kodvói RÉSZLETNYEZÉS! feltátelek. Am. kir. CSENDŐRSÉG i. t. tagjainak 10% engedményt ad a

ROZSNYAI KÁROLY cég képosztálya
BUDAPEST, IV., MÚZEUM-KÖRÚT 16. TEL: 884.46.

Fényképezőgépek
Száművegek orvosi rendeletra
Fotóanyagok nagy választékban

UNGÁR JÓZSEF írászerész és fotószaküzlele
DEBRECEN, Széchenyi-utca 1. szám

CSENDŐRÖKNEK, allásieknek és azok hozzátartozóinak **műfogak,** tecsorok, hídak, koronák, elb a legújabb technikával **részletfizetésre, előleg nélkül**
Fogbázis díjtalanul. Fajdalmentes kezelés.
PÁL MIKLÓS vicsodói 10-122 m. Budapest, Erzsébet-körút 13. Tel. 366.38.

3

IGAZ SZÓ

ROYAL BÚTOR JÓ
RÉSZLETRE IS OLCsó
BAROSS-UTCA 34 és 36.

ladány községben, *Köszegi Antal* tórn. *Kovács Magdolna*-val Csanádapácán és *Híró János* tórn. *Récz Mária*-val Endrődön; a miskolci VII. kerületben *Baranyi Imre* tórn. *Vasborei Mária*-val Gyöngyösön.

Írói jubileum *Vályi Nagy Géza* százados, a lapunk hasábjairól is ismert, neves katonaköltő — a Petőfi Társaság tagja — november 10-én, huszonötéves írói jubileuma alkalmából felolvasást tartott a Petőfi Társaságban, a Magyar Tudományok Akadémia kistermében.

Családi hírek. Született: a székesfehérvári II. kerületben *Magyar József* tthts-nek *Edít* leánya, *Szabó József* II. tthts-nek *Piroska* leánya, *Juhász Gábor* tthts-nek *Imre-Róbert* fia; a szegedi V. kerületben *Hargai István* tórn.-nek *Ilona* nevű leánya; a miskolci VII. kerületben *Molnár József* I. tórn.-nek *Mária-Magdolna* nevű leánya. — Meghalt: a szegedi V. kerületben *Hernádfalvi János* tórn. *János-László* nevű fia.

Halálkozás. *Vitéz Soltai János* tiszthelyettes, az őrsparancsnokképzőiskola segédoktatója, folyó hó 2-án a szombathelyi honvéd- és közrendészeti kórházban mandulagyulladás folytán bekövetkezett vérmérgezésben kétnapi betegség után tragikus körülmények között elhunyt. 1910 október 8-án lépett be a csendőrséghez, mint a volt cs. és kir. vasutiezred tartalékos őrmestere. Szolgálatát minden beosztásában nagy buzgalommal, lelkiismeretesen és mindenkor előjárói teljes megelegedésére, kiválóan végezte. Jó katona és igen jó bajtárs volt. Hosszabb ideig teljesített harctéri szolgálatot, ahol egy ízben meg is sebesült. *Vitéz* magatartásával az 1. oszt. ezüst vitézségi érmet, a 2. oszt. ezüst vitézségi érmet két ízben, a bronz vitézségi érmet, a Koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján, a Károly csapatkeresztet és a sebesültek érdemérmét ki. Béke-szolgálatáért pedig a Magyar Bronz Erdeméremmel lett kitüntetve. 1934-ben *Kormányzó Ur Ó Felméltósága* vitézzé avatta. Temetése folyó hó 4-én volt Szombathelyen, előjáróinak és bajtársainak általános részvéte mellett. Özvegye és két árvája gyászolja.

Ki tud róla? *Nagy Antal* nagyszöllősi születésű volt csendőrt, a háború előtti időben rövid ideig a budapesti lovas-rendőrségnél szolgált a ezután lépett át a csendőrséghez, keresi *Laczi András* rendőr főtörzsrörmester (Budapest, V., Dagály-utca 11. szán, I. em. 8.).

Ki tud róla? *Baksa István*, ki 1899 október 14-én a Vas megyei Cserháton született, 1920. évben a csendőrséghez jött, mint csendőr. 1932. évben a felsőhangonyi őrsön szolgált és 1932. évben leszerelt. keresi édesanyja. Az értesítést *Pfeifer János*, a bécsi magyar kolónia lelkésze Wlen, VII. Museumstrasse 7 (Collegium Hungaricum) vagy a felsőhangonyi őrs címére kérjük küldeni.

VIOLA GYÖRGY úri- és egyenruhaszabósága

a szombathelyi és győri oszt. parasz és ez. szállítója

SZOMBATHELY, FO-TÉR 15.

Szállít megbízható minőségben, elsőrendű kivitelben méltányos áron polgári és egyenruhát kedvező feltételek mellett.

Órat, ékszer, ajándéktárgyat

a továbbiakról
kiosztó

SAS

órák és ékszerésznél
vászároldok

GYŐR, Baross-út 35. (Royal mellett)

Megbízható!

Kedvező feltételek mellett.

Postai átvételre.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkiől elfogadunk, és tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átésziszólásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a írás és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónal: „Beszerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, felhasználva, króccal kettős sortávolságra, kézzel írással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézzel írtat nem fogadjuk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbeli írással ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatlakozni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tisztelendő ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelölt közleményeket tiszteletdíjban részessítjük, és tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyzésünk nélkül nem szabad másutt közzéni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrekktúrát mi végesszük, korrekktúrát csak kivétel esetben adunk. Szerzőnk különnyomatát közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Eöze-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerinti költségek elkeszítési. Minden hozzáuk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldött válaszbeli írást mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Hegedű, Harmónika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legkiválóbbul
itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőrségek részére is!

MOGYOROSSY HANGSZERGYÁRA

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71.

Arányzik ingyen!

CIPŐT

kiváló minőségben,
méltányos áron,
kedvező feltételek mellett

BURGER-nél

GYŐR, Deák Ferenc-u. 4. Telefon: 908.

Neubart Sándor

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ.

Óklevéllel kitüntetett órásmester.

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-UTCA 23.

Órák, ékszerek, ezüst- és alpakka evőeszközök és dísz tárgyak. Ingaórák nagy választékban óra- és ékszerjavítások jótállás mellett. Ha jó és olcsó órára vagy ékszerre van szüksége, úgy kérjen portomentes választékcsoportot. Aki rendszeresen a *Csendőrségi Lapok*ra hivatkozik szigorúan szabott áraimból 3% engedményt kap.

lunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalmát vagy beküldött kétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegű legcselezhető kisebb helység nevet vagy átjegyű számot választani. Annak, aki jelgét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői újságban, hanem a „Csendőrségi Lapok”-rovatban válaszolunk. „Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadjunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legén ségi egyénei az előfizetést át felérlhetik. Előfizetni csak legalább félre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25. 242 számú postatakarékpénztári csekk-számlára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Dombos táj. Polgári kórházakban vagy magánorvosoknál eszközölt röntgen-, kvarc- és diathermia kezeléssel felmerült költségeket a javadalmasz terhére elszámolni nem lehet. (Lásd! 1933/8. Cs. K.-ben megjelent 108.719/VI. b. 1933. számú körrendelet 2. fejelet utolsó bekezdését.) A gépkocsis költségeit sem számolhatja el, ugyane rendelet 3. fejezete 4. bekezdése szerint.

Légi ügyelő. 1. Ha 1915—16-ban a MÁV-nál volt alkalmazva, igénye van az emlékéremre, Szerezzen be onnan a szolgálati idejéről igazolást, azzal örskönyvtárolásán kérje ügye felterjesztését. Az eljárásra útmutatást talál az 1929/26. sz. Cs. K.-ben. 2. A nemesi előnév kutatása hoaszas munkát jelent az Ön esetében, mert ma már sokan viselik ezt a nevet. Tudunk olyan családról, amelyik a „micskel” előnevet használja. Altalában az eljárás: visszamenni a családfán mindaddig, amíg nem talál annak egyik nemes ágára. A leszármazásait ettől kell igazolni.

Bükkös. 1. Ha a gyanúsított kikerdezése már folyik, akkor azt abbahagyni csak azért, mert este vagy késő este van, sehoh előlva nincs. Csak az van — e kérdéssel ka csolatban — szabályozva, hogy kiférasztani nem szabad éjjeli kihallgatással. Ez bővebb magyarázatot nem kíván. Éjjel is megkezdhető a gyanúsított kikerdezése, például — tettenérés esetében. 2. Ennyire nem avatkozhatik a csendőr az egyén magánéletébe. Egyre kell a szolgálatot irányítani, hogy a kihágási ügyben szükséges kikérdezés nappal végezze. Az elmondottakon kívül bőséges útmutatást talál lapunk utóbbi számaiban, Ridegh Rajmond őrnagy úr „A kikérdezés technikája” c. közleményében.

G. L. őrm., Miskó. Nehányt alkalomadtán közlünk. Ha megírja a költségeket, visszatérítjük. A filmeket postán visszaküldöttük.

G. P. őrm., Kunbaja. A képeket közöljük, a költségeket szívesen megtérítjük. Az nekünk is öröm, ha tetszett a jutalom.

Sch. H. prb., 066. A Cselekmény: kerítés büntette. Minden levelet kézzel írjon alá, ne gépirással. A neve igazán nem magyar, de reméljük, már nem sokáig.

GROSZ LAJOS egyenruha felszerelési vállalata
Székesfehérvár, Mocsuth-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés.

M. Kir. csendőrség tagjainak leghosszabb részletfizetéssel

Hálószoba Ebedő Egyes bútordarabok stb.	Szalon Becamiér Fotelák Matrac Sodrozó stb.	Ebédizőanyag Futók Öszekötők Szelenakarók Paplanok stb.	Fehérnemű és ágynemű Vásznak Inganyag Ruhaszövet stb.

Írjon nekünk és a legkimerítőbb árjegyzékkel szolgálunk
Lakásberendező és Textil Vállalat, Liszt Ferenc-út 5. T. 271-77

K. J. tiszthelyettes Pestszenterzsebét. 1. Gyermekek által elkövetett bűncselekmény esetén követendő eljárásra útmutatást talál lapunk 1931/29. és 76. lexikon válaszában. A kérdést különben most rendezték, a Szut. 503. pontját rövidesen kiegészítik 2., 3., 4. kérdésére november 2-iki számunk lexikon-rovatában feleltünk.

M. J. Válaszoltunk a november 2-iki számunk lexikon-rovatában.

Tanulmány, Pestszenterzsebét. Mindkét kérdésre ugyancsak az előbbi lexikon-rovatban feleltünk. A villamos targoncák nagyobb ipartelemek üzem-részlegei között közlekedő és öngerjesztett villamoserő által hajtott szállítóeszközök. Különösebb ismertőjeleik nincsenek.

Zsigmond Idrály. Mezőrendőri és erdei kihágási ügyekben, ha a kár díj 40 P-n alul, a feljelentés a községi bírónál is megtehető, mely esetben a községi bíróság a rendőri bíntető eljárás szabályai szerint intézkedik. Az ítéletben meg nem nyugvó fél (tehát a sértett is) 15 nap alatt a községi bírónál kérheti, hogy az eljárás a főszolgabírónál újra kezdessék. Így rendel ezt a közigazgatás rendezéséről szóló 1929. évi XXX. t.-c. 59. §-a. Ebből következik, hogy a károsult fél tetszésétől függ, hogy a feljelentést a községi bírónál, vagy a főszolgabírónál teszi-e meg.

18.872. Nincs igényjogosultsága.

Baján János. Nem hisszük, ne tudná, hogy senkinek nem válaszolunk levélben. Kérésére: A családi pótlék az írt esetben tovább nem illetékes. Nyugállományú csendőr pályázhatik az említett altiszti állásra.

Bárdos. Ha megállapították, hogy szolgálatban sérült meg ennyire, igénye van sérülési pótdíjra. A megállapítást a felülvizsgáló bizottság végzi. Ha pedig sérülése miatt gépre szüksége van, azt is kérheti. Orvosi véleményt csatolni kell. Elintézésre hivatott a belügyminisztérium (VI. b. osztály).

1560. Olvassa el dr. Halasi Károly törzsállatorvos úr cikkét lapunk 1928. évfolyamában. Ennek 5. bekezdésében feleletet talál kérdésére.

Juliász József csendőr. Pontos adatokat talál lapunk 1931. évi 186. lexikon válaszában. Jelgét kérünk máskor.

Sándor Mihály I. csendőr. Ön sem írt jelgét. A csendőrséghez felvételek előreláthatólag jövő év tavaszán lesznek. Örvezetők is felvehetőek.

Megállapítás. 1. Visszaveszük természetesen. 2. Próhaszolgálatra tartósan szabadságolják és ha az állásra ki nevezik, fogvatékba jut, helytelenül kifejezve; elbocsátják. A tartósan szabadságotól visszakerül a próbaszolgálat után, ha nem nyerte el az állást. Akár emiatt, akár mert alkalmazása felszólalás folytán semmisített meg, a jogok megilletik. Az ellátási igényekre tett kérdései nem világosak. 3. Lehet, hogy igényjogosultsági igazolványa van. 4. Az igazságügyi segédhivatali tisztviselői vizsgának elengedhetetlen alapfeltétele a próbaszolgálat. Hogy ennek tartama alatt milyen tanfolyamot kell és mikor, valamint hol hallgatni, azt nem tudjuk. Állomáshelyen a járásbíró-sági kezelő-személyzettel teljes felvilágosítást kaphat. 5. Számlívó tanfolyam egyelőre nem lesz. 6. A törzsermesteri rendfokozatban eltöltött 7 év az irányadó. Ezek rangsorolva lesznek, ennek alapját az idevonatkozó rendelkezések 9. pontja ismerteti. 7. Feleletet talál az előléptetési rendelkezések 3. pont c) alpontjának 2. bekezdésében, illetve A. mellékletének 14. függőleges rovata utolsó bekezdésében. Az a fontos, hogy a f. év végéig azt a kivételes kedvezményt kapják, hogy íródi szolgálatukat nem tekintik annak, hanem örszolgálatnak. Ennek az a célja, hogy aki nem akar a kivételesen előléptethető tiszthelyettesek közé jutni, ne veszítsen az örszolgálati idejéből.

A vidéki csendőrség elhanyagolt lemezt szállítója

SÁNDOR REZSŐ

éremester, ékszerész, Nyíregyháza. Telefon 229.

Elsőrendű márkás órák 5 év jótállással, szebbnél-szebb ószerek, ébresztő és fall órák, a csendőrség részére részletre is. Választékot portimentesen küldök. Javítások szakemberrel végeztenek. Kérem árjegyzék igénye és bérmentve.

Megbízható, nagy átütőképességű maszlv strapagép a gyári új Mercedes Prima Portable IRÓGÉP gyári propaganda

178.50

Kedvező
üzleti
feltételek

DIXI IRÓGÉPSZAKÜZLET, BUDAPEST
VI. PODMANICZKY-U. 1. TEL: 15463

Kéziratok.

B. L. títts. Egyes intézkedéseket tett, hogy körletében a kerékpárlopásokat minél eredményesebben meggátolja. Az örkörlete községelben levő kerékpárokról nyilvántartást készített az előjáróság közreműködése mellett s ennek segítségével tartja kezében körletét e tekintetben. De ezt minden őrön nem lehet megenni, egyrészt azok nagy számú lakossága, másrészt a nagy városok szomszédsága miatt, mert ilyen helyeken oly nagy a kerékpárok vétele-eladása, hogy ilyen nyilvántartás óriási terhet és még sem tökéletes megoldást jelentene. Egyidőben érkezett egy idősebb nyugállományú bajtársunk javaslata is, aki az alkatrészek számozásával óhajtja csökkenteni a lopások számát. Az erre való törekvés foglalkoztat más köröket is, remélhetőleg nem sokára eljutunk a kívánt megoldáshoz. Sorait az elmondottak miatt nem közöljük, de nem mulasztjuk el örömlünket kifejezni őrsparancsnoki öntevékeny, eredményes munkája felett. Talpraesett, ügycs összehállítású, igen jól megfogalmazott írása is tetszett.

Egyke. Ha a bűneselékmeny nyomozására vonatkozó gyakorlati tapasztalatait írta volna le, szívesen közölnénk.

Havas, Medve, Sikló. Sorrendben közöljük.

B. J. títts. A kérdésről az 1929. évi szeptember 20-i számunkban írtunk kimerítően és az 1934 október 1-i számunkban a „Megfigyelésről” c. cikkünk is ezzel szoros összefüggésben levő teendőket ismertet gyakorlati tapasztalatok alapján. Nem közölhető.

Ipolyság. Közöljük. Esetleg a karácsonyi visszaemlékezést is.

Mihály. A nyomozás alapelveit sorakoztatja fel, azokat pedig az utasításból kell megtanulnia mindenkinek. Cikke bizonyos arra, hogy ön ezt a tanulást becsillettel elvégezte, de ez még nem ok a közlésre. Szorgalma azonban előbb-utóbb a lap hasábjain is megtalálja majd a jutalmát.

Várok. „Kapunár” jellegű kéziratát sorrendben közöljük, a sorrend azonban nem csak a beküldés idejétől, hanem más szempontoktól is függ.

Kaposmenti. Az egyiket közöljük.

B. J. títts. 55.553. Szeged. Sorrendben közöljük.

Sz. M. Kivonatossan közölni fogjuk. A továbbiakat is csak elolvasás után bírálhatjuk el, amindenesetre küldje be.

Út a börtönbe.

(21.)

(Dr. Jaeger János fegyintézet-i lelkész „Hinter Kerkermauern” című gyűjteményéből fordította Pinczés Zoltán őrnagy).

Egy bizonyos. Az ember életében, de különösen egy bűnbeesett ember életében semmi sem olyan fontos, mint a becsület útján való makacs kitartás. Vannak, akiket a szerencse az első próbálkozásuk alkalmával a tenyerére emel. De igazán maradandóvá csak az válik, amit az ember lassan, kitartással, a maga munkájával ér el. Minden törekvések, minden felfelétörésnek meg kell azonban hogy legyen egy alapvonása: a megelégedettség. És még egy, ami az én életemből ugyancsak hiányzott: a vallásosság. Enélkül kiegyensúlyozott életet ma már nem is tudok elképzelni. Ahogy itt, a cellám magányában ezek felett gondolkodom, be kell látnom, hogy ostoba ember az, aki csak megesszi a kenyeret s nem kérdi, hogyan sütötték s akik ezen túlmenően is, mindent, ami a világ van, természetesen, önmagától adódottnak vesznek és nem keresik, — mint én most — a világ csodáiban a mindenható teremtőt és megtartót. Pedig csak önmagukat fosztják meg ezzel attól a bizalomtól és reménységtől, ami nélkül például ebben a mostani helyzetemben valóban kétségbe kellene esnem.

**TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK
GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK
CSILLÁROK**

Röszleire is legolcsóbban. Csereváltó.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.

Kérje a legújabb árjegyzéket!

A m. kir. csendőrség és rendőrség tagjainak árengedmény.

FOGAK 6 havi részletre
kiváló, elsőrendűen
10 évi garanciával

Rozsdamentes fehérémkorona 5 P Foglómás kezeléssel 3 P
22 kar. aranykorona 15 P-től Foghúzás díjtalan
„Ergo” nemeslémből 7 P Műfog természetlő színben ... 3 P

Fenyvesi Jenő áll. virág. fogász 32 éves műl. me VII., Thököly-út 6
(Keleti pályaudvar indulási oldalával szemben)
A szándékotok több mint 10 éves tapasztalattal — Védőlelkűk szerelműk egy-két nap alatt

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-
szelvényre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Főoszt.: Vt., Péterfy Sándor-u. 40.

Hernád-u. sarok.

Ne nyeljen mézet
más kocán reggel ...

igyük
ÁLDÁS kávépátlál
ukacsal és tejjel

Nem kell hozzá cikória, sem szemeskávó,
Mégis kitűnő a tejeskávó.

1/2 KG. 30 FILLÉR

AMI GIPÖNK AZÉRT erős

MERT **PALMA** A SARKA

AZÉRT TART KI ANNYI TELET

MERT **OKMA** A TALPA

En nem törődöm többé az emberekkel. Filozófájanak, ahogy alarnak. Csak magammal, csak ezzel az új világnézetemmel fogok ezután törődni, csak annak fogok élni, mert tudom, érzem, hogy még nem késő.

IV.

A tetoválásról.

(A következő közlemény a tetoválás csúnya szokásáról tár fel érdekes adatokat és úmállomások. Jól lehet, a tetoválás manapság már mindinkább kimegy a divatból, a bűnügyi nyomozások során sok esetben még mindig fontos szerepet játszhatnak, azért nemcsak érdekes, de tanulság szempontjából is érdemes elolvasnunk az alábbi két közleményt.)

Az első közlemény írja K. G. nőtlen géplakatos. Bűntette volt öt ízben csúnya és lopás miatt börtömben, négyezer csúnya, lopás és okirathamisítás miatt fogházban. Tetoválva van: jobb karján (kigyó, szar, horgony, K. G.), bal karján (M. S. és két csokoládó galamb), és a mellén (korona, alatta L. II. és egy szalag ezzel a felirattal: „Kitorlás a hácsokban”). Igen jól viseli magát. Figyelmes, tanulmányos. Elemi iskolán kívül ipariskolát is végzett, a szakmájában jól képzett, igen jó rajzoló. A kérdésre, hogy miért lett annyiszor visszaeső, mindig azt a választ adja: „A nők tettek bűnre!” Házasság-szédelgés miatt is bűntette volt. Tuberkulotikus, többször operált. Gyokran van kórházban, ahol komolyan és tisztességgel viselkedik. Nem tettetté, és igen gyenge akaratú.)

Ne ölj! A tízparancsolatnak ezt a tilalmát nem nehéz betartani, mert gyilkosság nem mindenki válik. Ez azonban nem elég. Mert aki az embertársának testét akár szándékosan, akár pedig könnyelműségtől megsérti vagy elcsúfítja, éppen úgy Isten parancsolata ellen cselekszik, mert a bűn egyformán bűn marad mindörökké. Ilyen könnyelmű megsértése az Isten által teremtett emberi testnek a tetoválás utálatos szokása is.

Vademberek szokása, hogy testüknek szabadon levő részeit különféle módon kifestik, kicifrázzák. A művelődés legalacsonyabb fokán álló vadaknak ezt talán nem lehet felróli. De hogy mi, akik kultúrebereknek nevezüünk magunkat, sőt kérkedni is szeretüünk, hogy annak milyen magas fokúra jutottunk, — hogy mi ennek a vadember-szokásnak hódolunk, nem emeli az emberi méltóságunkat.

Mi is tulajdonképpen a tetoválás? A testre valamiféle emberi vagy egyéb alakot rajzolnak. Egy edénybe koromból, tusból vagy palából oltóanyagot készítenek. Ezt az undorító masszát sűrű péppé kavargják és aztán két vagy három fába erősített tüvel, amit belemártogatnak, a bőrön az elrajzolt alakot kiszürkálják. Ezer ez ezernyi fájdalmas tűszúrás kell eltűrni, amíg az egész rajz a bőrre kerül, igaz, hogy azután örökre ott marad, mint letörülhetetlen bélyeg, helyeiben: szégyenbélyeg.

Szép az, ha a test tele van ilyen karikatúrákkal? Eleinte talán kedvvel nézi az ember, de később, amikor a látóköre megnövekszik, amikor okosabbá, belátóbbá válik, undorral telik el, hacsak reá gondol is. Ha az Isten ezt akarta volna,

hogy az ember teste kápkállítás, rajzlap vagy karikatura-gyűjtemény legyen, akkor bizonyára jobban és szebben megcsinálta volna. Hiszen sokkal szebb és tökéletesebb minták állottak volna rendelkezésére. A majomtól való származásunkra sem szabad bizonyítékot szolgáltatnunk azzal, hogy majmot csinálunk magunkból. Mennyi elégedetlenséget és zúgolódást okozna az emberek között, ha a jó Isten minden embernek minden rossz cselekedetét kitörülhetetlenül a bőrére rajzolná. Pedig nem volna ez tulajdonképpen egyéb, mint valami megtörtént, tebát igaz dolognak a megörökítése s mégis, mennyien vádolnák érte az Istent igazságtalansággal. De az ember maga megcsinálja.

Miért tetováltatják magukat az emberek? Erre még soha senki nem tudott felelni, de nem is fog. Sokszor úgy látszik, mintha az egész dolog betegség, vagy éppen járvány volna. Aki megteszi, tízennégy napig meg van vele elégedve, azután megbánja, de persze későn. Reájön, hogy a tetoválással tulajdonképpen alacsony gondolkodásának adta tanujelét; hogy valamilyen belső szenvedélyt ilyen nyilvános megbélyegzéssel juttatta kifejezésre, mert legtöbbször persze erkölcsstelen rajzok szerepelnek a tetoválások között. Csak meg kell nézni a két embert tetoválás közben: az egyik a kísérleti nyúl, a másik a „mester”, aki a munkát végzi: az arckifejezésük sokat elárul. Az egyik odatartja az elrajzolt karját és noha minden egyes szúrás fájdalmat okoz neki, összeharapja az ajkát és kényszeredetten órá, de várakozásteljesen mosolyog, mert csak arra gondol, hogy egy óra múlva „boldog” tulajdonosa lesz a botrányos ábrázolatnak. A másiknak, aki az egészet csinálja, minden szúrásnál cinikus mosoly jelenik meg a szája szélén, szinte látszik rajta, milyen jól esik neki, hogy a barátját — legalábbis így nevezi — alaposan elcsúfíthatja. Sokszor úgy látszik, mintha egyenesen élvezetet okozna neki.

Az emberek, akik tetováltatni engedik magukat, ezt majdnem kivétel nélkül fiatalokruban szokták cselekedni. A kezdetleges ábrák és jelek, amelyeket ilyenkor „elkövetni” szoktak, rendszerint valami emléket akarnak megörökíteni. Különösen népszállásokban, átmenő tömegszállásokon szokott az ember áldozatul esni. Olyan helyen, ahol sokan gyűlnek össze, mindig kitalálnak valami újat. A sok ember között mindig akad egy-két lelkiismeretlen, aki csak azért, hogy néhány garast keressen, rábeszéli az „újoncot”, hogy „szurason magára valamit”, ahogy a tetoválás szak kifejezését használják. Elsősorban a mesterségeket szeretik jelképezni. A lakatos csak akkor lesz igaz lakatos, ha a karjára két kules, a pék csak akkor pékké, ha kifelé vagy zsömle, a kovács pedig, ha legalábbis álló és kalapács van a karjára tetoválva. Megtörténik pl., hogy ha két vándorló mesterlegény találkozik az országúton s az egyik kétségbevonja, hogy a másiknak valóban tanult mestersége volna az, amit állít, az illető egyszerűen felgömböly az ingét s megmutatja a karjára tetovált mesterségjelet, mint kétségtelen bizonyítékot. Oh, szent együgyűség!

Sok csavargás, munkátlanosság vagy másféle foglalkozás után aztán rendszerint egyre csökken a tanult mesterség szeretete és az aziránt való érdeklődés. Így terem azután a sok viharos múltú kétes egzisztencia. Nagyon természetes, hogy ilyenkor aztán már nem a valamikor tanult mesterség

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára:

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 20. SZÁM.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

20 Modern **BÜTOR**-házak
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VII., DOHANY-UTCA 46 ÉS VIII., BAROSS-UTCA 42.

Pollák Rezső „ALBA” cipőáruháza
Székesfehérvár
Bőr- és lakk-stima zugszipők,
csizmák, női és gyermekcipők
Legjobb beszerzési forrás
Kedvező fizetési feltételek. - Kérjen képes árjegyzéket

egyszerű jeleit, hanem a viharos mult jelképeit, eseményeit igyekeznek megörökíteni. Némelyik idővel egészen tekintélyes kiállítást gyűjt össze a testén: képeket az állatvilágból, humoros vagy komoly élményeknek, különösképpen pedig sötét „éjjeli jelenetek”-nek az ábrázolását.

Ami a tetoválás terén a tömegszállításokon és az országutakon elmulasztódik, azt pótolják a katonaságnál. Laktanyafogság, őrszolgálat s ezekkel járó unalom, no meg a pénzszűkében szenvedő keresni akarók nagy száma magyarázza ezt. És végül jönnek, mint legfontosabbak, a fegyházak és börtönök. Ott vannak azán csak igazi „művészek” s ha valamelyik intézetben nem engedik meg az egymás tetoválását, gondjuk van rá, hogy szabadulásuk után el ne mulasszák.

Említettem már, hogy milyen rövid ideig tart a tetoválás örme és milyen hamar követi a megbánás. Az ember hazamegy a szállól házba, ott mosdik, leveleközlik s meglátják rajta a szegénybélyeget. Apja, anyja, testvérei, mind undorral csodálkoznak, hogy volt képes a testét ennyire elcsúfítani. Szemrehányás szemrehányást követ, anélkül nem ritkán komoly szóváltás a következménye. Vagy például beteg lesz az ember és orvoshoz kell mennie. Mit gondolhat az orvos egy ilyen indiánaszerű valakiről? Természetes, hogy a betegséget is mingyárt a régi bűnökre vezeti vissza, amelyeknek a tetoválás a legkétségtelenebb bizonyítékát adja. Hogy általában nem valami nagy megbecsüléssel viseltetik az ilyen beteggel szemben, az természetes. Vagy mondjuk, meghal egy ilyen ember, akinek a teste egész képdíállítás. Barátok, rokonok még a halottában sem kímélik s ha halának, nyíltan sutognak körülötte, még a koporsóban is szögyelné magát. Egy szó, mint száz: tisztessége, keresztény emberre a legrosszabbat benyomást teszi az olyan embertársa. aki akár fiatalkori tapasztalatlanagságból, akár pedig könnyelműségéből az Isten által teremtett testét így elcsúfítani enged.

Egy régi közmondás azt mondja, hogy kár teszi az embert okossá. Ez így igaz, csak hogy néha elég sokáig tart, amíg a közmondás igazsága bebizonyul. En azért mindig és mindenütt, ahol fiatalemberekkel találkozom, figyelmzettem őket, hogy ha a testük még tiszta és mocskotalan, tartsák is meg olyanakk, a saját tisztességük érdekében. Akkor aztán megfordíthatják a közmondást: „Más kárán tanul az ember”. A következők pedig szolgáljansk elrettentő példaul.

(Folytatjuk.)

Ki a legjobb barátja?

(Pályázat.)

Mindenkinek volt, vagy van az életben valakije: bajtársa, osztálytársa, kollégája, ismerőse, pajtása, akire azt szokta mondan: „A legjobb barátom!”.

Amilyen veszedelmes az álbarát, a rosszra csábító cim-bora, olyan kincs az embernek az igaz, őszinte és őszinte jóbarát. Az ilyen barátság azonban nem máról-holnapra szövődik. A mindenkivel gyorsan barátkozó, az első félórában vagy az első pohár bor után válogatás nélkül tegezhető embernek szükségszerűen sokat kell csalódnia az életben, mert tartós, értékes barátságot nem külsőségek, hanem csak

olyan kölcsönös belső értékek szönek, amelyeket rendszerint csak hosszabb idő után lehet valakiben felfedezni, megismerni. Szellemi és erkölcsi összhang, kölcsönös becsülés, őnctelenség, sőt áldozatkészség is, ha kell: ezek a szó nemes értelmében vett barátság alappillérei és jellemzői. Hány ember van, akit hosszú ideje ismerünk, mégsem érzünk különösebb baráti vonalmat iránta, míg egy másikkal szemben — magunk sem tudjuk, miért — önkéntlenül is nagyobb bizalommal és ragaszkodással tudunk lenni, mint mások iránt.

A legtöbbször nem is keressük ennek az okát. Örülünk, hogy jóbaráttra akadunk s nem kutatjuk sem őbenne, sem önmagunkban azokat a közös lelki vonásokat, tulajdonságokat, amelyek barátságunk alapját adják. Pedig a barát knak nemcsak kívülről, de belülről is ismernünk kell egymást. Nemcsak a jó tulajdonságokat, hanem az esetleges gyengéiket is, mert ember enélkül nincsen. E gyengék kölcsönös elnézése, az egymás természetéhez való okos alkalmazkodás egész életre szóló barátságnak veheti meg az alapját, míg a felületes, gyors pajtkodás rendszerint ugyanolyan gyors csatlódásra is szokott vezetni s legfeljebb emberismeretünk hiányosságára szolgálhat keserves bizonyítékot.

Szeretnők, ha bajtársaink közül minél többen megírunk nekünk: ki a legjobb barátjuk és miért tartják annak? Melyek az illetőnek azok a tulajdonságai, amik őszinte baráti érzelmeket keltenek irántuk, mit tett esetleg az illető, amivel bebizonyította, hogy valóban jóbarátunk stb. Kördübelül erre a kérdésre válaszoljanak tehát olvasóink a pályázat keretében: *Ki tartok az életben a legjobb barátomnak és miért?*

A barátot nem kell névszerint megnevezni, csak a foglalkozását kell megjelölni. A leggyesebb pályázatokat esetleg közzélni is fogjuk, azért ha valaki azt kívánja, hogy a pályázatát — annak esetleges magántermészetű vonatkozásai miatt — név nélkül közöljük, említsse meg ezt küldés.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi állományú egyénitől fogadjunk el. Határidő: december 15. A legjobb pályázatot csendőrséji tárgyú, értékes művészi festményvel jutalmazzuk. Az eredményt a január 15-iki számunkban fogjuk közölni.

DIÁKNAK, DIÁKLÁNYNAK
DOLGOZÓ URAKNAK CSAK
A TARTÓS SZÖVET OLCSON

GYAPJUSZÖVETEK
KÖZVETLEN GYÁRROL!

LEGYÁK KÉRJE SZÖVETMUNKÁNKAT
VÁLOGASSON ÉRTŐEN

TRUNKKÁK
POSZTÓGYÁR, RUHAGYÁR RT.
BUDAPEST, ELLENKE-UT 117.

SZÖVETBOLTONK, IV. PROHÁSZKA ÖNTÖKAR U. 6.
AZ EGYESÜLETI TEMPLONNAL SZEMBEN.

A magyar kir.
Csendőrség
állandó
szövetszállítója és ruha-
készítője

**HÁLÓK
EBÉDLŐK
ÚRISZOBÁK**

**KOMBINÁLT
BERENDEZÉSEK**

BUDAPESTI BUTORSZALONBAN
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.
Nagy választék. Kedvező részletfizetésre!

DORNER BÉLA úri- és egyen-
ruhaszabó

SZÉKESFEHÉRVÁR / KOSSUTH-U. 6.

A II. csendőrkör, várospremi oszt. paraszág hiv. szabítója.
Alapítási év: 1838. — Tel. 297. — Típ. ca. 26118.

Megbízható kivétel. Méltányos árak.

CSENDŐRSÉG TAGJAI SZÖNYEGFÉLEKET
OLCSÓN SZÖTS-NÉL VÁSÁROLHATNAK!
RÁKÓCZI-ÚT 10. (SÍP-UTCA SAROK.)

CERVOLIN

(törv. védve)

a tökéletes vízhatlasiító
bőrreír, cipőkenőcs

Ellenáll hatmat, csővíz, hőtől beszívárgásának. A magyar kir. anyagvizsgáló
állomás 1444.1934. sz. bizonylata szerint a bőrre teljesen ártalmatlan. A legvagy-
tagabb bőrből készített lábbellel puhára és vízhatalanná teszi. — Kézzel

MISÁN ERNŐ, PISZKE, ESZTERGOM MEGYE

„CERVOLIN” kapható:
Budapest: Szabó és Pókai,
Fegyver- (közvetlen és sportáru),
Vilmos csatornát és Mátyás
János sportáru, Terézker 2-4.
Sas-cipőház, Terézker 2-4.
nyugati p.u. 2. sz. sz. sz. sz. sz.
Vidék: minden jobb sportáruháiban.

Táska-pályázatunk eredménye.

A pályázatot a folyó évi 19. számunkban hirdettük, beérkezett 16 pályamunka. Az aránylag kevés pályázatból arra kell következtetnünk, hogy a tászkázásban kevés helyen van meg az előre átgondolt és következetesen betartott rendszer, ahol pedig ez megvan, nincs benne megírásra érdemes változatosság. Ez különben a pályamunkák zöméből is kitűnik. A másik — egyébként nem új — tapasztalatunk a pályázatból az, hogy a helyes tászkázás legelső alapfeltétele a közgazdálkodás tagjainak teljesen zavartalan egyetértése és bajtársiassága. Ismerünk őröket, ahol a közgazdálkodás négy tagja állandóan gondoskodik otthoni sertésvégéről, azonfelül sajtot, túrót és annyi baromfit tart, hogy tojás állandóan van. Ezen az őrön tisztában vannak vele, hogy egyszer egyiknek, mászor másiknak van jobb étvágya, egyik onnivaló ennek, a másik annak izlik különösebben, tehát nem dekáznak, hanem megbízva egymás gazdaságosságában, mindenképp annyi vizs magával szolgálatba, amennyit jónak lát. Ennek a közgazdálkodásnak a tagjai tehát a takarékos, de nem fukar család tagjaként ének egymás mellett s ahol ez megvalósítható, ez a legkövetkező megoldás, mert senki sem pocskórol és senki nem marad éhen.

kilogrammja 25—40 fillérbe kerül a mint írja: „a saját zsírában kisültött húsból, a szolgálatához mérten, ki-ki annyi vizs magával, amennyit kíván el tud fogyasztani.” Nem bánj, hogy legtöbbször sült sertéshúst — vagy szalonnát — kell enni, mert úgy gondolja, hogy olyan csendőr nincs, aki ezt meg tudja aztán „okosabb dolog ez, mint holmi egészségtelen enniválót vásárolni a körletben, vagy különleges cikket háromszoros áron megfizetni”. Úgy látjuk ezekből, hogy a nyírádi őrön sem lesi egyik csendőr a másikat: mekkortát kanyarít kenyérből, húsból. Nagyon helyesen, a csendőrnök ennie kell s többet úgy sem fogyaszt senki a kelletténél.

Gombos Sándor őrmester (Cered) ugyancsak a félbízott sertést veszi alapul, de már ő a sajt-félékről, libáról és más apró kisegítő élelmiszerről sem feledkezik meg. Téltre inkább a hentes-árakat javasolja, mi azonban megmaradnánk télen is házi-vágás mellett.

Kárpúy csendőr (Karancsészi) munkáján látszik, hogy olyan vidéken szolgál, ahol a sajt- és túróféle bőségben kapható, de télen náluk is a sertés a fő táskaélelem.

Összefoglalva ennek a négy pályázatnak a tapasztalatait röviden: 1. A tászkázásnak is a bajtársias megértés a fialapja. 2. A félbízott sertésből kerül ki a táska-élelem zöme. 3. Egy kis gondolkodással azonban változatosságot is

Folyósz.	Napi háromszori étkezés 2 főre az árakkal								Megjegyzés	
	reggeli	P	f	ebéd	P	f	vacsora	P		f
1	Egy kocka kávé-konzerv	—	12	Egy sertéspörkölt-konzerv	—	70	10—10 dgr magyar (bázi) juhasajt	—	24	A 2 főre napl 1 kg kenyér 83 fillér. Az évszaknak megfelelően zöldséggyümölcs, paprika, retek adható, ami általában 8—10 fillér. Kávékonzerv a pihenőszobában elkészíthető, azok a konzervek pedig, amelyek melegítést igényelnek, bárhol a határban szabadon rakott tűzrel is melegíthetők. A többi ételneműek részben kézzel is bezereshetők, részben pedig az őrön el lehet készíteni. Így pl. sonkafőzés, v. sültés, kolbász elkészítése, körözött-csúsztás, hús-krántás v. zsíraltítás, szalonnabárá, máj- v. hússájt; húst még nyáron is lehet nagyobb mennyiségben megsütve, forró zsírral leöntve, jóaszú ideig eltarítani, ugyanúgy a tepsielőlt. Sertésajjt házilag elkészíthető, juhasajt legyártható, tehát azok az árak, amelyek az anyagot vásárolják meg, még elcsóiban láthatják el a járőröket.
2	10—10 dgr vaj (házi)	—	44	15—15 dgr sertés-sült	—	40	Egy lecsó-konzerv	—	24	
3	10—10 dgr juhtúró	—	24	2 drb sertés- v. borjúnájpástétom-konz rv	—	70	10—10 dgr fűtölt-szalonna	—	48	
4	15—15 dgr főtt v. sült sonka	—	72	10—10 dgr fehér sózott szalonna nyárs a	—	40	10—10 dgr trap-pistaszajt	—	28	
5	10—10 dgr tepertő	—	36	Egy paradicsom-konzerv hússal	—	70	10—10 dgr körözött	—	40	
6	10—10 dgr hideg felvágott	—	44	10—10 d r sertés- v. borjúhús kirántva	—	40	3—3 drb préselt ementháli sajt	—	60	
7	10—10 dgr abált-szalonna	—	48	Egy marhagulyás-konzerv	—	60	10—10 d r főtt v. sült s rteskolbász	—	36	
8	10—10 dgr magyar tehénsajt (házi)	—	40	Egy borjúpörkölt-konzerv	—	70	10—10 dgr sertés-sajt	—	32	
9	10—10 dgr vadász-kolbász	—	48	1 nagy doboz szardínia	—	70	15—15 dgr főtt v. sült sertésoldalas	—	40	
10	10—10 dgr sertés- v. borjúnáj sültén	—	20	Egy fasírt-konzerv v. házi fasírt 15—15 dgr	—	70	10—10 dgr főtt sertésnyelv	—	28	

A legérdekesebb pályázatot egyébként a somoskőujfalusi őr közgazdálkodás-vezetőjétől, Csékh őrmestertől kaptuk. Már maga a fent közölt táblázat alak is azt mutatja, hogy a tervezettségét helyezi első helyre, azután pedig a változatosságot igyekszik megvalósítani. Az adatokat azonban szűken méri, még irodista embernek sem volna elég, hát még a portyázásokban farkasétvágyú csendőrnök, aki félkilo ranyu kenyert és hozzá egy konzervet minden biztatás nélkül egymagában meg tud enni akár ebédre, akár vacsorára. A reggelire számított 10 dgr. vaj viszont sok egy embernek, vagy ha megeszi valakit, félkilogramon kenyérnél alább nem adhatja. Ha azonban ezektől eltekintünk, Csékh őrmester tervét meg kell dicsérnünk, mert a változatosságra törekvő rendszer megvan benne.

Első János főszakmester (Nyírád) pályázatán meglátszik, hogy idősebb csendőr, csak kilogrammokkal számol, mert méltányolja az étvágyát. Mászán alul, félhízlalt sertésére alapozza a tászkázást, otthon feldolgozva, a tiszta hús

be lehet vinni a tászkázásba. 4. Vannak a tászkázásnak nehézségei, hátrányai, de megbízható, kiadós és olcsó táplálkozást csak így lehet a külső szolgálatban biztosítani anélkül, hogy drága pénzért még köszönetet is kénytelenek legyűnk mondani valakinek, aki a megéhezett csendőrt az asztala mellett állítja.

Mivel a rendszer és változatosság a tászkázás módszere tekintetében a legelső szempontok, a jutalmat — kiadós csomag konzervet, sajtot, csabai kolbászt és szalonnát — a somoskőujfalusi őr közgazdálkodásának küldjük el, de kérjük a gazdálkodásvezetőt, fordassa bátrabban az adagoló kést.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS szívesen.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős ügyvezető: Györy Aladár.